

Privaloma visuotinė literatūra. 5 – 6 klasė

Pagrindinio ugdymo Bendroji lietuvių gimtosios kalbos programa pateikia mokiniams skaityti privalomos literatūros sąrašus, tačiau yra žinoma, kad ugdytiniai dėl prastos bibliotekų materialinės bazės bei laiko stokos dažniausiai neturi galimybių mokslo metais perskaityti visų juose nurodomų kūrinių. Tad yra populiariu rekomenduoti kūrinius iš privalomos literatūros sąrašo skaityti moksleivių atostogų, ypač vasaros, metu. Taip išsprendžiamos ne tik minėtos problemos, bet ir mokinių užimtumo klausimas. Tačiau tenka išgirsti skundų, jog mokiniai greitai pamiršta tai, ką perskaitė, ir po to negali būti pakankamai aktyvūs, kai vienas ar kitas kūrinys analizuojamas klasėje. Iš kitos pusės, dažnam moksleiviui reikalingos gairės, padedančios geriau suprasti tekstą, atkreipti dėmesį į reikšmingesnius kūrinio momentus, detales. Kitas sudėtingas skaitymo mokymo aspektas – skirtingi mokinių gebėjimai. Vieni mokiniai yra pajėgūs perskaityti visą kūrinį, kiti – tik ištraukas. Mokykliniuose vadovėliuose dažniausiai yra pateikiamos užduotys, nagrinėjančios kūrinių ištraukas, ir gabesniesiems mokiniams, skaičiusiems visą kūrinį, trūksta jų lygi atitinkančios veiklos. Dar viena bėda – kai kurie tėvai nori padėti vaikams susidraugauti su knyga, nori kartu su jais pasižnekti apie jų skaitomas knygas, tačiau dažnai nežino, kaip tai padaryti sėkmingai. Tad atsižvelgiant į minėtas problemas ir buvo parengta 5 – 6 klasių mokiniams skirta metodinė priemonė „Privaloma visuotinė literatūra.5 – 6 klasė“. Moksleiviai šią metodinę priemonę gali naudoti savarankiškai skaitydami kūrinius ir ruošdamiesi lietuvių kalbos pamokoms, mokytojams pateikiamos užduotys gali būti naudingos dirbant su gabiaisiais, vertinant moksleivių žinias bei gebėjimus ar organizuojant kitą pasirinktą veiklą.

Ši priemonė yra sudaryta iš keturių dalių. **Pirmoje dalyje** pateikiamos užduotys, skirtos visuotinės literatūros kūriniams, esantiems privalomos literatūros sąrašė. Kiekvienam kūriniui skirtos užduoties turinį sudaro santykinai atskirtos, bet ugdymo procese integruojamos veiklos sritys: kalbėjimas ir klausymas, skaitymas, rašymas. Dar viena to bloko dalis, pavadinimu „Pasikalbėkime“, yra skirta tėvams. Tikimasi, kad tėvai skirs laiko ir bendraus su vaikais siūlomomis temomis, atsakys ir į kitus, vaikams galinčius iškilti klausimus. Siekiant kurti atvirą, šiltą pokalbio atmosferą, klausimai formuluojami antruoju asmeniu. Tuo taip pat ieškoma galimybės įtraukti tėvus į mokykloje vykstančio bendro ugdymo veiklą. Be abejo, šioje dalyje pateiktus klausimus gali naudoti savo nuožiūra pamokose ir lietuvių kalbos mokytojai, klasės auklėtojai. **Antroje dalyje** pristatomas pateiktų užduočių galimas vertinimas, o **trečioje dalyje** – 30 idėjų mokinių savarankiškai perskaitytomis knygoms pristatyti. Tai suteiktų šabloninei kalbėjimo ir klausymo užduočiai įvairumo. **Ketvirta dalis** – viktorina, skirta apibendrinti, pakartoti 5 – 6 klasės visuotinės literatūros kursą.

H. K. Andersen. Pasakos arba Žiemos pasakos (1 ar 2 pasirinktos pasakos)

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei pasirinktą H. K. Anderseno pasaką. Išklauskite pasakų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Jūs esate skaitę daug pasakų. Kuo Jūsų perskaityta H. K. Anderseno pasaka skiriasi nuo Jūsų anksčiau skaitytųjų?
2. Kokia Jūsų pasirinktos H. K. Anderseno pasakos tema?
3. Kokias problemas ji kelia?
4. Kokia pagrindinė pasakos idėja?
5. Padalinkite dalį lapo pusiau. Kairėje surašykite įvairių Jūsų perskaitytos pasakos personažų vardus, o dešinėje juos apibūdinkite vienu ar keliais žodžiais (pavyzdžiui, išdidumas ir kilnumas, grožis ir meilumas).
6. Charakterizuokite vieną pasakos pasirinktą veikėją smulkiau: išvaizda, pagrindinės būdo savybės, kokius darbus ir kaip jis atlieka, kokia jo nuotaika, emocijos.
7. Išrašykite keletą vaizdingų posakių.
8. Kokia pasakos kompozicija?
9. Ar Jūsų perskaityta pasaka aktuali ir šiandien?
10. Pakomentuokite knygos viršelį arba pasakos iliustracijas. Kodėl pavaizduota būtent tai? Iliustracija? Ką pieštumėte Jūs, jei būtumėte dailininkas ir kodėl tai?

III. Rašymas.

1. Sukurkite pasaką, kurios veiksmas vyktų dabar, bet pasakos veikėjai būtų pasirinkti pasakų personažai: trečias brolis, sesuo, ragana, našlaitė ar kiti. N B. Trečias brolis visada yra kvailas, bet vėliau tampantis laimės vaiku. Jis yra nuolat skriaudžiamas.

Ragana visada yra žiauri, klatinga, pikta. Žmogėdra. Ji ypač pavojinga vaikams.

Sesuo visada yra mylinti, gali būti skriaudžiama. Būna ir nedorų seserų.

Našlaitė visada yra skriaudžiama, bet darbšti, gera, švelni. Gali būti gudri.

2. Sukurkite pasaką, pasirinkdami veikėjus savarankiškai, veiksmo eigos reikalavimai taip pat lai nevaržo Jūsų fantazijos, vienintelis reikalavimas — pasakų pradžios ir pabaigos formulės.

IV. Pasikalbėjimas.

1. H. K. Anderseno gyvenimas taip pat primena pasaką. Pasidomėk jo biografija ir išvardink, kurie jo gyvenimo momentai tau yra aktualūs ir įspūdingi.

2. Yra sakoma, kad kiekviename pasakojime galima pakeisti veikėjo vardą, ir istorija taps apie tave, tavo tėvus, senelius. Ar tavo perskaityta danų rašytojo pasaka iš tikrųjų gali būti apie tave?

3. Ką sužinojai naujo apie gyvenimą, perskaitęs keletą H. K. Anderseno pasakų, ko nežinojai anksčiau? Jeigu nieko nesužinojai naujo, tiesiog parašyk, ką jau žinojai anksčiau, o ši knyga tik patvirtino.

4. H. K. Anderseno pasakas skaito ir suaugusieji. Kas jose jiems gali patikti? Jei nežinai, paklausk tėvelių, mokytojų, kurios šio rašytojo pasakos jiems labiausiai įsiminė ir kodėl.

5. Apie ką kurtum pasaką tu?

Babbitt N. Amžinieji Takiai. V., 2002.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Knygoje galima rasti dvi siužetines linijas: Takių gyvenimo istorija ir Vinies. Įrašykite pagrindinius jų gyvenimo įvykius į žemiau pateiktą siužeto schemą. Takiai: užuomazga – ..., veiksmo eiga – ... , kulminacija – ..., atomazga – Vinė: užuomazga – ..., veiksmo eiga – ... , kulminacija – ..., atomazga –
2. Takiai išgėrę stebuklingojo vandens tampa nemirtingi ir kiekvienas kūrinyje turi savo požiūrį į nemirtingumą. Kaip nemirtingumą vertina senasis Takis?
3. Kas yra amžinybė Džesiui?

4. Koks Mėjos požiūris į nemirtingumą?
5. Kaip Mailso požiūrį į gyvenimą pakeičia gauta nemirtingumo dovana?
6. Kas yra amžinybė vyriškiui geltonu kostiumu?
7. Vinė, išklausiusi visų Takių požiūrį į nemirtingumą, pasirenka paprastos mirtingosios gyvenimą. Kodėl?
8. Kuo „Amžinųjų Takių“ pasakojimas primena pasaką ir kuo nuo jos skiriasi?
9. Apysakos stilių kritikai apibūdina kaip lengvą. Įrodykite pasirinktą paryškintą teiginį bent dviem teksto citatomis.
10. Knygoje yra itin svarbus prologas, kuriame a) įvardijamas ypatingas veiksmo laikas, b) minimas ratas kaip daugiaprasmiškas simbolis, c) kuriama paslaptinė aplinka. Pakomentuokite pasirinktą pasakojimo elementą plačiau: a) kodėl veiksmas vyksta būtent tuo laiku, b) ką simbolizuoja ratas, c) kaip kuriama paslaptinė aplinka.

III. Rašymas.

Parašykite samprotavimą viena iš šių temų. 1. Kaip aš gyvenčiau, jei žinočiau, kad esu nemirtingas? **2.** Jeigu tikrai žinočiau, kad šiais metais viskas iš tiesų pasibaigs, kaip gyvenčiau?

IV. Pasikalbėkime.

1. Knygoje pasaulis vaizduojamas kaip žmogui iki galo nepažinamas. Net ir patys būdami nemirtingi, Takių prisipažįsta: „Mes nežinome, kaip tai atsitinka ir kodėl atsitinka“ (43). Ar jau pastebėjai savo gyvenime tokių įvykių, kurių atsitikimo priežasties negalėt paaiškinti?
2. N. Bebit apysakoje nemirtingumas pasirodo kaip sunki problema. Ar tau irgi nemirtingumas atrodo tik problema?
3. Ar norėtum būti nemirtingas?
4. Kurio veikėjo požiūriui į gyvenimą esi linkęs pritarti labiausiai?
5. Į apysakos realistinį pasaulį paslaptinai įsiterpti stebuklai. Ar pats tiki stebuklais?

Literatūra

Jakonytė L. Ar verta įstrigti amžinybėje. // Rubinaitis. 2002. Nr. 4. P. 7— 12.

Biblija (ištraukos iš Senojo Testamento Pradžios knygos apie pasaulinį tvaną arba Nojaus arką)//

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklaušykite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Nurodykite tikslią vietą (skyrus, Biblijos eilutės), kur galima rasti pasakojimą apie pasaulinį tvaną arba Nojaus arką.
2. Įvardinkite pasakojimo temą, keliamas problemas ir pagrindinę idėją.
3. Koku tikslu šis pasakojimas buvo kuriamas?

Pasakojimą apie pasaulinį tvaną yra tyrinėję **teologai, istorikai, geografai, gamtininkai, literatūrologai**, savo piešiniuose yra vaizdavę **dailininkai**, muziką šiam tekstui kūrę **kompozitoriai**, net **matematikams** šis tekstas įdomus. Apsispręskite, kuri sritis Jums įdomiausia bei geriausiai žinoma, pasirinkite vieną užduotį iš žemiau pateiktų ir ją atlikite. 1. Užduotis teologui. A. Išganymas Senajame Testamente ypač glaudžiai susijęs su Dievo ir žmogaus sutartimi – sandora. Sandora – tai abipusis susitarimas, kuriuo viena arba abi šalys prisiekdamos pasižada atlikti tam tikrus iš anksto sutartus veiksmus arba nuo jų susilaikyti. Įvardykite abi sandoros šalis ir jas trumpai apibūdinkite. B. Kas buvo šios sandoros iniciatorius ir koku tikslu ji buvo sudaryta? C. Pasakojime minimas balandis ir vaivorykštė. Kokia jų šiame pasakojime prasmė? D. Palyginkite šią sandorą su pirmąja Dievo sandora tarp Adomo ir Ievos. E. Kai kurie intelektualai kaltę už ekologinę krizę primeta krikščionybėi. Jo manymu, krikščionybės požiūris į gamtą yra negatyvus. Tokį požiūrį sąlygoja Biblijos mokymas apie žmogaus viešpatavimą visam pasauliui. Juo remdamiesi žmonės priskyrė sau „teisę“ beatodairiškai eksploatuoti gamtą. Ką kiekvienas krikščionis galėtų tokiems kritikams atsakyti? 2. Užduotis istorikui. Pažvelkite į šį pasakojimą mokslininko žvilgsniu

ir nurodykite: A. Kokia katastroforos priežastis. B. Koks tvano mechanizmas ir tempai. C. Kada tvanas baigėsi. D. Koks tvano mastas. E. Tvano nuostoliai. F. Tvano data. 3. Užduotis geografui. Nurodykite, dėl kokių priežasčių kildavo Žemėje tvanai, koks jų mechanizmas ir ar gresia mums tvanas artimiausiu laiku. 4. Užduotis gamtininkui. Pasidomėkite, kiek dabar Žemėje yra žinduolių rūšių, kiek jų buvo anksčiau ir kokių gyvūnų, galėjusių būti Nojaus laive, šiuo metu mes neturime. Papasakokite apie keletą. 5. Užduotis literatūros tyrinėtoji. 1872 metais Asirijoje molio lentelėse buvo rastas daug senesnis už Bibliją tekstas „Epas apie Gilgamešą“, kurį asirai pasiskolino iš babiloniečių, o pastarieji iš šumerų. Palyginkite žemiau pateiktas „Epo apie Gilgamešą“ ištraukas su pasakojimu apie pasaulinį tvaną ir nurodykite panašumus ir skirtumus.

Sugriauk savo namą, pastatyk laivą,
Nesirūpink turtais, rūpinkis gyvenimu,
Turtą paniekink, gelbėk savo gyvastį!
Į savo laivą pakrauk visa, kas gyva.
Tas laivas, kurį tu pastatysi,
Tebūnie keturkampis,
Tebūnie jo plotis kaip ilgis,
Kaip vandenynas, uždenk jį stogu!
Sukroviau visa, turėjau su savimi:
Sukroviau aš viską, kiek turėjau sidabro,
Sukroviau aš viską, kiek turėjau gyvų padarų,
Užkėliau į laivą visą savo šeimą ire gamine,
Ganyklų galvijus ir žvėris, ir visokius

amatininkus.

Kas buvo šviesus, — į tamsą pavirto,
Visa žemė suskilo lyg taurė:
Pirmą dieną siautėjęs pietų vėjas
Akimirksniu atūžė, užtvindydamas kalnus,
Lyg karas žmones užklupo.

Prie Niciro kalno laivas sustojo,
Niciro kalnas laivą sutūrėjo, neleidžia suptis.
Vieną dieną, dvi dienas Niciras laiko laivą,

neleidžia suptis.

Prasidėjus septintajai dienai,
Išnešiau balandį ir jį paleidau;
Išskridęs balandis atgal sugrįžo:
Vietos neradęs, atgal parskrido.

6. Užduotis muzikui. Išklauskite Donald Duck „Noahs Ark“ (1999), Carol Boyd Leon childrens song with guitari, Walt Disney „Noahs Ark“ (1959) ar kitą pasirinktą kūrinį, sukurtą pasakojimo apie pasaulinį tvaną motyvais (www.youtube.com) ir aptarkite. A. Apibūdinkite emocinius potyrius, pagavas, įspūdžius B. Įvardykite muzikos kūrinio elementus. C. Priskirkite kūrinį stilistinei krypčiai (džiazas, rokas, popmuzika, elektroninė, modernioji, akademinė muzika ir kt.) ir regionui (Amerika, Afrika, Europa, Indija). D. Apibūdinkite kūrinį vartodami muzikines sąvokas. E. Pagrįskite, kodėl kūrinys patiko ar nepatiko. 7. Užduotis dailininkui. Iliustruokite labiausiai patikusius pasakojimo apie pasaulinį tvaną įvykius. 8. Užduotis matematikui. Suraskite, kiek centimetrų sudarė senovės Rytų mastą ir apskaičiuokite Nojaus laivo plotą. 9. Užduotis technologui. Pagaminkite Nojaus arkos maketą arba paruoškite maisto Nojaus arkos keleiviams.
5. Suraskite perkeltinės reikšmės pasakymų ir pabandykite juos paaiškinti.
6. Kuo skiriasi ST Nojus nuo tipinio XXI amžiaus žmogaus?
7. Yra sakoma, kad praeities ir dabarties žmones jungia panašūs jausmai. Kokius jausmus, kuriuos išgyvena pasakojimo apie pasaulinį tvaną veikėjai, Jūs taip pat šiandien galite patirti?

8. Jeigu būtumėte dailininkas, kokios spalvos būtų Nojaus laivas. Atsakymą nepamirškite argumentuoti.

9. Per visą žmonijos istoriją būta daug tvanų, tad išlikę ir daug aprašymų. Perskaitykite pateiktus aprašymus ir palyginkite su ST pasakojimu apie pasaulinį tvaną raiškos aspektu.

A. Aštuntą valandą žemutinę miesto dalį buvo apsėmęs nuo trijų iki penkių metrų storio vandens sluoksnis. Nutrūko uoste stovėjusių laivų inkarų grandinės, tvirtinamieji lynai, ir laivai atsidūrė vėjo ir bangų valioje. Kai protarpiais blykstelėdavo žaibas, išryškėdavo neapsakomai kraupus vaizdas: didžiuliai vandenynų garlaiviai siūbavo tarp pastatų, per kuriuos ritosi milžiniškos bangos... Likę gyvi žmonės vienur pavieniui kabinosi už rąstų ir sijų, kitur tarsi kekės kabojo ant sugriuvusio namo sienos ar grindų gabalo, čia matydami paskutinę viltį išsigelbėti. Netrukus nuo griūvančio namo stogo pabiro plytos, tarsi morkų papliūpos šienaudamos žmonės. Protarpiais išverstas iš šaknų didžiulis medis griūdavo ant tokio plausto, ir klykdami žmonės krisdavo į kunkuliuojantį vandenį. Kai jis nuseko, kur bepažvelgsi, matėsi baisios tragedijos pėdsakai. Visur viešpatavo mirtis. Negyvi žmonės, arkliai, karvės, šunys gulėjo šalimais arba pavieniui. Po storu dumblo ir glitėsių sluoksniu nepakenčiamai dvokė kitados čia stovėjusio miesto griuvėsiai.“ (1900 metų Galvestono katastrofos liudininko aprašymas.

B. Šeštą valandą vakaro vanduo pakilo 11 pėdų virš ordinaro pagal Petropavlovsko tvirtovės futštoką (matuoklė vandens lygiui matuoti.) ir, rodėsi, kad revoliucijos lopšys — Raudonasis Leningradas, miestas maištininkas, miršta: užgeso šviesos, nutrūko telefono ryšys, vanduo užtvindė gatves, įsižiebė gaisrų pašvaistės, per 20 minučių vanduo apsėmė Centrinio telegrafo mašinų skyrių, Leningradas liko išjungtas iš bendro respublikos ryšių tinklo ir jam reikėjo vienam kovoti su stichija, neturint vilties išgirsti paramos žodį net iš artimiausių Sąjungos miestų. 6 valandą 49 minutės nustojo veikusi vandens stotis, nes ir ten vanduo užliejo siurblių ir mašinų skyrių. Prie vandens pritapo ugnis, nuo elektros srovės trumpo sujungimo šen bei ten užsidegė dideli namai. Liepsnos apgaubtų, vandens apsemtų namų gyventojai, panikos apimti, nutekamaisiais vamzdžiais kopė ant stogų.“(1924 metų Nevos potvynio liudininko aprašymas)

10. Išsakykite savo nuomonę apie pasakojime apie pasaulinį tvaną pateiktus duomenis: ar jie realūs, ar mitiniai?

III. Rašymas.

1. Sukurkite penkiaeilį apie pasakojimą apie pasaulinį tvaną. 1 eilutė — Jūsų sugalvotas. 2 eilutė — istorijos esmės nusakymas. 3 eilutė — trys veiksmažodžiai ar veiksmažodiniai daiktavardžiai, arba trijų žodžių sakinytis, nusakantis istoriją. 4 eilutė — keturi žodžiai, nusakantys istorijoje patirtus jausmus. 5 eilutė — vienas žodis, nusakantis svarbiausią istorijos veikėją.
2. Teksto transformacija. Atlikite pasirinktą užduotį: a) perkurkite teksto pradžią arba pabaigą, b) sukeisti pagrindinius veikėjus su antraeiliais, c) pateikti kitą veiksmo laiką ir vietą, d) įterpti savo pastraipėlių.

IV. Pasikalbėjimas.

1. Kasdien Žemėje išnyksta viena gyvūnų, kas savaitę – viena augalų rūšis. Tad gamtos išsaugojimas mums jau įgyja „Nojaus laivo“ prasmę. Ką nors darai, kad gamta būtų išsaugota?
2. „Nuo tavęs priklauso, kokia po 10 – 15 metų bus mūsų Žemė“, – rašoma ne viename ekologijai skirtame leidinyje. Kaip pavienis žmogus gali ką nors pakeisti?
3. Jeigu būtum Nojus, ką pirmiausia į savo laivą paimtum iš gamtos pasaulio?
4. Kokia ekologinė problema tau atrodo šiandien aktualiausia?
5. Vieni žmonės labai rūpinasi ekologinėmis pasaulio problemomis, o kitiems tai visiškai nerūpi. Kas turi didžiausios įtakos žmogaus požiūriui į gamtą?

Literatūra

<http://katekizmas.lt/kbk1996p2003/N146E7.html>,

http://katekizmas.lt/kbk1996p2003_p2008-2009gv/N1058C.html

Oželis R. Dievo Sandoros su Nojumi išganymo teologija. // Soter. 2002. Nr. 7. P. 28 — 47.

http://www.prizme.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=266&Itemid=88

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2007-12-02-i-advento-sekmadienis-mt-24-37-44-jus-bukite-pasirenge-nes-zmogaus-sunus-ateis-kai-nesitikesite/31804>

Burnett F. H. Paslaptingas sodas. V., 2002.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklausykite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. F. H. Burnett knygoms yra būdinga vaizduoti ryškų, staigų įvykį, apverčiantį vaiko gyvenimą ir pakeičiantį veiksmo vietą. „Paslaptingas sodas“ ne išimtis. Koks pagrindinės veikėjos Merės gyvenimo įvykis pakeičia ne tik jos, bet ir kitų visų veikėjų gyvenimus šiame kūrinyje?
2. Visus romano veikėjus galima suskirstyti į dvi grupes: statiškus (nesikeičia per visą veiksmo eigą) ir dinamiškus (patiriančius daug pasikeitimų). „Priklijuokite“ kiekvienam žemiau išvardintam veikėjui arba etiketę „statiškas“, arba „dinamiškas“. Kravenas, Benas Vėjoramstis, Kolinai, ponis Sojerbiu, Marta, Dikenas.
3. Pasirinkite du dinamiškus veikėjus ir nurodykite, kas jiems padarė didžiausią įtaką (kodėl jie taip pasikeitė)?
4. Prisiminkite, kiek laiko truko knygos veiksmas ir, atsižvelgdami į tai, nuspręskite, ar veikėjų pasikeitimas staigus ar pakankamai lėtas?
5. Viena iš kūrinio temų — gamta. Kokių tikslų kūrinyje vaizduojama tiek daug gamtos, ką rašytoja nori pasakyti šia tema?
6. Svarbus vaidmuo gamtos paveiksle tenka paukščiui liepsnelei. Ką jos motyvas galėtų reikšti?
7. Knygoje labai daug paslapčių. Kaip rašytoja kuria tą paslaptinę atmosferą?
8. Merė ir Kolinai iš pradžių vaizduojami kaip nepatrauklūs savo vidumi veikėjai. Romano įvykiai leidžia suprasti, kodėl jie tokie. Įvardinkite romano autorės nuostatą, kodėl vaikai būna atžagarūs ir šiurkštūs.
9. Kūrinyje tam tikro simboliškumo įgyja Jorkšyro šnekta, kurios iš Dikeno mokosi Merė su Kolinu. Ko siekė autorius, leisdamas Dikenui kalbėti tarmiškai?
10. Pakomentuokite, kaip suprantate paskutinį romano epizodą: tvirtai, atsitiesę žengia du vyrai (Kravenas ir Kolinai), ir Merės šioje scenoje nėra?

III. Rašymas.

Viena kūrinio temų (tai sako ir kūrinio pavadinimas) – paslaptis, gebėjimas ją saugoti ir gebėjimas laiku atskleisti. Parašykite rašinį tema „Mano paslaptis“.

IV. Pasikalbėjimas.

1. Įdomi F. H. Burnett biografija, kurioje teigiama, kad ji visą gyvenimą ilgėjusi šventės, puotos, pokylio, ir jai vis atrodydavę, kad toks pokylis vyksta kažkur šalia, gretimame kambaryje, bet ne jos širdyje. Šventės ilgesys ir nesugebėjimas linksmintis net jai atėjus, yra aktuali problema ir šių dienų jaunimui (prisiminkime populiarią dainą „Aš noriu šventę švęst“). Ką tu darai, kad gyvenimo šventė nepraeitų pro šalį?
2. Literatūros kritikas K. Urba sako, kad „Paslaptingas sodas“ gali nepatikti tiems, kurie „užsklendę savo širdies sodus, užkasę raktą nuo vartų (...)“. Ar tu priklausai tiems žmonėms, kurie saugo savo paslaptis po devyniais užraktais, ar esi tas, kuris neturi ko slėpti ir su žmonėmis bendrauja labai atvirai?
3. Ar sugebėtum išsaugoti kito tau patikėtą paslaptį? Ar norėtum, kad žmonės tau patiktų savo paslaptis?
4. „Paslaptingojo sodo“ veikėjai labai pasikeičia. Ar tu tiki, kad realybėje žmogui įmanoma pasikeisti? Atsakymą argumentuokite.

5. Kas labiausiai gali pakeisti žmones?

Literatūra

1. Urba. K. Jausmų pokylis. // Rubinaitis. 1999. Nr. 2. P. 18 — 33.

Coolidge S. Ką nuveikė Keitė. V., 1999.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Glaustai (1 – 3 sakiniais) atpasakokite knygos turinį, neiškreipdami jos esmės.
2. Nusakykite knygos temą, keliamą problemą ir pagrindinę mintį.
3. Pirmame knygos skyriuje sakoma, kad pagrindinė veikėja Keitė „norėjo nuveikti daugybę nuostabių darbų, ir galų gale nenuveikė nieko, bet užtat padarė visai ką kita — ko iš pradžių nemėgo, bet kas, tiesą sakant, buvo daug svarbiau už tuos darbus, kuriuos svajotojo nuveikti“ (6). Kokie tie darbai, leidžiantys sakyti, jog ji iš tiesų nuveikė daug?
4. Kūrinyje gausu veikėjų: teta Izė, daktaras Karas teta Helena, Imodžena Klark ir kiti. Pasirinkite vieną veikėją ir aptarkite keletą jom poelgių.
5. Kuris veikėjas savo savybėmis, svajonėmis, pažiūromis yra jums artimiausias? Atsakymą nepamirškite argumentuoti. Jei nerandate nė vieno Jums artimo veikėjo, nurodykite, kuo jūs labiausiai skiriatės nuo pasirinkto veikėjo.
6. Kūrinyje gausu situacijų, kurias galima vertinti labai įvairiai. Viena iš jų – tiesos apie mamos mirtį slėpimas (mažiausiems šeimos vaikams pasakyta, kad mama išvykusi į tolimą kelionę ir jie mėnesių mėnesiais laukia jos sugrižtančios). Remdamiesi patirtimi, įvertinkite šią arba pačių pasirinktą situaciją.
7. Apysaka pasakoja apie vaikų gyvenimą, vykusį prieš daugiau kaip šimtą metų. Kuo skyrėsi jų dienos nuo šiandieninio vaikų pasaulio?
8. Skaitant apysaką galima justis, kad jos stilius skiriasi nuo šiandieninių autorių. Kokie pagrindiniai skirtumai?
9. S. Coolidge knygoje dažnai aprašomas Keitės pyktis. Kokiais žodžiais, frazėmis, sakiniais vartojami veikėjos pykčiui aprašyti.
10. Ši knyga pasirodė 1873 metais. Ar galima sakyti, kad ji dar nepasenusi ir tebėra aktuali?

III. Rašymas.

Knygoje aprašoma nemažai Keitės žaidimų. Parašykite apie Jums įsiminusį kada nors žaistą žaidimą (pvz.: „Linksmas žaidimas“, „Liūdnas žaidimas“, „Neužmirštamasis žaidimas ar pan.)

IV. Pasikalbėjimas.

1. Kuo S. Coolidge aprašyta mokykla skiriasi nuo tavo.
2. Keitė dažnai baudžiama. Ar reikia bausti vaikus? Atsakymą argumentuok.
3. Aptarkite Keitei taikomas bausmes: kurios iš jų tinkamos, o kurioms tu nepritartum.
4. Vaikai ne tik baudžiami, bet ir daug laiko leidžia žaisdami. Ką žaidimai gali suteikti žmogui?
5. Kokia tavo nuomonė apie posakį „Neišsižaidę vaikai užauga biurokratais“.

Literatūra

1. Gaubytė M. Skausmo pamokos. //Rubinaitis. 1999. Nr. 2. P.45.

2. Janušauskienė V. Žvironaitė L. Lingo lego laduto. Į stiklo kalną. Literatūros vadovėlis. Pirmoji knyga.

K., 2007. P. 23.

A. Čechovas (pasirinkta novelė)

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei pasirinktą A. Čechovo novelę. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas. Atlikite pateiktas užduotis. (10 balų)

1. Visas užduotis, skirtas literatūrai pažinti, galima suskirstyti į 6 grupes:

1. Kūrinio kompozicijai skirti klausimai. 2. Klausimai, apibendrinantys teksto visumą: teksto tikslas, tema, pagrindinė mintis, nuotaika, vertybės. 3. Interpretacija (kai prašoma paaiškinti netiesiogiai pasakytas mintis, grožiniame kūrinyje vaizduojamas situacijas). 4. Klausimai, nagrinėjantys vaizduojamojo pasaulio elementus: veiksmo vieta, laikas, veikėjai, veiksmas. 5. Kalbinė raiška. 6. Nuomonė apie kūrinį.

Jums pateikta 10 klausimų, skirtų aptarti A. Čechovo apsakymą „Kaštonė“ (Čechovas A. Kaštonė.V., 2006). Nurodykite, kokiai grupei priskirtumėte žemiau pateiktus klausimus.

1. Kokio amžiaus skaitytojams yra skirtas A. Čechovo apsakymas „Kaštonė“?
 2. Ar tai daugiau linksmas ar liūdnas kūrinys?
 3. Kas yra pagrindinis šio kūrinio veikėjas?
 4. Apibūdinkite pasakotoją.
 5. Kaštonė, persikėlusį į naujus namus, yra geriau maitinama, net sulaukia pripažinimo ir tampa artistė. Kodėl ji nusprendžia grįžti pas senąjį šeimnininką Luką Aleksandryčių?
 6. Knygoje pateikiamas šuns žvilgsnis į pasaulį. Kurie Kaštonės pastebėjimai Jums pasirodė patys įdomiausi? Jei jie Jums nepasirodė įdomūs, nurodykite priežastis, trukdančias žavėtis pavaizduotu šuns pasauliu.
 7. Apsakyme minimas ir vienas nematomas veikėjas. Kas jis ir kaip jį vertina Kaštonė?
 8. Kūrinio kalbą galima apibūdinti kaip vaizdingą: „Gyvenimas riedėjo kaip per stalą“ (24), „Bet greitai nuovargis ir šiluma nugalėjo liūdesį...“ (13). Kokia kalbinės raiškos priemonė Jums labiausiai įsiminė? Nusakykite jos paskirtį tekste.
 9. Apsakyme kartas nuo karto pakartojami Luko Aleksandryčiaus žodžiai, sakomi šuniui: „O tu, Kaštone, — nesusipratimas. Prieš žmogų tu vis tiek kaip dailidė prieš stalių“. Jais gali būti įvardinta ir pagrindinė kūrinio mintis? Kaip Jūs suprantate šiuos žodžius? Suformuluokite kūrinio pagrindinę mintį savais žodžiais.
 10. Literatūros kritikas K. Urba rašo, jog „Kaštonė“ vienas iš garsiausių apsakymų apie gyvūnus, ugdantis atjautą bei dėmesingumą visam pasauliui“. Patvirtinkite arba paneikite šį teiginį.
2. Perskaitykite bet kurią A. Čechovo novelę ir suformuluokite dešimt klausimų. Stenkitės, kad klausimyną sudarytų įvairių grupių klausimai.

III. Rašymas.

Aprašykite pasirinktos A. Čechovo novelės veikėją, užpildydami žemiau pateiktą lentelę. Veikėjo charakteristika

Kada vyksta veiksmai: senovėje, dabartinais laikais ar įvykiai klostosi ateityje.	Kas jis? Kokia veikėjo profesija ar užsiėmimas? (mokinys, paauglys, burtininkas, jauna mergina, jaunas vaikas...).	Kaip atrodo? — išvaizda (arba kokį jį (ją) įsivaizduoju). Aukšta (as), traukia visų akį...	Kokiomis būdo savybėmis ji (s) pasižymi(kuo žaviuosi): draugiškas, nuoširdus, atviraširdis, savarankiškas, pasiaukojantis, stiprios valios, ryžtingas,
---	---	---	---

			drąsus, turi gerą humoro jausmą, padeda šeimai ar kitiems...
Kur gyvena? Mieste, miestelyje, kaime, nerealioje erdvėje (sąlygiškoje): mėnulyje, burtininkų mokykloje...	Turi tikslą/ eturi tikslo, ko siekia savo gyvenime. Koks svarbiausias jo gyvenimo tikslas?	Kokia jos (jos) kalba? (kalba mandagiai ar šiukščiau, kokie žodžius dažniausiai vartoja ir pan.)	Kurios jo charakterio savybės man nepatinka: neturintis valios, tykantis iš pasalų, prisitaikantis, kerštingas, pyksta ant visų, nemoka valdyti pykčio, visai nemoka pokštauti, juokauti.
Kas jo(s) draugai? Pažįstami, kurie turi jam vienokios ar kitokios įtakos? Kodėl? Kas jo idealas? Kurį žmogų labiausiai vertina?	Kuo domisi: renka kolekciją, skaito knygas, su draugais nori praleisti kuo daugiau laiko, ieško nuotykių.	Ką apie jį mano kiti veikėjai: vertina, nori su juo draugauti, nemėgsta, neapkenčia.	Pagrindinio veikėjo vertybės: draugystė, meilė, nuoširdūs, puikūs santykiai su draugais ir artimaisiais...

Rašymo užduočiai panaudota mokytojos D. Kovalčikienės patirtis (Kovalčikienė D. veikėjo individualizavimo mokymas VII klasėje. Gimtasis žodis. 2006. Nr. 7. P. 35 — 40).

III. Pasikalbėkime.

1. Jei mokytoja leidžia pasirinkti, kokį kūrinį skaityti, pagal ką renkiesi?
2. Kai rinkaisi, kokią A.Čechovo novelę skaityti, ką pasirinkai ir kodėl? (jei neperskaitei nė vieno A. Čechovo kūrinio, nurodyk, kodėl).
3. Pasidomėk A. Čechovo biografiją, paklausinėk savo pažįstamų, ką jie mano apie jo kūrybą, gyvenimą. Kokią nuomonę susidarei?
4. A. Čechovas priskiriamas prie rašytojų, nekūrusių vaikams. Kokiomis savybėmis turi pasižymėti žmogus, kad galėtų kurti ir vaikams arba ne tik suaugusiems?
5. Pagal A. Čechovo apsakymą „Kaštonė“ yra sukurtas animacinis filmukas. Pažiūrėk jį ir aptark (su draugais arba tėvais).

Donnelly E. Sudie, seneli, ištariau aš tyliai. V. , 2003.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Glaustai (1 – 3 sakiniiais) atpasakokite knygos turinį, neiškreipdami jos esmės.
2. Nusakykite knygos temą, keliamą problemą ir pagrindinę mintį.
3. Knygos veikėjui Michaeliui po senelio mirties įteikia laišką. Laiškas baigiamas palinkėjimu, kad Linkiu tau štai ko: „kad gyvenime būtum toks pat laimingas, koks buvau aš“ (124). Kodėl senelis gali manyti, kad jo gyvenimas buvo laimingas?
4. „Tavo senelis klasiškas!“, taip draugai įvertina Michio senelį. Nurodykite, kodėl jie mano, kad senelis klasiškas arba parašykite apie jį savo nuomonę.
5. Kūrinyje gausu situacijų, kurias galima vertinti labai įvairiai. Viena iš jų — skrydis į Gran Kanariją, kai grįžę iš jos parašo Michaeliui pamokas pateisinantį raštelį. Remdamiesi patirtimi, įvertinkite šią arba pačių pasirinktą situaciją.
6. Knygoje susiduria dvi auklėjimo sistemos: senelio ir mamos. Trumpai aprašykite kiekvieną ir įvertinkite.

7. Dar viena problema — suaugusiųjų žmonių nedrąsa kalbėti apie mirtį, jie net vengia sakyti „mirė“ ir vartoja tokius junginius kaip „išėjo anapilin“ „padėjo šaukštą“. Parašykite, kuo daugiau sinonimų veiksmažodžiui „mirti“ ir nurodykite, kada ir koku tonu kalbant kuris veiksmažodis labiausiai tinka vartoti.
8. Knygos pavadinimu pasakoma dvi svarbiausios apysakos temos. Įvardykite jas abi.
9. Nors knygos tema liūdna, bet to negalima pasakyti apie kūrinio nuotaiką. Kas lemia, jog „Sudie, seneli, ištariau tyliai“ galime vadinti giedros, šviesios nuotaikos knyga?
10. Išsakykite savo nuomonę apie kūrinį (patiko, nepatiko, kodėl). Pagrįskite savo nuomonę pateikdami kelis argumentus.

III. Rašymas.

1. Senelis mėgsta pasakoti žymių žmonių biografijas, jas pritaikydamas vaiko amžiui. Pavyzdžiui, pasakodamas apie K. Kolumbą, istorijos herojumi paverčia Michaelį, sako, jog jis atrado Ameriką, aplankė Indiją. Pasirinkite žinomo žmogaus biografiją ir papasakokite ją pirmuoju asmeniu.
2. Senelis yra labai prisirišęs prie savo daiktų ir „saugo viską, prie ko tik prisilietė gyvenime“ (11). Be to, anot jo, kiekvienas daiktas pasakoja savo istoriją. Papasakokite pasirinkto daikto istoriją.
3. Papasakokite apie savo senelį (– ę).

IV. Pasikalbėjimas.

1. Pagrindinė knygos problema – kaip su dešimties metų vaiku kalbėti apie mirtį ir ar apskritai reikia apie tai kalbėti. Kokia tavo nuomonė šiuo klausimu?
2. Netekusiajam artimo žmogaus reiškiamą užuojautą. Kokie žodžiai tuomet paprastai sakomi? Kas svarbiausia reiškiant užuojautą?
3. Šalutinė knygos tema — brolio ir sesers konfliktiški santykiai. Kodėl vaikai, augantys vienoje šeimoje, dažniausiai nesutaria? Kokia tėvų pagalba besivaidijantiems vaikams gali būti pati geriausia?
4. Dar viena tema — gerumas: „Senelis visad sako, kad gyvenime reikia daryti kuo daugiau gero. Tačiau tai ne taip paprasta. Kartais aš tai tiesiog pamirštu.“ (2). Kodėl ne visada lengva būti geram, daryti kitiems gera?
5. Dar viena įdomi senelio mintis — apie smurtą: „Senelis sako, kad tas, kuris muša silpnesnį, yra kiaulė“ (23). Ar visada tas, kuris muša silpnesnį, yra blogas (pavyzdžiui, tėvai, baudžiantys vaikus fizinėmis bausmėmis)?

Literatūra

Laužikaitė L. Padėti šaukštą ar tiesiog mirti? // Rubinaitis. 2003. Nr. 4. P. 40 — 41.

Exupéry A. Mažasis princas. V., 1999.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Knyga dedikuojama „Leonui Vertui, kai jis buvo mažas berniukas“. Kodėl būtent, „kai buvo mažas berniukas“?
2. Prieš dedikaciją A. de Sent-Egziuperi nurodo net tris pasiteisinimus, kodėl knygą skyrė suaugusiam žmogui. Antrasis jų ypač vertas dėmesio: „tas žmogus gali viską suprasti, net knygas vaikams“. Kodėl suaugusysis, suprantantis net vaikiškas knygas, vertas dedikacijos?
3. Autorius užsimenama, kad vaikystė – tai vertybė, kurią būtina branginti visą likusį gyvenimą, „ją atsiminti“. Visas „Mažasis princas“ – lyg vaikystės himnas, jos „priminimas“. Kodėl taip svarbu atsiminti vaikystę, kuo ji taip reikšminga? Atsakymą suraskite naudodamiesi internetu ar kitais informacijos šaltiniais.
4. Kuo įprasti suaugusieji skiriasi nuo vaikų? Parašyk ne savo nuomonę, bet perskaitytos knygos pasakotojo. Gali remtis knygoje pateikiamu piešiniu.
5. Veiksmas vyksta keliose erdvėse. Kas yra mažajam princui mieliausia erdvė?
6. Trumpai apibūdinkite jo erdvę.

7. Knygose dažnai sava erdvė yra supriešinama su svetima. Kas yra Princui svetima erdvė ?
8. Kada Princas jaučiasi labiausiai vienišas ir nelaimingas?
9. Kiekviena jo aplankyta planeta tarsi simbolizuoja kokią nors žmonijos ydą. Pasirinkite vieną planetą ir apibūdinkite ją kaip tam tikrą simbolį. Paašškinkite, kokią išeitį Mažasis Princas siūlo aplankytos planetos gyventojui, kaip vertina jo gyvenimo būdą.
10. Trumpai charakterizuokite Mažąjį Prinčą. Kuo jis išsiskiria iš kitų jūsų perskaitytų veikėjų?

III. Rašymas.

Įsivaizduokite, kad pas jus atvyko Mažasis Princas. 1. Aprašykite jo nuotykius.

2. Parašykite Mažojo Princo vardu pasakojimą, kuriame būtų išsakomi jo pastebėjimai ir nusistebėjimai.

3. A. Exupery knyga baigiama kreipiamusi į adresatą („parašykite“), kuriame viltinai prašoma duoti žinią jei pasisektų išvysti mažąjį prinčą. Parašykite ...

IV. Pasikalbėkime.

1. M. Jungas knygoje „Mažasis princas mumyse“ pirmąjį A. Egziuperi knygos epizodą su smaugliu interpretuoja kaip pasakojimą apie baimę: jautrus vaikas nupiešia tai, kas jam slegia širdį. Drambliuką prarijo, vaikui baisu, kad ir jį gali praryti. M. Jungas sako, kad kiekvienas mūsų išgyvena baimių ir primena S. Kierkegaardą, sakiusį, kad „juo mažiau baimės, tuo menkesnė siela“, sakė S. Kierkegaardas. Pasidalink savo mintimis apie baimę: kas grasinasi tave praryti, kas tave baugina, kas gali tau padėti.

2. Įdomus epizodas su boababais. Kokius boababus, apraizgiusius mūsų planetą, šiandien pastebi tu?

3. Mažasis princas apkeliauja keletą planetų, kuriose gyvena įvairūs žmonės, sergantys vienokia ar kitokia priklausomybės liga. Kuri iš jų tau pasirodė pati pavojingiausia?

4. Knygoje keliami ir meilės tema. Kokias klaidas padarė Princas mylėdamas rožę? Ką reiškia apskritai mylėti?

5. Kokius bruožus privalo turėti suaugusysis, kad galėtume pasakyti, kad vaikas jame gyvas?

Ende M. Momo, arba Nuostabus pasakojimas apie laiko vagis ir mergaitę, kuri žmonėms grąžino iš jų pavogtą laiką. V., 2007.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Glaustai atpasakokite knygos turinį, neiškreipdami jos esmės.
2. Nusakykite knygos temą, keliamą problemą ir pagrindinę mintį.
3. Knygos epigrafu paimta senos airių vaikų dainos ištrauka: „Iš kur tamsioj nakty, / Ugnele, man švieti? / Nors nežinau, kuo tu vardu — / Širdy taip gera, taip graudu... / Spindėk, žvaigždele mylima, Taip tolima, taip artima!(5)“. Paašškinkite šio epigrafo ir knygos turinio ryšį.
4. Knygos veiksmo vieta ir laikas nurodytas labai abstrakčiai. Kodėl?
5. Kūrinyje gausu situacijų, vaizduojančių, kaip žmonės pamažu pasiduoda laiko vagims. Pasirinkite vieną veikėją ir aptarkite, kodėl jis taip lengvai sutinka taupyti laiką ir išsižada savo buvusio gyvenimo vertybių.
6. Į kokių žmonių namus lengviausiai prisibeldžia laiko vagys?
7. Momo nuolat prisimena valandų gėles ir jų skleidžiamą muziką ir išgyvena, kad negali tuo pasidalinti su kitais. Ji supranta, kad „yra lobių, per kuriuos žūsti, jei negali jais pasidalinti su kitais (215)“. Kokie tie lobiai?
8. Knygoje daug metaforiško kalbėjimo: „Jam (laikui — I. V.) matuoti yra kalendoriai ir laikrodžiai, bet tas nedaug ką sako, nes kiekvienas žino, kad kartais viena valanda atrodo kaip amžinybė, o kitais kartais ji prabėga kaip akimirka — nelygu ką žmogus tą valandą patiria. **Laikas yra gyvenimas, o gyvenimo būstas — žmogaus širdis (59), Momo**

kalba apie „valandų gėles“, o statybininkas savo statomus namus apibūdina kaip „sielų silosą“. Paaškindite vieną iš paryškintų arba savo paties pasirinktą metaforą.

9. Knyga baigima autoriaus epilogu, kuriame pasakoma, kad istoriją apie Momo jis girdėjo kelionėje iš keisto nenusakomo keleivio, kuris vėliau išlipo ir pasakotojas jo daugiau nesutiko: „Bet jeigu jis dar atsitiktinai pasimaišytų mano kelyje, norėčiau jį daug ko paklausti“ (269). Kokia šio epilogo prasmė?
10. M. Ende „Momo“ lietuviškai pakartotinai išleista keletą kartų, taip pat yra išversta į 30 kalbų. Kokios pagrindinės šios knygos populiarumo priežastys?

III. Rašymas.

Atlikite savo laiko „inventorizaciją“ ir užrašykite, kiek jūsų valandų per savaitę žydi, o kiek nuvysta, neatnešusios džiaugsmo nei jums, nei kitiems. Parašykite samprotaujamojo tipo rašinį „Kaip gyventi, kad kuo daugiau mūsų valandų žydėtų?“.

IV. Pasikalbėkime.

1. Daugelis žmonijos išradimų tarsi turi išvaduoti nuo nemalonių darbų ir padėti jiems turėti daugiau laisvo laiko (pavyzdžiui, skalbimo mašinos), tačiau iš tiesų žmonės turi vis mažiau ir mažiau laiko. Kodėl?
2. Magistras Hora bando atskleisti laiko paslaptį: „Kaip jums reikalingos akys matyti šviesą, ausys girdėti garsus, lygiai taip reikalinga širdis jausti laiką. Širdimi nepajustas laikas pradingsta lygiai taip pat, kaip vaivorykštės spalvos aklam arba paukščio giesmė kurčiam. Deja, yra aklų ir kurčių širdžių, kurios nieko nejaučia, nors ir plaka“ (162). Kaip reikia praleisti laiką, kad galėtum jį pavadinti pajaustu širdim?
3. Kaip reikėtų auklėti vaikus, kad jų širdys nebūtų aklos ir kurčios?
4. Ar daug sutinki žmonių, gyvenančių pagal laiko vagių sukurtą scenarijų? Jei taip, papasakok apie vieną jų, jei ne — sukurk vieno tokio žmogaus charakteristiką.

5. Perskaityk žemiau pateiktą nežinomo autoriaus tekstą ir pasidalink savo mintimis apie jį.

Paradoksalu, bet šiais laikais mūsų pastatai didesni, bet mažesnės bažnyčios, Platesni keliai, bet siauresni požiūriai.

Mes išleidžiame daugiau, bet turime mažiau,

Mes perkam daugiau, bet džiaugiamės mažai,

Mūsų namai didesni, tačiau mažesnės šeimos,

Daugiau patogumų, bet mažiau laiko.

Mūsų moksliniai laipsniai aukštesni, bet žodžiuose ir darbuose mažiau prasmės,

Daugiau žinių, bet mažiau teisingumo,

Geresnė medicina, tačiau mažiau sveikatos.

Mes geriam per daug, rūkom per daug, nerūpestingai išlaidaujam, juokiamės per mažai,

Vairuojam per greitai, keliamės per vėlai, per mažai skaitom, per daug žiūrim TV,

Retai meldžiamės, esam per daug pavargę ir pikti,

Kalban per daug, mylim per retai, nekenčiam taip dažnai.

Mes išmokom, kaip pragyventi, bet ne gyventi.

Mes išvalėm orą, bet užteršėm sielą.

Užkariavom kosmosą, bet nebepažįstame vidinio pasaulio.

Daugiau rašom, bet mažiau išmokstam.

Daugiau planuojam, mažiau įvykdom.

Išmokom skubėti, bet nebemokam palaukti.

Tai neįtikėtinų pelnų, bet lėkštų santykių laikai.

Mūsų namai išpuošti, bet juose nėra namų šilumos.

Didinam turtus, bet mažinam vertybes.

Pamąstykite...

Gaarder J. Ei! Ar čia yra kas nors? V., 1996.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų). Arba, remdamiesi knyga, parenkite paskaitą pradinių klasių mokiniams tema, kaip Žemėje atsirado gyvybė. Trukmė 3 -5 minutės.

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Knygos pavadinimas — retorinis sušukimas ir retorinis klausimas (jį atsiradimo istoriją galite rasti 1996 metų „Rubinaičio“ žurnale. Nr.12 P.). Kodėl knygai parinktas būtent toks pavadinimas?
2. Pagrindiniai siužeto elementai yra užuomazga, veiksmo eiga, kulminacija, atomazga. Įvardinkite juos.
3. Joakimo papasakota istorija apie susitikimą su Mika gali būti suprasta kaip sapnas. Kokia Jūsų nuomonė: Joakimas Miką tik sapnavo ar jie buvo susitikę iš tikrųjų?
4. Kiekviena pažintis leidžia ne tik sužinoti nauja, bet ir pasimokyti. Ko Žemės gyventojai gali pasimokyti iš Eljo planetos?
5. Knygoje nuolat keliamas klausimas, kaip Joakimas ir Mika gali būti tokie panašūs, kodėl jie taip mažai skiriasi. Kokie pagrindiniai jų panašumai?
6. Mika papasakoja, kad jo planetoje visuomet nusilenkiama, išgirdus protingą klausimą, tačiau niekada nesilenkiama atsakymui, kad ir pačiam gudriausiam ir teisingiausiam. Paaškindite, kodėl atsakymas niekada nėra „vertas tiek, kad jam reikėtų lankstytis“? (32)
7. Kūrinyje keliami Dievo problema: „Planetą suktis aplink Saulę verčia traukos jėga. O Mėnulis kilnoja jūrą, todėl būna potvyniai ir atoslūgiai (...) Ar nemanai, kad turi būti jėga, iškėlusius mus iš jūros, davusius akis, kad galėtume matyti, ir galvą, kad galėtume mąstyti? (...) Kažin ar tiems, kurie tuo netiki, netrūksta kokio nors svarbaus jutimo (...) Ar sutiktumėte, kad žmonėms, netikintiems Dievo buvimo, trūksta kokio nors svarbaus jutimo?
8. Knygos skyrių pavadinimai gana mišlingi: „Dangus“, „Sodas“, „Namas“, „Jūra“, „Kiaušinis“, „Kalnas“, „Naktis“, „Skrybėlė“. Pasirinkite vieną pavadinimą ir paaškindite prasmę.
9. Kūrinyje kalbama apie paslaptinius dalykus. Kokie raiškos dalykai padeda sukurti paslaptinę nuotaiką, atmosferą?
10. Knyga sukomponuota kaip dėdės Joakimo laiškas dukterėčiai Kamilei. Kodėl pasirinkta būtent tokia kompozicija?

III. Rašymas.

Vienas iš klausimų, kurį kelia J. Gaarder knygoje „Ei! Ar čia yra kas nors?“, yra „Kas tu esi?“ Parašykite savianalizei skirtą darbą „Kas aš esu?“. Siūlomas darbo planas. I. Kodėl svarbu pažinti save? II. Mano požiūris į pasaulį. 1. Trumpas savęs pristatymas. 2. Mano santykis su šeima ir vietos bendruomene. 3. Mano požiūris į gamtą. 4. Kokia mano buvimo šitoje žemėje prasme? 5. Aš ir Dievas. III. Kaip galiu tobulinti save?

IV. Pasikalbėjimas.

1. Knygoje keliami daug paprastų, bet ir sudėtingų klausimų: ar egzistuoja Dievas, kaip Žemėje atsirado gyvybė ir t. t. Kurie knygos klausimai tau pasirodė įdomiausi, aktualiausi? Jei tokių nebuvo, tada parašyk, kokie klausimai apskritai tau šiuo metu patys aktualiausi?
2. Knyga atkreipia dėmesį, kad nieko nėra paprasta. Kaip argumentas pateikiama pasakojimas apie vištą: „Ko gera, Visatoje niekur daugiau nėra vištų, išskyrus mūsų planetą. O Visata neaprepiamai didelė! Taigi negalime tvirtinti, jog višta yra kas nors „paprasta“!“ (11). Ar pats esi kada nors pastebėjęs kokių nors paprastų dalykų nepaprastumą? Jei taip, tai kokių, jei ne, tai išdėstyk nuomonę, kodėl kai kurie žmonės niekada nesistebi aplinkiu pasauliu, tiksliau, kodėl praranda gebėjimą stebėtis, nes maži vaikai pasauliu stebisi nuolat.
3. Kitoje J. Gaarderio knygoje „Mergaitė su apelsiniais“ kalbama apskritai apie kai kurių žmonių nesugebėjimą pakelti nosies nuo žemės po savo kojomis“ : „ (...) yra mergiočių, kurių blakstienos taip tirštai užtušotos, kad visatos jos ir norėdamos nepamatytų. Gal yra ir berniukų, kurie nesugeba pažvelgti toliau už horizonto, nes mato ir žino tik futbolą. Ne taip lengva pasitraukti nuo veidrodžio ir prieiti prie gero veidrodinio teleskopo. Manau, kad tai ir yra „iškreipta perspektyva“. Yra dalykų,

kuriuos galima pavadinti „Aha — patyrimu“. Niekada ne vėlu patirti tą „Aha“. Bet daugelis žmonių pragyvena visą gyvenimą, taip ir nesuvokę, kad kabo tuščioje erdvėje“ (55). Kodėl atsiranda tokių žmonių, nesugebančių pažvelgti toliau horizonto?

4. „Ei! Ar čia yra kas nors?“ veikėjas Mika papasakoja, kad jo planetoje visuomet nusilenkiama, išgirdus protingą klausimą. Pabandyk sugalvoti tokių klausimų, kuriems būtų verta nusilenkti.

5. Ar jūs sutinki su Mikos planetos žmonių nuomone, kad klausimas visada svarbesnis už atsakymą?

Literatūra

1. Gaarder J. Knygos — pasauliui be skaitytojų? // Rubinaitis. 2004. Nr. 2. P. 3 — 9.
2. Gaarder J. Sofijos pasaulis. V., 2004.
3. Gaarder J. Mergaitė su apelsiniais. V., 2006.
4. Jekentaitė L. Nusilenkti protingam klausimui // Rubinaitis. 1997. Nr. 1. P. 13 — 15.

Graikų mitai. Dedalas ir Ikaras. Kunas. N. Senovės Graikijos legendos ir mitai. V., 2003.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Žodynas pateikia dvi mito reikšmes: a) senovinis fantastinis pasakojimas apie antgamtinės būtybės, pasaulio ir gamtos reiškinių kilmę, nepaprastus didvyrius. b) fantazija, prasimanymas. Kuria reikšme žodis „mitas“ vartojamas pateiktame sakinyje: „Graikų mitai sukurti maždaug prieš 2,5 — 3 tūkstančius metų, aiškina pasaulio sandarą, tvarką.“
2. Ką sužinojote apie antikos pasaulį, perskaitę mitą „Dedalas ir Ikaras“?
3. Graikų mituose herojai apdovanoti antgamtinėmis galiomis. Kokiomis galiomis apdovanoti jūsų perskaityto mito herojai?
4. Dedalas nusprendžia grįžti namo. Kokios pagrindinės tokio sprendimo priežastys?
5. Kodėl Dedalas pasirinko kelionę oru? A. Norėjo nuveikti ką nors nepaprasta. B. Kelionė sausuma jam nusibodo. C. Tik ore neviešpatauja Krėtos valdovas. D. Jis tikėjosi, kad tai suteiks sūnui džiaugsmo.
6. Dedalas į kelionę nusprendžia pasiimti ir sūnų. Ar Dedalas pasielgė teisingai? Atsakymą argumentuokite.
7. Mitas kilo iš liaudies kūrybos versmių, tad mituose gausu liaudies išminties, juose išskyla seniausi moralės įstatymai. Kokia liaudies išmintis perteikiama šiuo mitu?
8. Mitas taip pat yra pasakojimas, kuris paaiškina tam tikrus esamus dalykus. Kokį esamą dalyką aiškina „Dedalas ir Ikaras“?
9. Mituose randama ir didžiųjų žmonijos problemų užuomazgų. Kokios problemos keliamos šiuo mitu?
10. Just. Marcinkevičius yra parašęs dramą „Ikaras“. Joje yra tokie žodžiai: „Gelbėk save skrendantį, Dedalai! Gelbėk savo sparnus — be jų žmoguje nėra daugiau ką gelbėti“. Paaškindite šių žodžių prasmę.

III. Rašymas.

„Dedalas ir Ikaras“ — mitas ne tik apie žmogaus svajones, bet ir apie drąsą. Parašykite rašinį tema „Drąsa — tai proto stiprybė“. Pavadinimą galite konkretinti, pasirinkti kitą, svarbu, kad savo rašiniu įrodytumėte, jog žmogaus drąsa mūsų gyvenime egzistuoja, yra vertinama ir pasireiškia įvairiomis formomis ir įvairiose situacijose. Jeigu taip nemanote, galite išdėstyti ir priešingą nuomonę. Taip pat galite pasakoti apie patirtas situacijas, kada pasielgėte drąsiai, kada jus kaustė baimė, nepasitikėjimas, kada neišdrįsote teisingai pasielgti, nes pabijojote. Pasvarstykite, ar tik suaugusieji būna drąsūs, ar apskritai jie drąsūs

IV. Pasikalbėkime.

1. Kad žmogus galėtų skristi, reikia turėti tikslą, reikia turėti svajonę. Ar tu turi savo gyvenimo tikslą, svajonę.
2. Tam, kad galėtume siekti savo svajonės, reikalingi sparnai. Ar turite sparnus? Kas tavo sparnai?
3. Kaip galima užsiauginti sparnus?
4. Tikrovė dažniausiai yra priešiška sparnams ir skridimui. Kas dažniausiai trukdo žmogui skristi?
5. Dedalas šaukia sūnui: „neskrisk nei per aukštai, nei per žemai“. Ar sutinki su tokiu Dedalo moralu?

Literatūra

www.upc.smm.lt/suzinokime/tyrimai/2007/.../2007_metu_tyrimas_8_klase.pdf

Graikų mitai. Tesėjo kelionė į Kretą. // Kunas. N. Senovės Graikijos legendos ir mitai. V., 2003.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

Tesėjo kelionė į Kretą. // Kunas. N. Senovės Graikijos legendos ir mitai. V., 2003.

1. Ką sužinojote apie antikos pasaulį, perskaitę mitą „Tesėjo kelionė į Kretą“?
2. Pasidomėkite, kokiai valstybei šiuo metu priklauso Kreta.
3. Kas šiame mite sąlygiška, o kas tikroviška?
4. Graikų mituose herojai apdovanoti antgamtinėmis galiomis. Kokiomis galiomis apdovanotas jūsus perskaityto mito herojus?
5. Apibūdinkite Tesėją plačiau.
6. Mituose randama ir didžiųjų žmonijos problemų užuomazgos. Kokios problemos keliamos šiuo mitu?
7. Mitas taip pat yra pasakojimas, kuris paaiškina tam tikrus esamus dalykus. Kokį esamą dalyką, reiškinį aiškina „Tesėjo kelionė į Kretą“?
8. Visais savo įvykiais mitas labai primena pasaką. Kuo jis primena pasaką?
9. Kuo skiriasi?
10. Šio mito kalba labai paprasta, tačiau yra pakankamai epitetų. Išrašykite keletą ir paaiškinkite jų funkciją.

III. Rašymas.

Parašykite stebuklinę pasaką, panaudodami mito „Tesėjo kelionė į Kretą elementus“. Pavyzdžiui, aprašyk savo paties kelionę į Kretą ar kitą pasirinktą vietovę.

IV. Pasikalbėkime. 1. Visų antikos didvyrių labai smulkiai pristatoma genealogija, paminima vieta, iš kurios jis kilęs. Ar tu žinai savo šeimos istoriją?

2. Iš mito „Tesėjas atvyksta į Kretą“ galime suprasti, jog Aigėjas nebuvo Tesėjo tėvas, tačiau jį myli labiau negu save. Ar tau suprantama tokia tėvo meilė sūnui?

3. Tesėjas nuolat kovoja dėl kitų laimės, užstoja silpnesnius prieš stipresnius. Kuriais atvejais tu stotum ginti silpnesnį, pavyzdžiui, klasės draugą, iš kurio tyčiojasi?

4. Tesėjas išgyvena netekęs mylimosios ir pamiršta iškelti baltas bures, dėl to tampa tėvo mirties priežastimi. Ar Tesėją literatūriniame teisme pasmerktum ar išteisintum? Atsakymą argumentuok.

5. Kada lengviau buvo tapti didvyriu: antikos laikais ar dabar?

Janson T. Burtininko skrybėlė. V., 1992.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. T. Janson yra parašiusi daugiau kaip dešimt knygų apie Mumių. „Burtininko skrybėlėje“, kaip ir kitose rašytojos knygose, susipažįstame su Mumių pasauliu, kuris ir panašus į mūsų, bet ir skiriasi. Nurodykite pagrindinius panašumus ir skirtumus.
2. „Burtininko skrybėlės“ vaizduojamąjį pasaulį galima vadinti sąlygišku (netikrovišku). Kokie pasakojimo elementai Jums įsiminė kaip patys fantastiškiausi?
3. Išvardinkite pagrindinius Mumių šeimos narius ir vieną apibūdinkite plačiau.
4. Muminukų šeima vaizduojama kaip nepaprastai laiminga. Kokios svarbiausios tos šeimos taisyklės leidžia kiekvienam toje šeimoje gerai jaustis?
5. „Burtininko skrybėlė“ — literatūrinė pasaka. Ką T. Janson savo knygoje „pasiskolino iš pasakos“?
6. Daugelis T. Janson vaizduojamos situacijos komiškos. Pasirinkite vieną situaciją ir aptarkite jos komizmą, t. y. parašykite, iš ko kyla komiškas efektas, kas sukelia šypsena.
7. „Burtininko skrybėlėje“ gausu ne tik komiškų, bet ir absurdiškų situacijų, sukurtų nonsenso technika. Pasirinkite vieną situaciją ir paaiškinkite, kodėl ją galima vadinti absurdiška.
8. Kritikai pripažįsta, kad T. Janson knygos yra antididaktiškos, kad nelengva griežčiau suformuluoti jų idėją ar net temą. Pabandykite parašyti bendriausią „Burtininko skrybėlės“ prasmę.
9. „Burtininko skrybėlėje“ gausu įspūdingų ir poetiškų jūros, audros, gamtos aprašymų, kuriuose pakanka ir epitetų, ir palyginimų. Vis dėlto kuri kalbinės raiškos priemonė T. Janson vartojama dažniausiai?
10. Jeigu atsirastų tokių skaitytojų, kurie imtų įrodinėti, kad T. Janson vaizduojamas pasaulis beprasmiškas, o jos knygos — tik trumpalaikiam pakikėnimui, jūs su jais sutiktumėte ar bandytumėte prieštarauti.

III. Rašymas.

1. Finalinė „Burtininko skrybėlės“ scena — iškilminga puota, kurioje Burtininkas išpildo kiekvieno norą. Parašykite Burtininkui laišką tema „Mano slapčiausias noras“.
2. Sukurkite istoriją perkeldami „Burtininko skrybėlės“ gyventojus į mūsų pasaulį, pavyzdžiui, apgyvendinkite juos Naujojoje Vilnioje.

IV. Pasikalbėjime.

1. Knygoje vaizduojama situacija, kaip Freken Snork, norėdama patikti Muminukui, paprašo burtininko, kad jos mažos, neįspūdingos akys būtų pakeistos ir taptų tokios pat gražios kaip medinės karalienės. Kodėl Muminukas paprašo, kad ji susigražintų savo senąsias akis?
2. Išsakyk savo nuomonę apie plastines operacijas.
3. Jeigu Burtininkas išpildytų vieną tavo norą, koks jis būtų?
4. „Burtininko skrybėlėje“ kartais vaikai paprašomi nueiti ir paklausti vieno ar kito dalyko (pavyzdžiui, jeigu „nori išsiaiškinti, į ką pavirto Ondatros dantų protezai, paklausk mamos. Ji tikrai žino“). (41) 4. Kodėl vaikai raginami klausti vieno ar kito dalyko mamos?
5. Ar patys klausėte? Jei taip, tai ką mama atsakė, jei ne, tai kodėl.

Janson T. Muminuko tėčio memuarai. V., 1992.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Žodis „memuarai“ reiškia „prisiminimai, atsiminimai“. Kokius savo gyvenimo įvykius prisimena ir pasakoja Muminuko tėtis knygoje?
2. Kodėl jis imasi rašyti memuarus?
3. Pirmame Memuarų skyriuje aprašomi pamestinukų namai ir jų prižiūrėtoja Hemulė. Kokias problemas iškelia šis skyrius?
4. Be Hemulės memuaruose minima daug kitų veikėjų: Rodjuras, Fredriksonas, Juksaras ir kiti. Pasirinkite labiausiai patikusį ir jį aptarkite smulkiau (išorės ir būdo bruožai, jūsų vertinimas).

5. Knygoje pateikta įvairiausių diskutuotinų situacijų (pavyzdžiui, Muminuko tėčio tikėjimas, kad žmogaus gyvenimą nulemia žvaigždės, Muminuko tėčio rūkymas ir mamos aiškinimas, kad tai nekenkia). Išsakykite savo nuomonę apie savo pačių pasirinktą ar čia paminėtą vieną kurią situaciją.
6. Daugelis T. Janson vaizduojamos situacijos komiškos. Pasirinkite vieną situaciją ir aptarkite jos komizmą, t. y. parašykite, iš ko kyla komiškas efektas, kas sukelia šypsena.
7. Muminuko tėtis yra nepataisomas optimistas. Pavyzdžiui, nepavykus pasistatyti namo, jis samprotauja, kad labai gerai, jog nepasistatė namo, nes būtų sugadinęs gražų pievos vaizdą, namo savininkas negali būti nuotykių ieškotojas, be to, visam gyvenimui gautų tokią kaimynę kaip Ežienė. Prisiminkite dar keletą knygų, kurių veikėjai nenukabindavo nosies net patekę į pačią liūdniausią situaciją.
8. Pasakodamas tėtis mėgsta nuolat kreiptis į skaitytojus: „brangūs skaitytojai“. Kokia šio kreipinio funkcija tekste?
9. Memuarai parašyti vadinamuoju aukštuoju stiliumi: „Nesirūpinkit, aš grįšiu pasidabinęs šlovės vainiku!“ (138); „Tai neginčijamai liudija apie nepaprastą fantaziją, savybę, kuri ateityje uždės antspaudą mano gyvenimui, taip pat gyvenamajai aplinkai“ (145). Ko autorė siekia, pasirinkdama tokią iškilmingą kalbėjimo toną.
10. Iš „Memuarų“ pratarmės tampa aišku, kad jie bus pasigėrėjimas savimi: „Dėl savęs paties, savo epochos ir savo įpėdinių ryžtuosi aprašyti keistą jaunystę, kupiną nuotykių. Ir aš manau, kad ne vienas skaitydamas mėsliai pakels nuo šių eilučių savo nosį ir sušuks: „Koks šaunus tas Muminukas“, arba „Va čia tai bent gyvenimas!“ Ar Muminuko tėčio gyvenimas iš tikrųjų yra herojiškas, ar knygos autorė tiesiog šaiposi iš memuarų, pajuokia visokiausių atsiminimų knygų rašymą apskritai.

III. Rašymas.

Parašykite savo memuarus (pradėti galite dar nuo tų laikų, kai jūsų dar nebuvo pasaulyje). Galite konsultuotis su artimaisiais, o galite tiesiog apsimesti, kad viską pats atsimenate (ir kaip gimėte, ir kaip pirmą kartą parvažiavote iš ligoninės namo, ir kaip ... t. t.).

IV. Pasikalbėjimas.

1. Knygoje vaizduojama situacija, kaip Muminuko tėtis rūko, o mama sako, kad tai nėra nesveika, priešingai, „Skrandžiui sveika viskas, kas malonu.“ (170). Ar tinka vaikams skirtoje knygoje kalbėti apie teigiamą rūkymo poveikį?
2. Memuarų veikėjas Rodjuras domisi, kaip išgarsėti. Muminuko tėtis atsako, kad reikia padaryti kokį žygdarbį, kol kitas nespėjo sugalvoti arba kokį seną dalyką naujai. Kaip tu galvoji išgarsėti?
3. Muminuko tėtis apgalvoja savo patirtį ir išdėsto ją septyniais punktais. Pavyzdžiui: 1. Žiūrėkite, kad jūsų vaikai gimtų astrologiniu požiūriu tinkamu laiku ir suteikite jam romantišką entree į pasaulį! 2. Niekas nenori klausytis kalbų apie hemulius, jeigu skuba. 3. Niekad nežianai, ką gali pagauti su tinklu! 4. Niekada nedažyk daiktų tik todėl, kad tau liko dažų. 5. Nebūtina bijoti milžino, nors jis ir pavojingas. 6. Galima būti labai drąšiam, nors esi mažas. Venk gelbėti ką nors patamsyje! Kokias gyvenimiškas tiesas ir taisykles tu jau atradai arba perėmei iš kitų patirties?
4. Muminuko tėtį nuolat masina audringas gyvenimas. Kaip tu supranti audringą gyvenimą ir ar pats norėtum, kad tavo gyvenimas būtų audringas?
5. Memuarų pabaigoje autorius „lengva letena prisiliečia prie dramatiško susitikimo su Muminuko mama“, t. y. papasakoja, kaip jie susipažino. Kaip susipažino tavo tėtis ir mama?

Lindgren T. A. Broliai Liūtaširdžiai. V. , 2002.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Ši A. Lindgren apysaka yra apie du brolius, kurie abu vadinami Liūtaširdžiais. Kokiomis savybėmis turi pasižymėti žmogus, kad jį būtų galima pavadinti Liūtaširdžiu?
2. Įvardinkite kiekvieno brolio svarbiausią poelgį, dėl kurio jį galima pavadinti liūtaširdžiu.
3. Palyginkite brolių išvaizdą ir būdą.
4. Kas yra knygos pasakotojas?
5. Kokiais žodžiais galima nusakyti pagrindinę apysakos mintį? Atsakyti galite savais žodžiais arba kūrinio citata.
6. Kūrinyje nagrinėjama išdavystės tema. Kokios mintys išsakomos šia tema?
7. Jau pirmose eilutėse pasakotojas apibrėžia knygos žanrą: „Man atrodo, kad tai bus kone pasaka, net tikra pasaka apie vaiduoklius, tačiau viskas viskas gryna teisybė. Nors to niekas daugiau nežino, tik aš ir Junatanas. (3) Kaip Jūs suprantate tokį knygos žanro apibūdinimą „pasaka, kurioje viskas viskas gryna teisybė“?”
8. Kuo „Broliai Liūtaširdžiai“ primena pasaką?
9. Apysakos stilių galima apibūdinti kaip jausmingą: apysakoje gausu dainų intarpų, broliai nuolat kalba apie meilę vienas kitam. Išrinkite keletą frazių, kuriomis išsakomi jausmai.
10. Pakomentuokite knygos pabaigą.

III. Rašymas.

„Broliuose Liūtaširdžiuose“ aprašoma Nangijala, šalis, į kurią patenka žmonės po mirties. Taip pat minima Nangilima, į kurią nukeliaujama po mirties Nangijaloje. Aprašykite smulkiau Nangilimą. Jeigu nesate fantastikos mėgėjas, parašykite laišką brolių mamai, pasakodami, kaip jiems sekėsi Nangijaloje. Rašykite pasirinkto brolio vardą.

IV. Pasikalbėjimas.

1. Kokį žmogų šiais laikais tu pavadintum Liūtaširdžiu?
2. Liūtaširdžiais gimstama ar tampama?
3. Junatanas dažnai kartoja, kad „yra tokių dalykų, kuriuos reikia daryti, nors ir pavojinga, nes kitaip nebūsi žmogus, o tiesiog šlamštas“ (51). Kokie tie dalykai, kuriuos turi daryti žmogus?
4. Knygoje nagrinėjama išdavystės tema. Kodėl kartais žmogus išduoda kitą, kitus?
5. „Broliai Liūtaširdžiai“ dažnai vadinami pesimistine knyga. Ar reikia vaikams tokių liūdnujų pasakų?

Literatūra

1. Svenson S. Kodėl mums reikia Astridos? // Rubinaitis. 2002. Nr. 3. P. 14 — 21.

Lindgren A. Ronja plėšiko duktė. V., 1999.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Įvardinkite pagrindinį kūrinio įvykį, pakeitusį visų veikėjų gyvenimą.
2. Pagrindinė apysakos veikėja yra Ronja, pavadinime pristatoma kaip plėšiko duktė. Ką norima pasakyti tokiu apibūdinimu, ką reiškia būti plėšiko dukra?
3. Ronjos tėvas — Matisas, mama — Luvisa. Kokie pagrindiniai jų bendravimo su dukra skirtumai?
4. Kokia pagrindinė apysakos idėja?
5. Kaip pavadintum Ronjos ir Matiso susidūrimą? Principų kova? Valios kova ar ambicijų kova? O gal dar kaip nors kitaip?
6. Apysaka pradedama gamtovaizdžiu. Kokia šio gamtovaizdžio funkcija kūrinyje?
7. Ronja ir Birkas vienas kitą vadina seserimi ir broliu. Kokia šių kreipinių tikroji prasmė?
8. Knygoje gausu gamtos aprašymų. Išrašykite vieną ir pabraukite aprašymo elementus.
9. Perskaitykite pateiktą aprašymą ir parašykite, kokių kalbos dalių jame daugiausia: „Tai tartum vienas didžiulis pyragas – ir saulėtekliai, ir mėlynėmis apkibę uogienojai, ir strazdanos ant tavo rankų, ir mėnesienos nušviesta upė vakarais, ir žvaigždėtos naktys, ir miškas vidudienio kaitroje, kai saulė svilina egles, ir dulkiantis lietutis, ir štai toks kaip dabar, ir voverys, ir lapės,

ir kiškiai, ir briedžiai, ir visi laukiniai arkliai, kuriuos mes pažįstam, ir kai plaukiojam, ir kai jodinėjame po mišką, taigi, matai, vasaros syvai – tai begalė visko drauge!“

10. Ronja plėšiko duktė“, kaip ir kitos A. Lingdren knygos, yra labai populiari. Kokia šios knygos populiarumo priežastis?

III. Rašymas.

Parašykite samprotavimą tema „Įvykis, pakeitęs mano gyvenimą“ arba „Įvykiai, keičiantys mūsų gyvenimą“.

IV. Pasikalbėjimas.

1. „Ronja plėšiko duktė“ — istorija apie tėvų ir vaikų kovą, apie dviejų paauglių pirmuosius bundančius jausmus, įsimylėjimą. Tačiau pati A. Lingdren viename interviu yra pareiškusi „Man niekad nepavyko įsimylėti“. Kodėl kai kurie žmonės niekada nepatiria meilės ir nesukuria šeimos?

2. Apysakos veikėja Ronja pasirenka gyvenimą grotoje su Birku ir palieka tėvus. Kaip vertini tokį jos sprendimą?

3. Biblijoje yra pasakyta, kad „Todėl žmogus paliks savo tėvą ir motiną ir glausis prie savo moters; (...)“ Kaip vertini tokį pasaulio dėsnį, kai užaugę vaikai palieka senstančius tėvus ir išeina kurti savo namų?

4. Ronjos tėvai skirtingai bendrauja su dukra: tėvas labai griežtai, mama daugiau diplomatiškai. Kuris bendravimo modelis tau artimesnis?

5. Ronja protestuoja prieš nusistovėjusią tvarką, minties ir dvasios laisvę, prieš smulkmenišką suaugėlių ginčus. Ar tau jos problemos aktualios? Atsakymą argumentuok.

Literatūra

1. Astridos Lindgren skaitytojų rašiniai // Rubinaitis. 2007. Nr. 4. P.13 – 20.
2. Senasis Testamentas. T. 1. V., 1990. P. 9.

Lindgren T. A. Mijo, mano Mijo. V., 1994.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Glaustai (1 – 3 sakiniais) atpasakokite knygos turinį, paaiškindami pasakojimo sandarą (užuomazga, veiksmo eiga, kulminacija, atomazga).
2. Nusakykite knygos temą, keliamą problemą ir pagrindinę mintį.
3. Pagrindinis apysakos veikėjas devynmetis Bu Vilhelmas nuolat prisimena savo gyvenimą pas tetą ir dėdę, taip pat pasakoja apie draugo Benkos šeimą. Palyginkite Bu Vilhelmo ir Benkos šeimą.
4. Benkos gyvenimas pas tėtę karalių labai skiriasi nuo ankstesniojo. Kokie pagrindiniai skirtumai?
5. Knygoje susipina du vaizduojamieji pasauliai: sąlyginis ir tikroviškas. Kas šioje apysakoje tikra, o kas išgalvota?
6. Viena iš veiksmo vietų – Tolių šalis. Apibūdinkite ją plačiau.
7. Ką galėtų simbolizuoti (reikšti) Tolių šalis?
8. Dar viena sąlygiška (netikroviška, nereali) veiksmo vieta – Anapus šalis. Ką ji galėtų reikšti?
9. Daugelis knygų, pasakojančių apie vieno ar kito veikėjo netikėtą patekimą į fantastišką pasaulį, baigiasi veikėjo grįžimu į realybę. Ko siekė autorė palikdama Mijo Tolių šalyje.
10. Apysakos kalba labai poetiška, vyrauja pasakos stilistika. Kokias būdingiausias kalbinės raiškos priemones pastebėjote? Parinkite pavyzdžių, aptarkite vienos pasirinktos meninės kalbos priemonės funkciją tekste.

III. Rašymas.

Mijo pasakojimas pie Tolių pasakojimas – tai jo vaikystės svajonių šalis. Aprašykite, kokiame pasaulyje Jūs norėtumėte gyventi. Savo kūrinėliui pavadinimą sugalvokite patys. Rašykite taip, kad būtų įdomu skaityti ne tik Jūsų tėvams, mokytojams, bet ir bendraamžiams.

IV. Pasikalbėkime.

1. Kūrinyje „Mijo, mano Mijo“ girdime devynmečio berniuko pasakojimą, kodėl jis nesijaučia gerai savo globėjų šeimoje ir kaip gerai gyvena jo draugo Benkos šeima. Kokia turi būti gera šeima Tavo nuomone?
2. Jeigu tavęs paprašytų užrašyti 5 svarbiausias taisykles, kurių turėtų tėvai, bendraudami su vaikais, turėtų laikytis, kokios tai būtų taisyklės? Ir kokias taisykles užrašytum vaikams?
3. Apysakoje keliama įvaikinimo problema. Kodėl kai kurie žmonės imasi globoti vaikų namų auklėtinius, nors jie visiškai nemoka bendrauti su vaikais?
4. Kaip būtų galima padėti globos namų vaikams?
5. Ar pats norėtum, kad tavo šeima įsivaikintų bent vieną vaikų namų auklėtinį.

Montgomery L. M. Anė iš Žaliastogių. V., 2007.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklausykite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Pagrindinė romano veikėja yra Anė iš Žaliastogių, aplinkinių vadinama keistuole. Kokia Jums ji pasirodė?
2. Knygoje keliama daugybė klausimų, vaizduojama nemažai sudėtingų situacijų, į kurias nuolat pakliūva Anė. Pasirinkite vieną savarankiškai (arba žemiau pateiktą teiginį) ir išsakykite nuomonę, remdamiesi savo patirtimi. A. Jei būsi gera, visad būsi laiminga, moko Anę Merilė. Bet Anė sako, kad ją suima gailestis žiūrint į kokį negražų daiktą. B. „Anei atrodė, kad gyvenimas be pūstų rankovių nieko vertas.“ C. Ponia Lind sako: „Palaiminti yra tie, kurie nieko nelaukia, nes jie neturės dėl ko nusivilti.“ Tačiau Anei atrodo kur kas blogiau nieko nelaukti, negu kuo nors nusivilti. D. Ponia Lind sako, kad sėkmę visada lydi nesėkmės, ir apskritai ji nepripažįsta moterų su aukštuoju mokslu, sako, kad aukštasis mokslas neatitinka moters prigimties. E. „Mergaitės, mes manom, kad nieko gyvenime nėra svarbiau už egzaminus, bet kai pažiūriu į tuos didelius, išbrinkusius kaštonų pumpurus ir į tą melsvą ūką kiekvienos gatvės gale, man jie nebeatrodo tokie reikšmingi“, — kalba Anė.
3. Romane sukurta daug įsimintinų veikėjų paveikslų. Nurodykite, kokie veikėjų bruožai iškeliami pateiktose lentelėse citatose.

Veikėjo vardas	Citata	Bruožas
Anė Šerli	Negaliu. Aš dabar giliausioj nevilty. Ar jūs galite valgyti, kai būnate giliausioj nevilty? (38)	
Reičelė Lind	„(...) tačiau ties Lindų Dauba jo srovė aprimusi, tvarkinga — net ir upokšnis pro ponios Reičelės Lind namus privalo bėgti ramiai ir kultūringai. Jis tikriausiai žinojo, jog ponias Reičelė Lind ištisai sėdi prie lango ir akylai stebi kiekvieną, kas skuba pro šalį, — pradedant upokšniu, baigiant vaikais, — o išvydusi ką nors keista ir neįprasta, ji tol nenurims, kol neiššniukštinės, kas kaip ir kodėl“ (7 — 8)	
Tomas Lindas	Tomas Lindas — romus, nedidelio ūgio vyras, kurį evonliškiškai vadindavo „Reičelės Lind vyru“, — už klojimo, laukuose ant kalvos, bėrė į lysves vėlyvųjų ropių sėklas (...)“ (8)	
Matijus	O Matijus turėjo vienas padaryti tai, kas jam buvo baisiau nei įlįsti į liūto narvą ir papešioti jį už ūsų: prieiti prie svetimos	

	mergaitės — svetimos mergaitės! — našlaitės! — ir paklausti, kodėl ji, po galais, ne berniukas! (19)	
Panelė Rodžerson	Panelė Rodžerson buvo vidutinio amžiaus dama ir mokytojavo sekmadieninėje mokykloje jau dvidešimt metų. Jos mokymo metodą sudarė tai, kad perskaičiusi klausimą, pro vadovėlio viršų įsmeigdavo rūstų žvilgsnį į tą mergaitę, kuri privalėjo į jį atsakyti.	
Gilbertas Blaitas	(...) ji tiesiog manė, kad jeigu Gilbertas kada nors pareitų su ja iš traukinio per tuos plačius laukus, paparčiais apaugusiais takais, jie tikriausiai labai linksmi ir įdomiai pasišnekėtų apie naują jiems atsiveriantį pasaulį ir apie savo viltis ir troškimus.(342 — 343)	
Džosė Paj	Džosė buvo paskutinė — ir tikras riešutėlis, pasakysiu aš jums. Per pastaruosius dvidešimt metų vis kas nors iš Pajų giminės lankydavo Evonlio mokyklą, ir aš įtariu, kad jų visų gyvenimiškoji paskirtis — nuolat priminti mokytojams, jog žemė — tai ne Rojus. (371)	
Ponas Alanas	Ponia Lind sako, kad jis dievina kiekvieną žemės lopinėlių, ant kurio atsistoja jo žmona, o jos nuomone, dvasininkas neturėtų taip žavėtis jokių mirtinguoju. (251)	
Merilė	Ji seniai buvo įsitikinusi, jog Merilė Katbert kiemą šluoja taip pat dažnai, kaip ir trobą. Galėjai nuo jos grindų pakelti nukritusį kšną ir dėti į burną — dulkių nupūsti nereikėjo. (10)	
Džozefina Bari	Ji siaubingai sena — gal net septyniasdešimt metų, ir man atrodo, kad ji niekad nebuvo maža mergaitė.	

4. „Anė iš Žaliastogių“ parašyta prieš daugiau kaip šimtas metų, tačiau daugelis knygoje minimų dalykų, yra iki šiol nepasenę. Paminėkite keletą.
5. Knygoje keliama įsivaikinimo problema. Kokie jos aspektai labiausiai išryškunami?
6. Kurdama šią knygą, L. M. Montgomery siekė pašiepti romantizuotus ir sentimentalius XIX amžiaus romanus. Tai ji padaro, įdėdama į Anės lūpas daug aukštojo stiliaus frazių. Perskaitykite lentelėje pateiktas Anės kalbos citatas ir pakeiskite jos įmantrias frazes neutraliais pasakymais, po to pabandykite tą pačią mintį pasakyti šiuolaikiškai, vartodami paauglių žodyną.

Eil. Nr.	L. M. Montgomery Anė	XXI amžiaus Anė	Neutralus pasakymas
1.	Tačiau vis dėlto tikiuosi, kad kada nors turėsiu baltą suknelę. Tai mano žemiškos laimės aukščiausiasis idealas.		
2.	Tada dar vienos vilties netekau... Visas mano gyvenimas — tai tiesiog sudužusių vilčių kapinės. (šiuos žodžius Anė ištarė, kai Merilė pasako, kad nepažįsta nė vieno rusvaplaukio, kurio plaukų spalva pasikeitė jam užaugus.		
3.	Net ir su laukiniais žirgais iš manęs tos paslapties neištrauktum.		

4.	Aš tikrai puikiai atsiprašiau, ar ne? (...) Nusprendžiau: jeigu jau atsiprašyti, tai atsiprašyti iš esmės.		
5.	Aš niekada Gilbertui Blaitui neatleisiu, — tvirtai pasakė Anė. — O ponui Filipui — irgi, nes jis mano vardą užrašė su „a“, ne su „ė“. Geležinis durklas persmeigė mano sielą, Diana.		
6.	Nežinau, ar galėsiu nuryti nors kąsni, — vis dar apsvaigusi pasakė Anė. — Pusryčiai atrodo tokia kasdienybė šią jaudinančią valandą.		
7.	Merile, prašom kirpti juos iškart, ir baigsim. Ak, man širdis plyšta. Tai toks neromantiškas sielvartas.		
8.	Kaip matot, mes su Diana dabar daug laiko skiriame rimtiems pokalbiams. Mes jaučiame, jog jau taip paaugome, kad nebetinka kalbėtis apie vaikiškus dalykus. Būti beveik keturiolikos — labai atsakinga, Merile.		
9.	Širyti, kai jūs palikote mane šeiminkauti, tvirtai nusprendžiau nieko neįsivaizduoti, o laikytis įsikibus vien faktų.		
10.	Ir jūs verktumėt, jeigu būtumėt našlaitė ir atvažiavusi ten, kur, tikėjotės, bus jūsų namai, staiga sužinotumėt, kad ten jūsų visai nereikia, nes jūs ne berniukas. Ak, nieko tragiškesnio man nėra buvę!		

7. Vienas dažniausiai minimų Anės žodžių yra „romantiška“ arba „neromantiška“. Kas yra romantizmas pagal Anę Šerli?

8. Literatūrologė Dilytė teigia, kad L. M. Montgomery knyga šlovina pasaulio darną. Įrodykite arba paneikite šį teiginį.

9. Knygoje aprašomi besikeičiantys Anės Šerli jausmai. Išrašykite keletą sakinių, kurie apibūdintų jos būseną ir pabraukite žodžius, frazes, kurios rodo, kad veikėja pyksta (džiaugiasi, myli).

10. Atsirastų teigiančių, kad „Anė iš Žaliastogių“ pasenusi ir neaktuali knyga. Kokiam skaitytojui patiktų šis romanas.

III. Rašymas.

1. Kritikai ištyrinėję, jog Anės prototipu buvo keletas žmonių, rašo, kad L. M. Montgomery mintyse ji virto vientisu personažu, kurį, jei tik būsi atidus, gali bet kada sutikti: „Mat ji nuo pat pirmos akimirkos, kai apie ją pagalvojau, yra ir visada buvo man tokia tikroviška, kad jaučiuosi smurtaujanti, kai mėginu uždrausti jai egzistuoti kitur, ne tik svajonių pasaulyje. Sakytum kaip tik dabar ji stovi man už nugaros; ir jeigu vikriai pasukčiau galvą, galbūt pamatyčiau ją – jos entuziastingas žibančias akis ir ilgą raudoną kasą, ir mažą smailų smakrą. [...] Ji tokia tikroviška, kad nors ir nesu jos niekad sutikusi, jaučiu, jog vieną dieną taip nutiks – gal kai temstant vaikštinėsiu Įsimylėjų takeliu arba mėnesienos apšviesta Beržų alėja. Pakėlus akis, pamatysiu ją – vaiką arba merginą – šalia savęs. Ir visiškai nenustebsiu, nes visuomet žinojau, kad ji *kažkur* yra. (iš *L. M. Montgomery dienoraščio, 1911 m. sausio 27 d.*). Jeigu Jums kada nors teko sutikti žmogų, panašų į Anę iš Žaliastogių, aprašykite jį. 2. Sukurkite pasakojimą, tinkamą skaityti Anės mokykloje veikusiame „Pasakojimų klube“.

IV. Pasikalbėjimas.

1. Kokiam žmonių tipui tu pats priklausai: turinčių vaizduotę ar gerai gyvenančių be jos?
2. Ar svarbu turėti vaizduotę?
3. Romano veikėja Anė mėgsta nuošaliuosius Žaliastogius, ji, sakosi, nenorėtų ir negalėtų gyventi mieste, o kitos veikėjos ponios Reičelės manymu, kai gyveni atokioje vietoje, negali sakyti, kad apskritai gyveni. (10) Kuriai iš jų pritartum tu?
4. Anė sako: „Argi ne nuostabu žinoti, kad tiek daug dalykų dar reikės išsiaiškinti? Man nuo to tik darosi smagiau gyventi – pasaulis toks įdomus! Nebūtų nė pusės to įdomumo, jeigu mes viską apie viską žinotume, ar ne?“ Ar tau pasaulis įdomus? Jei taip, tai kuo labiausiai, jei ne, tai kodėl?
5. Atsakyk į Anės klausimą, užduotą Matijui: „O ką jūs vieną iš trijų pasirinktumėt, jeigu galėtumėt; dievišką grožį, stulbinantį protą ar angelišką gerumą?“ P. S. Jeigu esi berniukas, daugelis Anei aktualių klausimų tau gali pasirodyti nereikšmingi. Kokie klausimai aktualiausi Anės amžiaus (jai vienuolika metų) berniukams?

Literatūra

D. Dilytė Pasiilgusiems harmonijos. // Rubinaitis. 2002. Nr. 2. P. 31- 32.

Jakonytė L. Kai likimas dilgčioja pirštų galiukuose. // Rubinaitis. 2004. Nr. 4. P. 21 — 27.

Ylimartimo S. Kas buvo Anė iš Žaliastogių. // Rubinaitis. 2008. Nr. 4. P. 8 — 10.

Paterson K. Tiltas į Terabitiją. V., 2000.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Pagrindiniai siužeto elementai yra užuomazga, veiksmo eiga, kulminacija, atomazga. Įvardinkite juos.
2. Knygoje kalbama 1) apie mirtį 2) apie draugystę ir 3) apie tapimą suaugusiu. Kuri iš šių temų pagrindinė?
3. Įvardykite pagrindinę kūrinio keliamą problemą ir idėją.
4. Kas yra pagrindinis knygos veikėjas: Džesas ar Leslė?
5. Apysakoje vaizduojama gausi Džeso šeima. Pasirinkite vieną šeimos narį ir apibūdinkite jį plačiau (stenkitės charakterizuoti ne tik neigiamai, bet ir išvelgti bent vieną teigiamą bruožą).
6. Įdomi ir kitos knygos veikėjos Leslės šeima. Kuo ši šeima Jums patraukli (nepatraukli)?
7. Kaip Leslė pakeitė Džeso gyvenimą?
8. Apibūdinkite plačiau Leslės ir Džeso sukurtą Terabijos šalį. Ką ji simbolizuoja kūrinyje?
9. Knygos kalbinės raiškos priemonės yra nesudėtingos, suprantamos paaugliams. Pavyzdžiui, palyginimams, epitetams kurti imami įprasti vaikų pasaulio objektai: „(...) balsas buvo švelnus kaip pieniškas šokoladas“, „mokytoja nusišypsojo rugsėjo pirmosios dienos šypsena“. Suraskite dar kelis vaizdingus pasakymus, glaudžiai susijusius su vaikų pasauliu.
10. Romanas „Tiltas į Terabitiją“ apdovanotas Njuberio medaliu, o kai kurie kritikai ją įvardija kaip geriausią knygą pasaulinės vaikų literatūros istorijoje. Ar sutinkate su šia nuomone? Jei ne, pasiūlykite savo knygą nominacijai „Geriausia vaikų literatūros knyga“.

III. Rašymas. Parašykite pasirinktam knygos veikėjui laišką arba savo vardu, arba pasirinkto knygos veikėjo vardu, pavyzdžiui, galima rašyti Leslei Džeso vardu.

IV. Pasikalbėjime.

1. Kaip geriausiai galima padėti vaikui, išgyvenančiam dėl draugo mirties?
2. Ar knygoje pavaizduota netikėta Leslės mirtis nėra per daug žiauri ir emociškai traumuojanti? Juk tai vaikams skirta knyga.
2. Leslė nepaprastai pakeitė Džeso gyvenimą. Kas yra padaręs didžiausią įtaką tau?

3. Knygos veikėja Leslė atvažiuoja gyventi į provinciją, tėvai net atsisako televizoriaus ir sako, kad visa tai daro dėl vaiko. Kaip vertini tokių tėvų poelgį (neleisti žiūrėti TV) savo vaiko atžvilgiu?

4. Kokie tokio gyvenimo be televizoriaus privalumai ir trūkumai?

5. Apysakoje yra sukurti dviejų mokytojų portretai: didžiagurklės Majers, padedančios išgyventi Džesui Leslės netektį, ir muzikos mokytojos Edmands, nuvežančios pirmą kartą Džesą į meno galeriją ir po to pasakančios, kad vien dėl to buvo verta gyventi. Koks mokytojas gali būti pavadintas geru?

Paterson K. Smarkuolė Gilė Hopkins. V., 1999.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Knygos pavadinimas pristato pagrindinę veikėją. Apibūdinkite G. Hopkins plačiau, nusadydami jos išorės ir būdo bruožus.
2. Gilė keliauja iš vienu globėjų pas kitus, kol galiausiai apsistoja pas M. Troter, ir knygoje būtent jos gyvenimas šios moters namuose plačiausiai aprašomas. Kuo išsiskyrė M. Troter iš kitų Gilės globėjų.
3. Kokie pagrindiniai M. Troter auklėjimo principai (ką ji leidžia, o ką draudžia daryti savo globotiniams, kaip su jais elgiasi).
4. Gilė sako, kad per savo trumpą gyvenimą buvo išmokusi, kad žmogus turi būti kietas ir atšiaurus. Antraip — šakės. (80). Kodėl Gilė mano turinti būti akmeninė?
5. Gilės mama rašė jai, kad ją myli. Kodėl ji tuomet jos nepasiėmė pas save?
6. Kokia pagrindinė šios knygos idėja?
7. Kas yra knygos pasakotojas? Apibūdinkite jį.
8. Yra minima, kad Galadrielės vardas paimtas iš Dž. R. R. Tolentino trilogijos, kur veikia karalienės Galadrielė. Palyginkite G. Hopkins su šia veikėja. Jei šių knygų neskaitėte, lyginti galite su kitu pasirinktos knygos veikėju.
9. M. Troter į Gilę nuolat kreipiasi „vaikeli“, nors ji pikta, atžagari. Kai jos susidraugauja, ir Gilė supranta, kad ją myli ir ima jai skambinti telefonu, sakydama, jog nori grįžti, M. Troter ją kelis kartus pavadina „mažiule“. Kokia šių kreipinių paskirtis?
10. Dauguma kritikų nurodo, kad K. Paterson knygos nesuteikia skaitytojui vilties. Sutinkate? Prieštaraujate?

III. Rašymas.

Pasidomėkite, kas buvo gėlių vaikai ir parašykite Gilei laišką Kortnės vardu. Laiške atskleiskite priežastis, kodėl Kortnė taip pasielgė su savo dukra.

IV. Pasikalbėjime.

1. Gilė laukia mamos: „Tu — vienintelė pasaulyje, ko man reikia. Aš būčiau tau gera. Pamatytum. Pasidaryčiau visai kitas žmogus. Iš pabaisos Gilės pasidaryčiau gera, graži, klusni, meili Galadrielė. Ir dėkinga.“ (43). Saugo jos atvirutę su užrašu: „Aš tave mylėsiu amžinai“. Tačiau knygos pabaigoje prisipažįsta, kad visas „Gilės gyvenimas nuėjo perniek dėl to bjauraus melo.“ (183). Ar iš tikrųjų Gilės atveju geriau skaudti tiesa negu gražus melas?

2. Kai kurie gimdytojai atsisako savo vaikų vien dėl to, kad negali užtikrinti gero gyvenimo, globėjai jiems gali suteikti geresnes sąlygas tobulėti (Radži tėvų pavyzdys). Kaip vertinate tokių tėvų sprendimą?

3. Gilė taip pat turi savo požiūrį į vaikų auklėjimą: „Net paukščiai, ir tie žino, kad reikia išmesti jauniklius iš lizdo. Jei gyvenčiau šičia, aš padaryčiau žmogų iš to tavo pienės pūkelio (iš Viljamo Ernesto) — I. V.“ (92). Kokiai auklėjimo sistemai Jūs pritariate: Gilės ar M. Troter?

4. Apysakoje sukurtas dar vieno nelaimingo vaiko paveikslas. Tai Agnesės Stouks. Ji negraži (Kaip sako Gilė, „labai gaila, kad pasaulyje mažai kas tenori pabučiuoti varlę“), auga skurdžioje šeimoje, tėvai ją palikę, su ja niekas nenori draugauti. Kaip galima padėti tokiems vaikams?

5. Knygoje rašoma, kaip mokytojai elgiasi su Gile. Gilė sako, kad įvairiose mokyklose ją arba gyrė, arba peikė, tačiau nė karto nebuvo, kad būtų sulyginę su visa klase: „Labas rytas, Gile Nr. 58706, šiandien toliau mokysimės trupmenas.“ (74). Ką tu rinktumėis: būti išskirtas iš klasės ar likti nepastebėtas?

Porter E. H. Poliana. V., 2004.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Nustatykite kūrinio temą ir tikslą iš pavadinimo.
2. Ką naujo sužinojai, perskaitęs šią knygą?
3. „Poliana“ pakerėjo daugelį pasaulio skaitytojų. Ar ši knyga patiko ir Tau? Jei taip, tai kuo, jei ne, tai kodėl?
4. Kokia pagrindinė „Polianos“ mintis?
5. Apibūdink pagrindinę veikėją.
6. Palyginkite save su Poliana ar kitu veikėju.
7. Yra labai daug knygų vaikams, kuriose pagrindinės veikėjos yra mergaitės — gerietės, tačiau beveik nėra tokių, kurios aprašytų idealius berniukus? Kodėl XIX amžiaus kūrėjai dažniausiai savo knygų herojais renkasi ne berniukus, o mergaites?
8. Poliana“ priskiriama knygoms, teigiančioms krikščionišką pasaulėžiūrą. Pagrįskite šį teiginį.
9. Kokie raiškos dalykai padeda sukurti džiaugsmingą kūrinio atmosferą?
10. Kai kurie žmonės tokias knygas kaip „Poliana“ laiko dėmesio nevertais ir pernelyg sentimentaliais skaitalais, kuriuose nuo pirmųjų puslapių viskas atrodo išgalvota, pagražinta, nutolę nuo „gyvenimo tiesos“, kur pernelyg pabrėžiamai išlenda „moralas“. Sutiktum su tokiu požiūriu ar prieštarautum?

III. Rašymas.

Pasirinkite temą, kurios pavadinimui paimti E. H. Porter apysakos veikėjos Polianos skirtingi teiginiai, ir parašykite rašinį.

1. „(...) kai nusitveri ką nors džiaugsminga, užmiršti tai, kas liūdna (...)“Rašinys gali būti arba pasakojimas, arba samprotavimas.
2. „Kai vien kvėpuoji, tai dar negyveni!“ . Samprotavimas.
3. „(...) lankyti mokyklą — tai vis dėlto reiškia gyventi (...)“ Poliana gyvenimu laikė tik tai, kai darai, ką nori daryti.
4. „Man patinka kitokie žmonės.“ Pasakojimas su samprotavimo ir aprašymo elementais.

IV. Pasikalbėkime.

1. Poliana gyvenimu laikė tik tai, kai darai, ką nori daryti. Sutinki? Prieštarauji?
2. Ar gali būti bausmė priimama kaip apdovanojimas, t. y. ar įmanoma žaisti Polianos žaidimą, kai tave nubaudžia?
3. Ar įmanoma žaisti Polianos žaidimą ir mūsų dienomis, t. y. ar lengva šiandien džiaugtis?
4. Optimistais tampama ar gimstama?
5. Pažaisk „Džiaugsmo“ žaidimą su klasės draugais, tėvais. E. H. Porter apysakos veikėją Polianą šį žaidimą išmokė žaisti tėtis, kai ji gavo dovanų iš labdaringos organizacijos vietoj lėlės ramentus: „Džiaukis, kad Tau nereikia ramentų“.

1. Godiner A. Šimtmečio senumo vaisių skonis (arba Kam mums senos knygos apie vaikus?) // Rubinaitis. 2008. Nr. 4. P. 8 — 10.
2. Zaveckaitė G. Ar lengva džiaugtis? // Rubinaitis. 1998. Nr. 2. P. 46 — 50.

Richter J. Lydekos vasara. V., 2006.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Romanas pasakoja apie dviejų berniukų ir mergaitės draugystę, jų tikėjimą ir viltį. Kokia svarbiausia bėda kankina šiuos vaikus?
2. Kaip Danielis ir Lukas stengiasi vaduotis iš juos užklupusios bėdos?
3. Ar jų draugė Ana (pasakotoja) visuomet pritaria visoms savo draugų idėjoms?
4. Skausmo, netekties kupinas ne tik žmonių, bet ir gyvūnų pasaulis. Kokie kančios ar net mirties paliesti gyvūnai vaizduojami kūrinyje?
5. Viso romano metu buvo palaikoma berniukų viltis, kad mama gali pasveikti, jei jie pagaus lydeką. Lydeka sugaunama, tačiau mama vis tiek miršta. Kokią idėją formuoja autorė, leisdama šitaip baigtis romanui?
6. Pirmasis romano sakinyss įvardija veiksmo laiką: „Tai buvo tokia vasara, kuri nesibaigia“. Antroje pastraipoje tai dar kartą pakartojama. Kodėl vaikų išgyventa vasara pavadinama vasara, „kuri nesibaigia“?
7. Gamtą galima įvardinti kaip savarankišką veikėją. Parinkite pora argumentų, įrodančių šio teiginio pagrįstumą.
8. Viena iš romano temų — laikas. Kokia idėja formuluojama šia tema?
9. Romanas vadinasi „Lydekos vasara“. Pakomentuokite, kodėl knygos pavadinimas būtent toks ir kaip Jūs jį suprantate.
10. „Knyga jautriai, poetiškai ir taktiškai kalba apie labai skaudžius dalykus. Net keista, kad pasakojant apie vaikų susidūrimą su mirtimi galima teigti gyvenimo meilę ir vertę“, rašo kritikai. Ar sutinkate, kad šia knyga teigiama gyvenimo meilė ir vertė?

III. Rašymas.

1. Romano veikėja Ana sako, kad suaugusieji „visuomet elgiasi taip, lyg mus puikiai pažinotų. Iš tiesų nė nenutuokia, kokie mes.“ (21). Jei sutinki su ja, parašyk pasirinktam suaugusiam pasirinkto žanro tekstą, pasakodamas tai, ko jis nežino apie tave ir koks tu esi iš tikrųjų. 2. Jei nesutinki arba tiesiog nenori per daug atvirauti, papapasakok keletą pasirinktų romano epizodų Luko arba Danielio vardu. 3. Ana sako: „Būna akimirkų, kai žinai, kad niekada jų nebepamirši. Net jei ir nori pamiršti.“ (74). Parašykite rašinį tema „Akimirka, kurios niekada nepamiršiu“.

IV. Pasikalbėkime.

1. Romano veikėja Ana sako, kad suaugusieji „visuomet elgiasi taip, lyg mus puikiai pažinotų. Iš tiesų nė nenutuokia, kokie mes.“ (21). Sutinki ar prieštarauji?

2. Pasakotoja pastebi, kad kai ji grįžta iš mokyklos, mama visuomet užduoda klausimą „Kaip sekėsi mokykloje?“, o ji visuomet atsako „Gerai“. Tai ji pavadina žaidimu „kaip — sekėsi — mokykloje — gerai“, nes mama pasakojo, jog ir jos mama klausdavo to paties. (23) Ar Tavo šeimoje šis žaidimas irgi žaidžiamas? Jei taip, pasamprotauk, kodėl suaugusieji ir vaikai jį žaidžia, jei ne, papasakok, ko dažniausiai tavęs klausia tavo tėvai (globėjai).

3. Romane kalbama apie tėčių ir mamų skirtumus: „Tėvai sutverti šiurkštiems dalykams. Tėvai nešioja sunkius daiktus. Tėvai gali užkurti vejapjovę ir surinkti lentynas. Tėvai užlopo dviračio rato kamerą ir nusimano apie įrankius. Tėvai gali kirsti medžius, bet negali pasėti ridikėlių, negali paklausti ir negali paguosti.“ (35). Dabar kalbama, kad moterų ir vyrų teisės lygios, kad nėra vyriškų ir moteriškų darbų, kad tėvai taip pat sėkmingai gali auginti vaikus (prisiminkime šūkį „Tėvystė veža“). Kaip manai, ar galima dėti lygybės ženklą tarp mamos ir tėčio? Papasakok, kas tau yra mama ir kas tėtis.

5. Ana sako: „Būna akimirku, kai žinai, kad niekada jų nebe pamirši. Net jei ir nori pamiršti.“ (74). Ar yra tokių akimirku tavo paties gyvenime?

Spyri J. Heida. V., 2007.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklauskite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Perskaitykite žemiau pateiktą „Heidos“ siužetą ir raskite 5 turinio atpasakojimo klaidas. Deta atveda į Kaimelį penkiametę Heidą pas paslaptinę vyriškį, gyvenantį atskirai nuo žmonių ir vadinamą Kalnų Dėde. Deta sutiktai kitai veikėjai Barbelei šiek tiek atskleidžia jo paslaptį, papasakoja, kad jis buvęs vyresnysis brolis, pragėręs ir prakortavęs visą tėvų ūkį. Po to tarnavęs Neapolyje kariuomenėje ir grįžęs į gimtinę su 15 metų sūnumi Tobijumi. Tobijas vedęs Detos seserį Adelheidą, jie susilaukė Heidos, bet netrukus Tobijas išsiskyręs su Adelheida, o Adelheida su kitu vyru pabėgusi į Ameriką. Žmonės šnekėjo, kad tai bausmė, kurią dėdė užtraukęs savo bedieviu gyvenimu. Našlaitę Heidą auginusi Adelheidos motina, po jos mirties Deta, bet ji dabar gaunanti gerą tarnybą Frankfurte ir ten mergaitės negalinti pasiimti. Tad nusprendė, kad Ganyklų Dėdė gali gražinti jai skolą kaip senelis. Heida apsigyvena pas Ganyklų Dėdę ir savo čiauškesiu jį labai erzina. Tačiau ji susidraugauja su Peteriu, ganančiu kalnuose Kaimelio ožkas ir vadinamu Ožkapetriu, jo mama, senele, tad Ganyklų dėdei ji beveik netrukdo. Greitai prabėga žiema, dar greičiau linksmoji vasara, po to dar kita žiema. Heida pradeda lankyti mokyklą. Tuo metu pas Ganyklų Dėdę atvyksta Deta pasiimti į Frankfurtą Heidos, nes rado namus, kur ji galėtų mokytis ir gyventi. Dėdė išleidžia ją su malonumu: „Imk ją ir sugadink jai gyvenimą! Ir niekada daugiau man akyse su ja nesirodyk, aš nenorėsiu jos matyti su plunksnuota skrybėle ant galvos ir su tokiais žodžiais lūpose, kaip tavo šiandien!“ Heida nenori vykti, bet Deta ją įkalba, kad jei nepatiks Frankfurte, galės grįžti kada panorėjusi. Nuo tos dienos Kalnų Dėdė tampa dar rūstesnis. Jis su niekuo nesisveikindavo, o su savo sūrkepšiu ant pečių ir baisia lazda rankoje atrodė taip grėsmingai, kad moterys juo gąsdindavo mažus vaikus. Heida apsigyvena Franfurte gražiuose pono Sezemano namuose, kur viskas vyksta prižiūrint panelei Rotenmajer, nes pono Sezemano žmona mirus, jis būna dažnai išvykęs, o jo dukra luošą ir ji jaučiasi vieniša. Tad jai praskaidrinti liūdnas dienas ir buvo priimta Heida. Panelė Rotenmajer labai griežta, ji prisako Heidai visokių taisyklių, kaip uždaryti ir atidaryti duris, kada gultis, kada keltis, kaip į ką kreiptis. Heidai susisuka galva, o labiausiai jai liūdna, kad per langą matyti tik sienos, o ne Alpės, kaip ji buvo įpratusi gyvendama pas Ganyklų Dėdę. Heida prikrečia visokių šunysčių, pavyzdžiui, atneša į Sezemanų namus kačiukų ar slepia pusryčių bandeles rūbų spintoje, kad galėtų jų parvežti Peterio močiutei, kuri be dantų ir duonos neįkanda. Galiausiai Heida suserga ir ją ilgai gydo daktaras Sezemanas. Heida neištvėria ir pabėga atgal pas Ganyklų dėdę. Heida grįžta taip labai pradžiugindama Peterio mamą ir močiutę.

Po kiek laiko pas Heidą į kalnus atvyksta pagyventi jos daktaras iš Frankfurto. Jis liūdnas, nes yra našlys, o neseniai mirė ir jo vienintelė dukra. Heida bando jį pralinksinti kalnuose. Daktaras sako Heidai, kad čia gražu, bet jei žmogus čia ateina liūdna širdim, kaip jam džiaugtis visu tuo grožiu. Heida pataria jam viską apsakyti gerajam Dievuliui ir palūkėti: „(...) dabar gerasis Dievulis jau žino, kokie džiaugsmas tavęs laukia po viso šito, tik reikia dar truputiuką pakentėti ir neatsižadėti jo. Paskui vieną gražią dieną viskas taip susiklostys, kad žmogui atsivers akys ir jis aiškiai pamatys, kad dievulis visą laiką turėjo tik gerus ketinimus, bet kadangi iš anksto šito nežinai, o nuolatos susiduri tik su liūdnais dalykais, tai ir manai, kad visados taip bus.“

Peteris tuo tarpu pyksta, kad Heida vis daugiau laiko būna su daktaru ir mažai laiko praleidžia su juo. Daktaras išvyksta. Ateina žiema, Heida lanko Peterio močiutę, užjaučia, kad ji neturi geros lovos, šiltų antklodžių, dar moko ir išmoko Peterį skaityti. Ateina pavasaris ir pas Heidą atvyksta pavišėti Klara. Ji dar daugiau atima Heidos iš Peterio, ir jis supykęs ją su vežimėliu nustumia nuo kalno. Ją sužalotą Ganyklų Dėdė girdo ožkos pienu ir ji tiek sustiprėja, kad tampa sveika, pradeda vaikščioti, jai nebereikia invalido vežimėlio. Ponas Sezemanas nori atsilyginti Ganyklų Dėdei, nori išpildyti bet kokį jo norą. Bet jis paprašo, kad po jo mirties būtų pasirūpinta Heida. Tai išgirdęs daktaras nusprendžia ją išidukrinti, nusipirkti Kaimelyje namą ir visą laiką gyventi Šveicarijoje. Heida

tampa jo turto paveldėtoja. Heida paprašo lovos senelei ir ji netrukus ją gauna. Paskutinė apysakos scena — visi susirinkę pas senelę ir ji ištaria: „Heida, paskaityk man kokią pašlovinimo ir padėkos giesmę! Dabar man atrodo, kad turiu tik šlovinti Viešpatį danguje ir dėkoti už viską, ką jis mums padarė“.

2. „Heida“ yra knyga apie senovę. Ką naujo sužinojote apie senesnius laikus, vaizduojamus šioje knygoje?

3. Dėl ko labiausiai liūdėjote, sielojotės skaitydami šią knygą?

4. Kurio veikėjo gyvenimo istorija Jums įsimins labiausiai ir kodėl?

5. Įvardykite „Heidos“ temą.

6. Kokios problemos keliamos šioje knygoje?

7. Suformuluokite pagrindinę apysakos idėją.

8. Visi kritikai pažymi, kad J. Spyri sugeba kurti ryškius ir individualizuotus veikėjų paveikslus. Pasirinkite vieną veikėją ir aptarkite keletą jo poelgių (kodėl veikėjas taip pasielgė ir kaip vertini jo poelgi)?

9. Kurdama gamtos vaizdus, rašytoja aprašo garsus, kvapus, spalvas. Raskite tokio gamtovaizdžio pavyzdį, nurašykite ir pabraukite žodžius, kuriais apibūdinama garsai, kvapai, spalvos.

10. Rašytojos stilius apibūdinamas kaip gyvas: pasakojama paprastai, „kasdieniškai“, rašytojos žodis remiamas šnekamąja kalba. Parinkite kelis sakinius, įrodančius, kad apysakos stilius gyvas. Kūrinyje labai svarbūs gamtovaizdžiai. Kaip jie kuriami ir kokia jų funkcija kūrinyje?

III. Rašymas.

Pažintis su Heida – žingsnis į savąją viršūnę. Parašykite rašinį tema „Kiekvienas siekiame (ar sieksime) savųjų Alpių...“

IV. Pasikalbėjimas.

1. Knygoje atskleidžiama skirtinga miesto ir kaimo gyvenimo įtaka žmogui. Jeigu tau būtų galima pasirinkti, kur norėtum labiau gyventi: mieste ar kaime?

2. Kūrinyje atskleista gydomasis gamtos poveikis? Ar iš tikrųjų žmogaus gyvenimui gali būti gamta tokia reikšminga?

3. Ganyklų Dėdė iki savo didžiojo pasikeitimo buvo vienišas, piktas, ir žmonės kalbėjo, kad tai bausmė už nedorą gyvenimą jaunystėje. Ar tikite, kad kiekvienas žmogus už savo nedorus darbus anksčiau ar vėliau sulaukia atpildo?

4. Ganyklų Dėdė labai staigiai pasikeičia. Ar tikrovėje įmanomas toks staigus žmogaus pasikeitimas?

5. Knygoje sukurtas pavyduliuojančio Ožkapetrio paveikslas. Ar įmanoma išvengti pavydo? Ir kaip geriausiai su juo kovoti?

Literatūra

1. Juodelienė V. Kaip šiuolaikiniai mokiniai skaito „Heidą“. // Rubinaitis. 2007. Nr. 2. P. 23 – 27.

2. Ruttschmann V. Johanna Spyri ir jos „Heida“. // Rubinaitis. 2007. Nr. 2. P. 12 – 17.

Twain M. Tomo Sojerio nuotykių. V., 1995.

I. Kalbėjimas ir klausymas: pristatykite klasei knygą. Išklausykite knygų pristatymus ir suformuluokite bent vieną klausimą pranešėjui. Klausimą ir pranešėjo atsakymą užrašykite (10 balų).

II. Skaitymas: atsakykite į žemiau pateikiamus klausimus (10 balų).

1. Apibūdinkite knygos pradžią (kaip ji prasidėjo, ar iš karto sudomino?).

2. Kada supratote, kokia bus pagrindinė knygos problema? Įvardinkite ją.

3. M. Tvenas vadinama autoriumi, kuris nemėgsta atvirai pamokslauti. Vis dėlto tam tikros idėjos šioje knygoje iškeliamos. Pasirinkite labiausiai įsiminusį epizodą ir parašykite jo pagrindinę mintį.

4. Tomas Sojeris — maištautojo, išdykėlio, blogo elgesio tipo pavyzdys. Ar pastebėjai ir kitokių jo bruožų?

5. Ar atpažįsti Tomo Sojerio bruožų savyje? Jei taip, kokių? Jei ne, kas tuomet Jus labiausiai domino šioje apysakoje?
6. Ar buvo knygoje situacijų, kurios priminė Jūsų pačių patirtį? Jei taip, įvardinkite jas. Jei ne, nurodykite, kodėl Tomo išgyvenimai Jums yra svetimi.
7. Kūrinyje gausu komiškų situacijų. Kuri jums įsiminė labiausiai ir kodėl?
8. Perskaitykite pateiktus „Tomo Sojerio nuotykių“ sakinius ir apibūdinkite jų kalbą. „(...) čia buvo nekasdieniai akiniai, jos pasididžiavimas; juos nešiojo „dėl orumo“, o ne iš reikalo, nes taip pat gerai būtų mačiusi ir pro viryklės rinkes“; „Matyt, seni mulkiai iš visų mulkių kvailiausi“; „Taip jis šokinėjo neilgai, tik tol, kol atsisegė švarką ir paslėpė gėlę prie širdies, galbūt prie skrandžio, — mat Tomas ne per daug nusimanė apie anatomiją ir nelabai suko galvą.“; „Tomas pradindirio ir tikrai labai smagiai praleido laiką.“
9. Įvertinkite kūrinio viršelį bei iliustracijas.
10. M. Tveno „Tomo Sojerio nuotykių“ parašyti 1835 metais, tačiau jau kuris laikas laikosi Lietuvos ir kitų šalių vaikų skaitomiausių knygų penketuke. Kokios šio kūrinio neblėstančio populiarumo priežastys?

III. Rašymas.

1. M. Tvenas aprašė XIX amžiaus berniuko gyvenimą. Daugelis jo išgyvenimų, patirtų įvykių galbūt jau neverti „nuotykių“ vardo. Aprašykite pasirinktą savo, XXI amžiaus vaiko, nuotyki.
2. Parašykite samprotavimą tema „XIX ir XXI amžiaus vaikų nuotykių. Panašumai ir skirtumai“.

IV. Pasikalbėjimas.

1. „Tomo Sojerio nuotykių“ žavi ir keturiolikmetį, ir literatūros profesorių“, teigiama daugelyje M. Tvenui skirtuose kritikos straipsniuose. Ar Tau neatrodo, kad vis dėlto ši knyga jau pasenusi ir neatitinka šiuolaikinių paauglių poreikių ir interesų?
2. Yra žinoma atvejų, kai tėvai draudė savo vaikams skaityti M. Tveno knygas bijodami, kad jų atžalos pradės rūkyti, meluoti ir panašiai. Ką Jūs manote apie tokį tėvų sprendimą?
3. Senelė labai myli Tomą ir dėl to, kaip pati sako, dažnai neatlieka savo pareigų, t. y. neišperia jam kailio. Ar iš tikrųjų geri auklėtojai, tėvai turi būti griežti?
4. Knygos anotacijoje skelbiama, kad „Tomo Sojerio nuotykių“ kiekviena karta atranda iš naujo. Ką Tavo karta gali atrasti šioje knygoje?
5. Apysaka baigiama įdomiu pasakotojo pastebėjimu: „Kai rašai romaną apie suaugusius, žinai tiksliai, kur užbaigti — ties vestuvėmis, bet kai rašai apie vaikus, dėk tašką ten, kur patogiausia.“ (237) Kodėl romanai apie suaugusius baigiami tiksliai ties vestuvėmis?

II dalis. Vertinimas

I. Kalbėjimo užduotis vertinama 4 – 5, jei pristatydamas knygą 1) atsižvelgė į adresatą, kalbėjimo situaciją, tačiau ne visada tinkamai pasirinko kalbinę raišką (1 tšk.), 2) perdavė informaciją (1 tšk.), 3) atsakė į klausimus (1 tšk.), 4) knygai pristatyti taikė mokytojo pasiūlytus būdus bei priemones (1 tšk.), 5) efektyviai klausėsi ir sugebėjo užduoti klausimą ir užrašyti atsakymą (1 tšk.). Kalbėjimo užduotis vertinama 6 – 8, jei pristatydamas knygą 1) atsižvelgė į adresatą, kalbėjimo situaciją ir dažniausiai tinkamai pasirinko kalbinę raišką (2 tšk.), 2) perdavė informaciją tiksliai ir aiškiai (2 tšk.), 3) atsakė į klausimus ne tik argumentuodamas, bet ir prieštaraudamas, apibendrindamas (2 tšk.), 4) knygai pristatyti mokytojui padedant taikė tinkamus būdus bei priemones (1 tšk.), 5) efektyviai klausėsi ir sugebėjo užduoti platesnių argumentų reikalaujantį klausimą ir užrašyti atsakymą (1 tšk.).

Kalbėjimo užduotis vertinama 9 – 10, jei pristatydamas knygą 1) atsižvelgė į adresatą, kalbėjimo situaciją ir tinkamai pasirinko kalbinę raišką (2 tšk.), 2) perdavė informaciją tiksliai ir aiškiai (2 tšk.), 3) atsakė į klausimus ne tik argumentuodamas, bet ir prieštaraudamas, apibendrindamas (2 tšk.), 4) knygai pristatyti savarankiškai pasirinko tinkamus būdus bei priemones (1 tšk.), 5) efektyviai klausėsi ir sugebėjo užduoti platesnių argumentų reikalaujantį klausimą ir užrašyti atsakymą (1 tšk.), sugebėjo suorganizuoti diskusiją mokytojo pasiūlyta arba savarankiškai pasirinkta tema (1 tšk.).

II. Skaitymo užduoties klausimai yra pateikiami sunkėjančia tvarka, kad būtų įmanoma stebėti mokymo(si) veiklą, (ne)daromą pažangą. Taip pat žemiau pateikiami skaitymo kai kurių klausimų atsakymai. Mokiniai, gebantys atsakyti į 1 – 5 klausimą, vertinami kaip pasiekusieji patenkinamą lygį. Gebantys atsakyti į 1 – 8 klausimą – pagrindinis lygis, mokiniai, atsakę į visus klausimus, vertintini kaip pasiekę aukštesnį lygį. Ši dalis gali būti skirta tik mokytojams, bet ja galima leisti naudotis ir mokiniams, kai norima leisti jiems patiems save įsivertinti ar leisti vertinti draugą. P. S. Laužtiniuose skliaustuose gali būti nurodomi papildomi išvalgesnės knygos analizės aspektai, kurie leistų mokiniui pažvelgti į knygą atidesniu žvilgsniu, tačiau neturėtų įtakos vertinant jo atsakymus, jei jis vieno ar kito kūrinio niuanso nepastebėjo.

III. Rašymo užduotis vertinama individualiai, atsižvelgiant į tai, kokie reikalavimai buvo keliami tekstui ir kokie mokinių gebėjimai siekiami tikrinti.

Galimi kai kurių skaitymo užduočių atsakymai.

N. Babbitt. Amžinieji takiai. 1. Takių siužetinė linija: užuomazga – Takiai netyčia atsigeria amžinybės vandens, veiksmo eiga – žmonės pradeda į juos įtariai žiūrėti (nesensta) ir jie priversti kraustytis iš vienos vietos į kitą, kulminacija – senojo Takio šūvis sau į širdį, po kurio jis išlieka sveikutėlis. Jie supranta, kad yra nemirtingi. atomazga – Takiai lieka gyventi amžinai, o amžinybės šaltinis sulyginamas su žeme, jo vietoj pastatoma degalinė. Vinės siužetinė linija: užuomazga – Vinė nusprendžia išeiti iš namų, veiksmo eiga – patenka pas Takius ir patiria daug nuotykių, kulminacija – Džesis pasiūlo jai sulaukus septyniolikos atsigerti amžinojo vandens ir tapti jo žmona, atomazga – Vinė pasirenka paprastos mirtingosios gyvenimą. 2. Senojo Takio nuomone, būti nemirtingam – iškristi iš gyvybės rato. Irstydamas Vinę valtele, jis sako: Žinai, kas čia aplink mus, Vine? (...) Gyvenimas. Viskas juda, auga, keičiasi, nė viena minutė nebūna panaši į kitą“ (63). „Tai tartum ratas, Vine. Visa kas sukasi ir sukasi ratu, ir niekad nesustoja. Ir varlės, ir vabzdžiai, ir žuvis, ir anas strazdas yra to rato dalis. Ir žmonės. Bet visą laiką vis kitokie. Visą laiką atsinaujinantys, augantys, judantys, besikeičiantys. Štai kaip viskas yra sutvarkyta. Štai kaip yra“ (p. 64). Šiame epizode taip pat suformuluota visos knygos teigiama pasaulėvoka: tikras gyvenimas yra nuolatinė kaita. Dar daugiau – pagal tokį požiūrį, „mirtis irgi to rato dalis, kaip ir gimimas. (...) Nėra gyvenimo be mirties“ (65). Amžinybė – tai vitališkos kaitos pažeidimas, arba, anot Takio, tik įstrigusi valtis: „Ši valtis štai dabar įstrigo. (...) Štai taip ir mes, Takiai, Vine. Įstrigom ir negalime judėti į priekį. Mes jau nesame didžiajame rate. Mes iš jo iškritom, Vine. Atsilikom nuo jo“ (64). 3. Džesiui amžinybė – tai galimybė amžinai džiaugtis gyvenimu, patirti kuo daugiau. 4. Mėjos nuostata – susitaikyti ir pasitikėti būties savieiga: „Gyvenimą reikia gyventi, nesvarbu, ar jis ilgas, ar trumpas. (...) Turi priimti tai, kas tau skirta. Mes tiesiog einame savo gyvenimo keliu, kaip ir visi kiti, diena po dienos“ (56). 5. Vyresnysis sūnus Mailsas stebuklingą amžinybės vandenį vadina

„niekingu skysčiu“ (45), jo kontrargumentas prieš nemirtingumą: pasaulyje pasidarytų pernelyg ankšta: „Jeigu gerai į tai išsigilinsi, suvoksi, kiek daug visokių gyvių, įskaitant ir žmones, tada atsirastų ir kaip visiems po kurio laiko tektų zulintis vienam šalia kito“ (86). Mailsas įdomiai traktuoja savo likimą kaip savotišką įpareigojimą: „Žmonės, kuriems skirta tiek daug laiko šiame pasaulyje, turi nuveikti ką nors naudingą“ (87). 6. Vyriškiui geltonu kostiumu amžinybė – tai verslas. Jo gyvenimo būdas – iš visko išspausti materialinę naudą, žmonių nelaimės panaudoti savo tikslams (pavyzdžiui, už žinią apie prapuolusią Vinę vyriškis iš jos tėvų reikalauja perleisti jam ypatingą miškelį). Vyras nori ir Takius panaudoti reklamai: jie darysį mirtingus triukus, bet išliksią gyvi, o šiems pasipiktinus grasina Vinę prievarta padaryti nemirtingą. Jis paliekamas be konkretaus vardo, taip tarsi įkūnijant bendrą klastos, godumo, savanaudiškumo grėsmę. 7. Klausydamosi gyvenimo rato teorijos, Vinė pirmąkart pradeda mąstyti apie mirtį ir suvokti savo pačios mirtingumą. Ji nenori iškristi iš amžino gyvenimo rato. 8. Pasakiška veiksmo vieta: miškelis su amžinybės vandeniu. Veikėjos Vinės gyvenimo linija taip pat plėtojama pagal pasakos logiką: ji išeina iš namų, patiria išbandymų, sutinka padėjėjų ir priešininkų ir grįžta namo kažką įgijus. Visose pasakose amžinybės vanduo yra trokštamas veikėjų tikslas, svajonė, vertybė, o „Amžinuosiuose Takiuose“ jis tampa daugiau nelaime negu teigiamu dalyku. 9. Tekstui lengvumo teikia kartkartėmis pasirodantis švelnus pasakotojo šypsny: Vinės troškimą, kad niekas nemirtų, ima ir išsklaido paprasčiausias uodas: „(...) atsainiai pliaukštelėjo ji. Jeigu visi uodai gyventų amžinai – ir jeigu dar visi daugintųsi! – būtų siaubinga“ (87). „Dangus liepsnojo raudona ir rožine, ir oranžine spalvomis, jų atspindžiai raibuliavo ežero paviršiuje, ir atrodė, tarsi spalvos būtų išsiliejusios iš dailininko paletės. Saulė, lyg oranžinis kiaušinio trynys, sparčiai leidosi, ir rytuose jau skleidėsi purpurinis vakaro dangus“ (62). Turtingas žodynas: „skrybėlė nudilusiais graižais“, „žilpinanti saulė“, „žvangi melodija“. 10. Ypatingas veiksmo laikas – pirmoji rugpjūčio savaitė, kuri „sustingsta vietoje ir dvelkia karščiu“ (5). Tai yra savotiška vasaros viršūnė, aukščiausias metų mostas, primenantis apžvalgos kabiną, kuri atsiduria viršuj, kai ratas akimirką stabteli ir vėl ima leistis žemyn. Visos ankstesnės savaitės – tik atsisveikinimas su pavasario kvapais, visos vėlesnės savaitės – riedėjimas žemyn į rudens žvarbą. Taip nusakytas veiksmo laikas siejasi su pagrindiniais veikėjais Takiais, kurie, kaip ir ta pirmoji rugpjūčio savaitė, yra įstrigę laike. Ratas knygoje išsiskleidžia metų, gyvenimo, apžvalgos ar paprasčiausio vežimo rato pavidalais, tačiau visur liudija tokią gyvenimo formą, kurios centras – laikančioji ašis: „Nebūna rato be stebulės. Apžvalgos ratas irgi ją turi, o metų rato stebulė yra saulė“ (6). Paslaptinga aplinka kuriama paminint ypatingą veiksmo laiką, kai karštos, tvankios dienos skatina žmones „ką nors iškrėsti“, nors dėl to jie žino vėliau gailės visą gyvenimą. (6). Paslaptinę stiprina (ir intrigą didina) tiesus pasakotojo perspėjimas, kad pažeisti tas mįslingas struktūras žmogui pražūtinga: „Visos stebulės tvirtai laikosi vidury, ir geriau jų neliesi, nes tada visa kas subyrėtų. Bet kartais žmonės tai suvokia per vėlai“ (6).

Biblija (ištraukos iš Senojo Testamento Pradžios knygos apie pasaulinį tvaną arba Nojaus arką). 1.Pr 6, 1 – 9, 24. 2. Tema: pasaulinis tvanas. Problema: nuodėmingas žmogus. Pagrindinė idėja: Dievas yra gailestingas ir visada juo tikintiems suteikia išsigelbėjimą. 3. Pasakojimo tikslas – įkvėpti pasitikėjimą Dievu. 4. 1. A. Sandorą sudaro nelygiaverčiai partneriai. Tai Dievas, Visatos Kūrėjas, ir trapus, tačiau tobuliausias Dievo kūrinys, žmogus. B. Sandoros iniciatorius yra Dievas. Dievas sudaro sandorą su žmonėmis, kad jo tobuliausias kūrinys – žmogus – nepražūtų, bet pasiektų išganymą. C. Balandis praneša, kad vanduo jau nuslūgo ir jis yra Dievo susitaikymo su žmogumi simbolis. Vaivorykštė yra Dievo Sandoros su Nojumi ženklas. Vaivorykštė yra veikiau ne dėl žmonių, bet dėl Dievo. Dievas sakė, jog pažvelgęs į ją atsimins savo Sandorą (Pr 9, 16). Vaivorykštė yra Dievo ištikimybės ženklas. Vaivorykštė simbolizuoja dangaus ir žemės, Dievo ir žmogaus ryšį. Žmogus, matydamas vaivorykštę, taip pat prisimena Dievo pažadą. D. Panašumai. Abiejų sandorų padarinius junta visos ateinančios kartos. Abiejų sandorų priežastis – žmonių nuodėmė. Skirtumai. Sandora su Adomu ir Ieva yra tik Dievo sandora su žmonėmis, Dievo sandora su Nojumi yra sandora, sudaryta su visa kūrinija, Nojus yra kaip viso pasaulio gelbėtojas, savotiškas Jėzaus Kristaus prototipas, o Adomas – suklydęs žmogus. Išganymo per krikštą prototipą Bažnyčia mato Dievo sandoroje su Nojumi. E. Viešpatauti gamtai nereiškia ją griauti. Mūsų pareiga su gamta

elgtis nepaprastai pagarbiai. Galime kirsti medžius namui statyti arba sukurti ugniai, kuri teiks šilumą šeimai. Bet negalime savivaliaudami kirsti medžių. Jei reikia, galime lupti kamščiamedžio žievę ir ją apdoroti. Bet neleistina be būtinos priežasties skobti medžio žievės, kad augalas nudžiūtų ir būtų paliktas kaip skeletas dūlėti vėjuose. Taip elgdamiesi pažeidžiamo medžio „teises“. Galime savo namuose išnaikinti skruzdes; bet nevalia užmiršti, kad skruzdei Dievas skyrė vietą pasaulyje, todėl ją turime gerbti kaip Dievo kūrinį. Tad neturime tyčia sutripyti miško taku bėgančią skruzdėlę. Tiesa, ji nesukurta pagal Dievo atvaizdą, bet kaip kūrinys ji prilygsta žmogui. Išėję į medžioklę, žinoma, žudome žvėris norėdami prasimaitinti, bet tai dar nereiškia, kad jie gyvena tam, kad mes juos skerstume. Tas pats pasakytina ir apie žūklę. Yra tokių žmonių, kurie žvejoja ir paskui supūdo savo laimikį ant kranto. Viena vertus, būtų klaidinga su žuvimi elgtis kaip su žmogaus kūdikiu, tačiau kita vertus, žuvis nėra ir pliauska. Pranciškus Asyžietis mūsų aplinkos būtybes pavadino „broliais ir seserimis“. Jei suvoksime, kad medis, skruzdėlė, žuvis ir žmogus yra tokie pat Dievo kūriniai, tai jis bus nurodęs kelią, apie kurį turėtume pamąstyti ir juo pasukti.

2. A. Katastrofos priežastis. Pagal Bibliją, ta priežastis buvęs Dievo pyktis, nukreiptas prieš ištvirkusią žmoniją. B. Tvano mechanizmas: „pratrūko visi didžios gelmės šaltiniai ir atsisklendė dangaus užtvankos“, tad tikriausiai omeny turimos liūtys. Pratrūkę didžios gelmės šaltiniai gali būti ir cunamio bangos, ir uragano varomas vanduo, ir audros sukelta banga. Tvano tempai. Potvynis gali trukti trumpai, jeigu jį sukėlė cunamio bangos, o gali tęstis ir ir keletą dienų, savaitių ar mėnesių. Biblijoje sakoma, kad „tvanas vyko žemėje per keturias dešimtis dienų. Galbūt čia yra koks nors apsirikimas ar rašybos klaida, nes dar po dviejų sakinių kalbama apie tai, kad „vanduo traukėsi šalin nuo žemės eidamas ir slūgdamas; ir ėmė eiti mažyn po šimto penkių dešimčių dienų“. Tikriausiai „keturios dešimtys dienų“ – tai potvynio plitimo laikas, o „šimtas penkios dešimtys dienų“ – jo trukmės laikas, vandens stovėjimo laikas. C. Tvano pabaiga. Biblija teigia, kad tvanas baigėsi todėl, jog „Dievas atsiminęs Nojų ir visus galvijus, buvusius kartu su juo arkoje“. Technologija aprašoma dar tikroviškiau: „dangaus užtvankos“, kaip ir „gelmės šaltiniai“ užsidarė, vanduo sustojo, nes Dievas „sukėlė vėją viršum žemės; ir „lietus iš dangaus buvo sulaikytas.“ Tvano vanduo „nuolat slūgo lig dešimtam mėnesiui“ (pagal kitą variantą, vanduo slūgo per tris savaites.“. Vandens lygis per tvaną. Biblijoje rašoma taip: ir visi aukšti kalnai po visu dangumi buvo jo (vandens – I. V.) apdengti“, be to, vanduo virš jų „buvo penkiolika mastų“, t. y. 8, 5 metro. D. Tvano mastas. Buvo apsemta visa žemė, „visi aukšti kalnai“. Sausa liko tik „Ararato kalnuose, kur ir apsistojęs dorasis Nojus su savo laivu. E. Tvano nuostoliai. „Pražuvo kiekvienas kūnas, kuris judėjo ant žemės; paukščiai, gyvuliai, žvėrys, visokie kirminai, kurie šliaužioja ant žemės, ir visi žmonės.“ Jeigu skaičiuotume sugriautus namus ir visa kita, nuostoliai buvo išreikšti milijardais dolerių. F. Tvano data. Biblijoje rašoma, kad tvanas prasidėjo „šeši šimtaisiais Nojaus amžiaus metais, antrame mėnesyje, septynioliktą mėnesio dieną.“ Iš Biblijos žinoma „pasaulio sutvėrimo“, ten pateikta įvairių personažų genealogija ir išvardyta jų gyvenimo trukmė. Ir viduramžiais, ir naujaisiais amžiais, ir šiuo metu krikščionys bei judėjai, kaip ir netikintys mokslininkai, ginčijasi dėl „išėities taško“, kuris padėtų suderinti Biblijos pateiktą laiko skalę su šių dienų skale. Todėl mes ir turime keletą įvairių Biblijoje aprašyto pasaulio tvano datų. Kai kurie autoriai nurodo 2501 metus pr.m. erą, kiti 3553 metus pr. m. e. Taigi, nors skirtumas tarp datų palyginti didelis, katastrofos laikas apribojamas IV – III tūkstantmečiu pr. m. e.

3. Realios tvano priežastys gali būti potvyniai, cunamiai, žemės plutos įdubimai ir vulkanų išsiveržimai. 5. Panašumai. Žmogus gauna tokį patį įsakymą, jo turinys visiškai vienodas, tie patys veikėjai. Ta pati teksto pagrindinė mintis. Skirtumai. Vienas tekstas sukurtas proza, kitas eiliuotas.

8. $300 \times 0,45 \equiv 135$. Tai ilgis. Plotį apskaičiuojame, 50 padauginę iš 0,45 metro, t. y. 22,5 metro, denio plotą – 135 padauginę iš 22,5, – tai yra apie 3040 kvadratinių metrų. Kadangi laivas buvo trijų aukštų, tai 3040 reikia padauginti iš 3, ir gausime 9120 kvadratinių metrų. 5. „(...) kiekvienas kūnas buvo pagadinęs savo kelią ant žemės (...)“ – gyventi nuodėmėse, nuolat klysti, „Aš dėsiu savo lanką į debesis, ir jis bus ženklas sandoros tarp manęs ir žemės“ – lankas – vaivorykštė.

6. A. Balbieriaus esė „XXI amžiaus Nojus“. Dievas televizorius ir dievas dienraštis, dievas kompiuteris ir dievo vietoje satelitas, ir deivė kramtomoji guma.

Meldžiasi tautos ir kramto, ir pučiasi žemėj kaip grybas, kaip lemtingai gausina savo gretas, kad bėgtų vėliau išprotėję link jūros.

Dievas yra informacija, informacija be veido.

Dievas yra informacija, kuri kliokia tarytum kloakos iš didmiesčių žarnų, ir kyla ši jūra tarytumei tvanas.

Vargšas Nojus, vėl balsą išgirdęs, laivą pastatė ir nešas kompiuterį, kuriame įrašytos išnykusios rūšys ir tautos.

9. Pateiktos liudininkų ištraukos turi daugiau meninės raiškos priemonių, jos vaizdingesnės, tačiau jose nėra simbolių, perkeltinės prasmės pasakymų.

10. Pateikti duomenys yra mitiniai. Pasaulio tvaną galima vertinti kaip antgamtišką priemonę, kurią panaudojo visagalis viešpats, norėdamas nubausti žmones, o ne kaip gamtos reiškinį, kuris būtų galėjęs įvykti pagal fizikos dėsnius. Potvyniai – labai dažnai pasitaikanti stichinė nelaimė. Biblijos pasakojimas apie pasaulinį tvaną – tai liūdnas dramatiškos žmogaus kovos su vandens stichija metraštis. Su juo susidūrė daugybė tautų. Tad pasakojimai apie šią nelaimę virto legenda apie pasaulinį tvaną. Pasaulio tvanas – mitologinis įvaizdis.

F. H. Burnett. Paslaptingas sodas. 1. Merė netenka tėvų ir yra atvežama iš Indijos į Angliją, pas motinos brolių poną Kraveną. 2. Dinamiški: Kravenas, Kolinas, Benas Vėjoramstis. Statiški: ponis Sojerbiu, Marta, Dikenas. 3. Merė pasikeitė pati, Kolina ir Kraveną pakeitė Merė, gamta. Įtakos Kravenui turėjo ir ponis Sojerbiu. 4. Veiksmas truko nepilnus metus, tad veikėjų vidiniai pasikeitimai labai greiti. 5. Gamta turi gydomąją galią. 6. Liepsnelė yra tarsi geroji gamtos dvasia, tarpininkė tarp žmogaus ir gamtos, ji padeda žmonėms ne tik susišnekėti su gamta, bet ir vienas su kitu. 7. Veiksmai parenkami ypatingos, keistos vietos: dvaras vidur tyrlaukių, šimtai užrakintų kambarių, viržynė, užrakintas sodas, veikėjai turi paslapčių, kurios padeda palaikyti intrigą ir kuria mįslingą atmosferą. 8. Vaikai, nepatyrę motinos ar tėvo meilės, dažnai būna užsidarę ir pikti. 9. Šia kalba Merė ir Kolinas iš Dikeno mokosi gamtiškojo, natūralaus gyvenimo būdo, tai tarsi kitas pasaulis, kuriam įvardinti reikalinga ir kita, archajiška kalba. 10. Moteris (Merė) padėjusi pasikeisti vyrams, lieka šešėlyje.

S. Coolidge. Ką nuveikė Keitė. 1. Knyga pasakoja apie mergaitę Keitę: apie jos gyvenimą iki ligos ir po ligos. 2. Tema: mergaitės Keitės nuveikti darbai iki ligos ir po ligos. Problema: ar įmanoma ką nors ypatingo nuveikti, kai esi ligos prikaustytas prie lovos. Pagrindinė idėja: išmokti mylėti aplink esančius žmones yra pats sunkiausias, bet pats svarbiausias darbas. 3. Ji išmoko mylėti aplinkinius žmones ir jiems daryti gera: surengė įdomių švenčių, ėmė vadovauti visam namų ūkiui, rūpintis šeimos narių sveikata ir turiniu laisvalaikiu. 7. Kai kurie žaidimai pasikeitė, kitokia švietimo sistema, vaikai vaizduojami daug jautresni (pavyzdžiui, šiandieniniam mokytojui ne taip lengva būtų pravirkdyti moksleivius, moralizuojant dėl netinkamo jų elgesio). 8. Veiksmas rutuliojasi daug lėčiau, gausu aprašymų, veikėjų (vaikų) kalba pernelyg taisyklinga.

Čechovas. Pasirinkta novelė. Skaitymo 1 užduoties atsakymai. 1 – 6 grupė. 2 – 2 grupė. 3 – 4 grupė. 4 – 1 grupė. 5 – 3 grupė. 6 – 4 grupė. 7 – 4 grupė. 8 – 5 grupė. 9 – 2 grupė. 10 – 6 grupė.

E. Donnelly. Sudie, seneli, ištariau tyliai. Galimi kai kurių skaitymo užduočių atsakymai.

1. Kygoje pasakojama apie kepenų vėžiu sergantį senelį, kuris apysakos pabaigoje neišvengiamai miršta. 2. Apysaka apie mirtį, pagrindinė problema – kaip su dešimties metų vaiku kalbėti apie mirtį ir apskritai reikia apie tai kalbėti. Idėja: mirtis yra neatskirama gyvenimo dalis, tad su vaikais taip pat būtina apie tai kalbėti. Artimų žmonių mirtis yra ir pamoka, ir įpareigojimas, liekantiems po jo gyventi giminaičiams. 3. Lieka gyventi savo vaikuose, vaikaičiuose. Senelis jais gali didžiuotis. 4. Senelis yra įdomus pašnekovas, moka pasakoti įvairių istorijų, nemėgsta moralizuoti. 6. Mama yra diktatoriško, senelis liberalaus auklėjimo stiliaus šalininkas. Tai geriausiai iliustruoja plautienės valgymo scena. Mama, nors puikiai žino, kad Michis jos nemėgsta, vis tiek jį verčia valgyti, o senelis nukreipia prie stalo mamos dėmesį, ir supila vaikaičio sriubą atgal į puodą. 7.

Kalbėjimo tonas	Iškilingas	Neutralus	Pajuokiamas (humoristinis)	Jausmingas
Veiksmažodinis junginys	Akis užmerkti amžinai, amžinu miegu užmigti, į	Mirti, netekti gyvybės, kristi, žūti...	Nusibaigti, , galą gauti, akis pastatyti, į šarkų	Netekti gyvenimo, palikti ašarų pakalnę,

	amžinybę nukeliauti, į kapus nueiti, į kapą atgulti, su pasauliu (gyvenimu) atsisveikinti...		bažnyčią nuvažiuoti, autus padžiauti, barzdą užversti...	akis užmerkti amžinai...
Vartojimo sritis	Nekrologas, atsisveikinimo kalba	Žiniasklaida	Šnekamoji kalba	Šnekamoji kalba

8. Liūdnu išgyvenimus sušvelnina senelio optimistinis požiūris į gyvenimą ir į mirtį.

Exupéry A. Mažasis princas. 1. Knygoje yra svarbi vaikystės tema, tai ir galėjo nulemti tokį dedikacijos pobūdį. 2. Suaugusieji dažnai pamiršta laiką, kai jie buvo vaikai: nustoja žaisti, skaityti ar net suprasti vaikiškas knygas. Gebėjimas išsaugoti vaiką savyje laikomas pačiu svarbiausiu žmogaus požymiu. 3. Vaikystė — tarsi pamatas, ant kurio vėliau statomas visas žmogaus gyvenimas. 4. Suaugusieji neturi vaizduoties ir laiko. 5. Jo gimtoji planeta. 6. Ten auga rožė, planetoje veisiasi boababai ir juos reikia laiku pastebėti ir išrauti. 7. Svetima erdvė yra kitos planetos. 8. Kai jo nesupranta. 9. Planetų interpretacija parengta, remiantis M. Jungo knyga „Mažasis princas mumyse“. 325 asteroide gyvena tuščiagarbis karalius. Kiekviename mūsų slypi teisingos ir klaidingos pasaulio ir žmonių sampratos. Teisinga samprata yra tokia: „Dirbdamas savo darbą, aš prisidedu prie visuomenės kūrimo“. Klaidinga samprata skelbia: „Įrodysiu žmonijai, koks aš didis“. Žmogus gimsta laisvas, tačiau jis pats sukausto save grandinėmis. Jei noriu atsispirti valdžios troškimui, pirmiausia turiu sutraukti grandines, kuriomis pats save susikausčiau iš baimės, dėl lengvabūdiškumo ir nežinojimo. Susigrąžinkime vaikišką nerūpestingumą – tuomet galėsime atsilaikyti prieš kvailybės išpūstą lankstymąsi pareigoms. Taip kritikojamas noras atrodyti, o ne būti. Kita planeta – girtuoklio. Nenorinčiam išsikapstyti iš šios priklausomybės neįmanoma padėti, tad princas tiesiog apsisuka ir nueina. Žibintininko planeta.

Priklausomybė nuo darbo yra ypatingas liguistas polinkis, mat ją skatina visuomenė. Ji laikoma didžiausia socialine dorybe. Negi galėtum sakyti, kad sėkmingai besidarbuojantys žmonės yra ligoniai? Taip atsitinka dėl to, kad pats visuomenės tobulėjimas skatina liguistą priklausomybę nuo darbo. A. Wilson – Schaefer ir Diane Fassel knygoje „Priklausomybė nuo darbo“ rašo: „Visuomenė, kurioje gyvename, reikalauja priklausomybės ir visokiais būdais ją skatina. Tai jau priklausomybė, jei žmogus, puikiai adaptavęsis visuomenėje, tampa nei gyvas, nei miręs – paprasčiausiai kurčias lyg zombis. Kai esi miręs, negali dirbti visuomenės labui. Jei būsi pernelyg gyvas, pasisakysi prieš daugelį visuomenės procesų: rasizmą, aplinkos užterštumą etc. Tad visuomenei rūpi pateikti mums visa taip, kad sumažintų įtampą, kurią patiriame bandydami įsitvirtinti, ir, nė nejučia „apkartinusi“ mus, ji paverčia mus zombiais. Iš tiesų visuomenė ne skatina priklausomybę – ji pati yra priklausomybė“. Jei esu darboholikas, aš užšaldau savo jausmus. Išstumi baimę, pyktį, rūpestį ir įniršį. Aš išgyvenu dvasinį bankrotą. Jei nedarba kaip pamišęs, jie jaučia dvasinį bankrotą. Nors iš tiesų mes turime teisę rinktis: gyventi tam, kad turėtum, ar tam, kad būtum. Arba kaip sakė Nyčė: „Kuo mažiau turi, tuo mažiau esi apsėstas“. Arba kaip rašė Egziuperi: „Kuo daugiau duodi, tuo daugiau lieka tau“. Lyg vergas prie galeros suolo, prirakintas žibintininkas prie „nuostatų“. Užmegzti santykius su kitu žmogumi nėra nei vietos, nei laiko. Neurotiškasis žibintininkas, manau, simbolizuoja mūsų paklusimą būtinybei. Koks puikus būtų tas mažas pasaulėlis, jei žibintininkas išmoktų mėgautis: 1440 saulėlydžių ir 1440 saulėteklių per vieną vienintelę dieną! O kas gi pateikė žibintininkui tuos nuostatus? Kodėl niekas šių nuostatų, ilgainiui praradusių prasmę, nepakeičia? Žibintininkas nė nežino. Tačiau nė nesvarstydamas jis toliau vadovaujasi šiais pasenusiais nuostatais. „Tarnyba yra tarnyba“, – mano šis žmogus, – gyvenu tam, kad dirbčiau“, „pareiga yra pareiga“. Tam vyrui nė nekyla klausimų, kokia jo darbo ir jo paties būties prasmė. Jis nebepataisomas. Jis nesugeba keistis. Jo savastis – tai atgyvenusių nuostatų aklas vykdymas. Ištikimybę ir pareigą jis suvokia iškreiptai. Lyg užhipnotizuotas jis tebesiekia tikslo, kuris seniai prarado prasmę. Jis negyvena – jis stebi gyvenimą. Šis nepaprastai pareigingas, kone patrauklus,

patikimas žmogus atsideda niekam nereikalingai tarnystei. Jis vis graužiasi dėl šio darbo beprasmybės ir nepastebi nei saulės, nei savo planetos grožio. Dar prasčiau yra tai, kad dėl nuolatinių dejonų ir amžino plūkimosi susitraukia žibintininko sielos planeta – čia nebėra vietos dviem. Užburtame miglotai suvokiamos savo veiklos rate jis lieka vienas. Vienintelis malonus dalykas jam miegas, jis turi omeny savo apatiškumą. Kad tik nieko nereikėtų keisti! Galvojant apie tokį neurotiką, galima prisiminti anekdotą: „Žmogus važiuoja priemiestiniu traukiniu. Kiekvienoje stotyje jis vis iškiša galvą pro langą ir, perskaitęs pavadinimą, ima baisiai dejuoti. Pravažiavus keturias ar penkias stotis, priešais jį sėdintis keleivis sunerimęs klausia: „Jums negera?“ Vyras atsako: „Aš važiuoju priešinga kryptimi“. Bendrakeleivis: „Tad kodėl neišlipate?“ Vyras: „Bet čia taip šilta“. Tikėtina, kad neurotiškasis žibintininkas šią tarnybą ir jos nuostatus paveldėjo iš savo tėvo arba gavo valdžios skyrimu. Idealai, kuriuos mums įkala tėvai, auklėtojai ar religiniai veikėjai, gali tapti nuostatais, kurių neurotiškai įsikimbame. „Būk ištikimas darbdaviui!“. Ar net tuomet, kai esi engiamas? Kad išliptum iš traukinio, riedančio ne ta kryptimi, ir pasuktum tikru keliu – tam reikia tvirto apsisprendimo ir drąsos. Sena psichoterapijos tiesa byloja: „Neurotikui geriau jau žinoma nelaimė, nei nežinoma laimė“. Pavergiančios mus vaikystės tiesos suspaudžia mano gyvenimą geležiniais lankais ir nebeleidžia tobulėti. Manau, visi mes – vieni daugiau, kiti mažiau – esame neurotiškieji žibintininkai. Mus pavergiančios tiesos byloja: „Tu to niekada nepadarysi!“ Arba „Nedaryk to, esi tam per kvailas“, „Berniukai neverkia“, „Būk žavi“, „Apie save galvok paskiausiai“. Šios tiesos lyg botago kirčiai stumia į neurozę, skatina siekti to, kas nepaprasta. Tačiau šitaip gyvendami galiausiai prieiname dvasinį akligatvį. Neurotiko gyvenimo scenarijus yra toks: ilgainiui prarandamas gebėjimas gyventi vadovaujantis savo protu, paklūstant savo vidiniam balsui. Savo požiūrį į tai Nyčė yra išsakęs „Valioje siekti galios“: „Kad išlaisvintum gyvenimą, turi paniekinti moralę“. Gyvenimas jam neatrodo svarbesnis už mokslą.

Apsilankymu pas geografą baigiama mažojo princo kelionė po nepaprastas planetas. Ir tuomet paaiškėja: tų planetų gyventojai – tai mes. Tai mes kalbėjomės su mandagiuoju princu – keista, labai keista. Taigi išvados tokios: manyje slypi garbėtroška, tuščiagarbis egocentrikas, liguistų polinkių vergas, bejausmis verslininkas, nuostatų ir pareigų saistomas neurotikas ir mokslininkas be pašaukimo. Šitaip užleisdamas sielą, aš prarandu savo dieviškąjį vaiką ir žmogišką jo šilumą. Individualiosios psichologijos pradininkas A. Adleris sakydavo: Svarbiausia ne tai, ką žmogus paveldi, o tai, kaip tai, ką paveldėjo, panaudoja“. Per psichoterapijos seansus ne kartą teko patirti, kad žmogus galiausiai vėl suvokęs save kaip vaiką ir atgavęs šios mažos mergaitės ar šio mažo berniuko savitumą, pasikabindavo ant sienos didelę vaikystės nuotrauką ir kasdien meiliai šnekučiuodavosi su tuo vaiku...

Ende M. Momo. 1. Šios pasakos – romano tema – laikas. Problema: gyventojų silpnavališkumas, nesugebėjimas atsispirti laiko vagims, apgaulėmis viliojusiems taupyti laiką ir siekti vien materialinių vertybių. Pagrindinė idėja: be asmeninio laiko žmogus negali būti laimingas. Knygoje ypatingi veikėjai yra vaikai. Jie sunkiausiai pasiduoda laiko vagims. Galbūt dėl to epigrafu pasirinkta ištrauka iš vaikiškos dainos. Ugnelė – šalčio priešingybė, ji naikina šaltį. Knygoje laiko vagys – pilkieji ponai aplink save skleidė šaltį, jų paveikti žmonės atbukdavo, jų širdys suledėdavo. Tai ugnis, kaip ir toje pačioje dainelėje minima žvaigždė, gali būti suprasta kaip pirmoji pagalba žmonėms, kuriems tik materialines vertybes ir vis mažiau turintiems laiko. 4. Tai yra pasaka, o pasakose veiksmo laikas ir vieta nėra įvardijami konkrečiai. Nenusakomu laiku ir veiksmo vieta tarsi pasakoma, kad ši istorija gali atsitikti bet kuriuo žmonijos gyvenamu laiku ir bet kurioje šalyje. . Vienas pagrindinių knygos veikėjų yra Džidis, savotiškai primenantis šiandienines TV „žvaigždes“. Jis svajoto nuolat būti dėmesio centre, būti žinomas, turėti gausybę klausytojų. Ir laiko vagys mainais už jo sutaupyta jam tai davė. Bet vėliau jis sako: „(...) pavojingiausias daiktas gyvenime – svajonių išsipildymas“. Jis jau nebeturi apie ką svajoti. Tačiau atsakyti tokio gyvenimo jis taip pat negali, nes nenori vėl būti vargeta. Tai pagrindinė priežastis, kodėl jis lieka laiko vagių sukurto gyvenimo vergu. 6. Į žmonių, kurie kaip ir knygos veikėjas kirpėjas Fuzis, pradeda svajoti apie prabangų gyvenimą, tokį, koks pavaizduotas iliustruotuose žurnaluose. 7. Vienas iš lobių yra supratimas apie laiko, skirto ne materialinėms vertybėms kurti, grožį. Kaip ir gebėjimas išgirsti laiką, suvokti amžiną jo tekėjimą ir žmogaus menkumą toje tėkmėje. 8. Gėlių

valandos gali būti suprantamos kaip laikas, skirtas džiaugtis gyvenimu, pamatyti ir užuosti jo spalvas, kvapą. Daugiabučiai namai – tik sielų silosas, nes juose žmogus yra labai apribotas, suspaustas, jaučiamas erdvės, o kartais ir veiklos trūkumas. 9. Paslaptingas pasakotojas gali būti suprantamas kaip Laikas, kuris yra negrįžtantis, paslaptingas, užduodantis daug klausimų, bet nepateikiantis jokių atsakymų. Be to, tokio antro pasakotojo sukūrimas labiau pabrėžia istorijos sąlygiškumą ir leidžia pirmajam pasakotojui palikti tekstą neužbaigtą ir atvirą įvairioms interpretacijoms. 10. Kiekvienos knygos populiarumo paslaptis yra skirtinga, dėsninga tik tai, kad daugiausia dėmesio sulaukia tie kūriniai, kurie nagrinėja amžinąsias problemas. Laikas, jo nesulaikoma tėkmė visada bus amžina žmonijos mįslė, gvildinama ir rašytojų, ir filosofų, ir kiekvieno mūsų. „Momo” yra pasaka – romanas apie laiką, ir tai gali būti viena jos populiarumo priežasčių.

Gardner J. Ei! Ar čia yra kas nors? 1. Šis retorinis sušukimas ir retorinis klausimas yra paprastai sušunkamas įėjus į tamsų kambarį arba į bet kurią kitą neištirtą erdvę. Knyga yra apie Visatą, pačią paslaptingiausią ir tamsiausią erdvę, tad „Ei! Ar čia yra kas nors?“ atspindi vieną iš kūrinio temų ir problemą. 2. Užumazga: Joakimo mama kartu su tėčiu išvyksta į gimdyklą, Joakimas, likęs vienas, išvysta sode ant obels kabantį mažylį. Veiksmo eiga: paaiškėja, kad tai ateivis Mika. Joakimas ir Mika susidraugauja ir atskleidžia vienas kitam daug paslapčių apie savo planetą, Visatą. Kulminacija: Mika išvyksta, Joakimui gimsta broliukas. Atomazga: Joakimas užaugęs tampa astronomu ir tyrinėdamas Visatą nepalaukia ieškoti Mikos. 4. Vienas iš pavyzdžių Mikos pasakojimas, kad kadaise jų planetos jūrose gyveno daug augalų ir gyvūnų, bet prieš keletą šimtų metų vanduo buvo taip užterštas, jog visa gyvybė išnyko. Taigi Mika mus įspėja apie ekologinę katastrofą. 5. Abu jie turi šešis pojūčius ir abiem svarbu draugiškumas, savitarpio supratimas, abiem reikalingas dėmesys ir švelnumas. 6. Klausimas visada skatina ieškoti atsakymo, t. y. tobulėti, žengti į priekį, tai ateitis, o atsakymas priklauso praeičiai. 8. Pavadinimu „Dangus“ įvardijama knygos pagrindinė tema – tai, kas yra virš mūsų, visa nepažini Visata. „Sodas“ gali būti suprantamas, kaip rojus, vieta, kurioje žmogus pradėjo savo pažinimą, vietą, iš kurios mes visi atėjome. Būtent sode Joakimas susipažįsta su Mika ir sužino labai daug apie Visatą. Simboliška, kad Joakimas paduoda ateiviui Mikai obuolį, pažinimo medžio vaisių. „Namas“ – žmogaus gyvenamoji vieta, po dangaus ir sodo taip pat labai svarbi žmogaus gyvenimui. „Jūra“. Šiuo pavadinimu įvardijama vieta, iš kur kilo visos žemės gyvybė. Knygoje daug kalbama apie pasaulio kilmę, tad šio skyriaus pavadinimu įvardijama viena iš knygos temų. „Kiaušinis“ taip pat pratęsia gyvybės temą, yra žinomas mitas apie pasaulio kilmę iš kiaušinio. Skyriuje „Kalnas“ nagrinėjama Dievo tema, o kalnas visame pasaulyje žinomas kaip dievybės artumo simbolis, tad skyriaus pavadinimas įvardija temą. Taip pat šiame skyriuje kalbama apie Joakimo ir Mikos panašumus, ir „Kalnas“ gali būti aliuzija į Babilono mitą ir visų žmonių bendrą kilmę. „Naktis“ – veiksmo laiko pavadinimas. Skyriuje aprašoma, kaip naktį atsitinka svarbiausias įvykis – Joakimui gimsta broliukas. „Skrybėlė“ – paskutinio skyriaus pavadinimas, bet vienas pirmųjų J. Garderio knygoje „Sofijos pasaulis“. Sofijos pasaulyje“ rašoma, kad žiūrint fokusininko triukus, mums „nesuprantama, kaip gali atsitikti tai, ką matome. Tada kyla klausimas, kaip fokusininkas porą baltų šilkinų šalių galėjo paversti gyvu triušiu? Daugeliui žmonių pasaulis yra toks pat nesuvokiamas kaip triukas, kai fokusininkas iš skrybėlės, kuri vos prieš akimirką buvo tuštut tuštutėlė, ištraukia triušį. (...) (16) Baltąjį triušį galima palyginti su Visata. „Mes, jos gyventojai, tesame mažyčiai padarėliai, gyvenantys triušio kailyje. Tačiau filosofai bando užsilipti ant vieno iš plonų plaukelių, norėdami pažvelgti didžiajam fokusininkui į akis“. (16). Tad paskutinio skyriaus pavadinimu skaitytojas tarsi kviečiamas išlįsti iš skrybėlės ir pabandyti kopti plonaisiais triušio plaukeliais aukštyn. 10. Laišku paprastai pranešama itin reikšminga žinia ar nagrinėjamos itin svarbios temos. Tad laiško forma kūrinio turiniui suteikia ypatingos reikšmės, pabrėžiama temos svarba, taip pat sustiprina papasakotos istorijos tikrovės įspūdį.

Graikų mitai. Dedalas ir Ikaras. 1. a. 3. Abu herojai gali skraidyti. 4. Įgriso gyvenimas nelaisvėje, pasiilgo namų. 5. C.7. Neskrisk per aukštai – nukrisi, rinkis vidurio kelią arba Nebūk per kartus – išspjaus, nebūk per saldus – nuris. 8. Juo aiškinama Daidalidų, garsios Atėnų dailininkų giminės kilmė, Ikaro (dalis Egėjo jūros tarp Samo, Paro salų ir Mažosios Azijos pakrantės) jūros

pavadinimo kilmė.9. Nusikaltimo ir bausmės problema, tėvų ir vaikų santykiai, pastarųjų neklusnumas.10. Svarbiausia žmoguje yra svajonė ir ją mite įkūnijantys sparnai, labiausiai žmogų priartinantys prie dangaus, padedantys išsiveržti iš tikrovės, priešiškos aplinkos.

Tesėjo kelionė į Kretą.2. Graikijai.3.Sąlygiška – minotauras ir jam mokama duoklė merginomis ir vaikinais, nirimas į jūros dugną žiedo ir viešėjimas Poseidono rūmuose, mylimosios atidavimas į žmonas dievui Dionisui. Tikroviška – Tesėjo kelionė į Kretą, klaidžiojimas labirintu, tėvo mirtis iš sielvarto, kai jis nušoko nuo uolos.4. Tesėjas gali nardyti, viešėti jūros dugne, yra labai stiprus, galingas.5. Tesėjas gražus, netgi išvaizda panašus į merginą, jis altruistas, mylintis vyras ir sūnus. Mitu išaukštinamas didvyris, savo gabumus aukojantis kitiems, o pažeminamas tironas karalius Minojas.6. Vaikų ir tėvų santykiai, kai vaikai užmiršta tėvus suradę gyvenimo meilė, valdžios žmonių tyčiojimas iš žemesnio luomo žmonių.7. Egėjo jūros vardo kilmė.8. Pasaką primena kelionės motyvas, kautynės su antgamtinėmis būtybėmis, stebuklingi daiktai, padedantys įveikti priešą.9. Skirtumas, kad veikėjai turi vardus, nėra pasakoms būdingos laimingos pabaigos. 9. **T. Janson. Burtininko skrybėlė.**

1. Kaip ir mūsų pasaulyje, Mumiai gyvena šeimomis, ir tai jiems svarbiausia vertybė, saugiausia vieta. Jie taip pat vertina draugystę, švelnumą, jiems svarbu būti išklaustytiems ir suprastiems. Mumių pasaulyje, kaip ir mūsų, yra pavojų ar nedraugiškų būtybių (Mora). Tačiau jiems kai kurie dalykai, kurie yra vertingi mūsų pasaulyje, jiems nėra svarbūs (pavyzdžiui, auksas). Taip pat Mumių pasaulio stebuklai yra visiškai kitokie negu mūsų. 3.Tėtis, Mama, Muminukas, Snusmumrikas, Snifas, Snork, Hemulis ir kiti.4. Nebuvimas jokių taisyklių (kiekvienam čia leidžiama elgtis, kaip nori) bei savitarpio supratimas.5. Kai kurie veikėjai (burtininkas) stebuklingi daiktai (kepurė, laivas) yra atkeliavę iš pasakų.7. Tofsla ir Vifsla pasiima nesiklausę Mamos krepšį, o po to sveikinami kaip herojai, suradę dingusį daiktą, jų garbei keliama puota.8. Praplečia pasaulio suvokimą, skatina fantaziją, suteikia daug džiaugsmo, praskaidrina nuotaiką, skiepija gerumą.9. Įasmeninimas.

T. Janson. Muminuko tėčio memuarai. 1. Tėtis prisimena, kaip pabėgo iš Hemulės namų, kaip keliavo laivu, kaip išgelbėjo Hemulę, kovojo su klipdasais, kaip susipažino su Muminuko mama ir t. t. 2. Muminuko tėtis persišaldo, suserga ir pasveikęs suvokia, kad jeigu būtų numiręs, nė vienas iš jo šeimos narių niekada nebūtų sužinojęs daugybės svarbių dalykų, nutikusių jam jaunystėje. Be to, rašyti memuarus tėtį paskatina ir Muminuko mama, norėdama, kad jis prasiblaškytų.3. Pagrindinė problema – vaikų namuose vyraujanti nemeilė ir perdėta drausmė: „Hemulė, deja, juos dažniau prausė, nei glėbesčiavo (solidžiai jos natūrai trūko švelnumo)“7. taip nuolat palaikomas kontaktas su skaitytoju, kuriamas betarpiškumo įspūdis, be to, tekstui suteikia iškilmingumo, padeda parodyti dažnų memuarų aukštąjį stilių. 8. Keitė iš s. Coolidge knygos „Ką nuveikė Keitė“, Sara iš F. H. Burnett „Mažoji princesė“ ir t. t. 9 – 10. „Muminuko tėčio memuarai“ yra pasiūlymas iš įvairiausių atsiminimų knygų, kurios dažniausiai tėra įdomios jų autoriams. Tai įrodo tokios citatos: „(...) trokšdavau kalbėti apie tai, ką jaučiu ir galvoju. Bet ak, be manęs, niekas daugiau nemanė, kad aš įdomus.“ (135); „Netrukus aš rašysiu apie upinį laivą, – tarė tėtis. – Pasiutiškai smagu skaityti, ką pats parašai!“ (139).

A. T. Lindgren. Broliai Liūtaširdžiai. Jis turi būti drąsus, kilnus kovotojas. 2. Junatanas išgelbėjo brolių iš gaisro, o Karlas buvo drąsus savo svajonėmis. 3. Junatanas yra drąsus, kilnus altruistas, tai statiškas veikėjas, nesikeičiantis visą veiksmo eigą, Karlas tik nori būti toks kaip brolis, bet jis mirtinai serga, yra silpnas ir negali būti toks kaip Junatanas. 4. Karlas Lejonas, pasakojantis apie savo brolių Junataną Liūtaširdį. 5. „(...) yra tokių dalykų, kuriuos reikia daryti, nors ir pavojinga, nes kitaip nebūsi žmogus, o tiesiog šlamštas.“ (51) 6. Kiekvienas išdavikas anksčiau ar vėliau sulaukia atpildo. Labai lengva apsirikti stengiantis išsiaiškinti išdaviką (Karlas iš pradžių galvojo, kad išdavikas Hubertas, nors vėliau paaiškėjo, kad jis labai klydo.) 7. „Brolius Liūtaširdžius galima suprasti kaip išgalvotą istoriją, sukurtą pagal pasakos dėsnius, o galima interpretuoti, kaip „teisybę“, kurioje Nangijalos įvykiai tėra Karlo sapnas, svajonė. 8. Pasakiški veikėjai: broliai, senelis Matijas, senutė Elfrida, tironas Tengilis, kurį reikia nugalėti ir išvaduoti šalį, milžinas Karmas, baidyklė Katla. Veiksmo vietos taip pat pasakiškos: stebuklingi slėniai, miškas, urvas. Siužetas taip pat plėtojamas pagal pasakos logiką: yra blogas veikėjas, užgrobęs šalį, atsiranda

herojus, siekiantis ją išvaduoti iš priespaudos, kiti veikėjai yra jo pagalbininkai arba priešininkai.
10. Baigiamasis Skrebučio šuolis į šviesą yra jo mirties simbolis.

A. T. Lindgren. Mijo, mano Mijo. 1. Užuomazga. Pagrindinis knygos veikėjas Bu Vilhelmas Ulsonas patenka į stebuklingą Tolių šalį, kur jis sužino, kad yra karaliaus sūnus Mijo. Veiksmo eiga: patiria daug nuotykių. Kulminacija: susikauna su riteriu Kato. Atomazga: išvaduoja Tolių šalį nuo riterio Kato ir lieka joje laimingas gyventi su savo tėčiu.

1. Knyga apie narsulį Mijo, jo tėtį karalių, jų meilę. Problema: blogis, trukdantis džiaugtis vienas kitu, būti laimingiems. Idėja: meilė įveikia visus pavojus ir išbandymus.
2. Teta Edla ir dėdė Sikstenas nemėgsta, kai Bu Vilhelmas triukšmauja, juokiasi ar garsiai kalba, neleidžia berniukui pasikviesti draugų, jie nuolat kartoja, kad ta diena, kai jis atkeliavo į jų namus „nelaimės diena“. Benkos šeima, priešingai, džiaugiasi savo vaiku, leidžia su juo savo laisvalaikį, tai idealių santykių šeima.
3. Tėtis myli savo sūnų, o globėjai Bu Vilhelmo nemėgo, ir tai pagrindinis skirtumas. Kiti skirtumai tik meilės buvimo (nebuvo) pasekmė. Pavyzdžiui, nors tėtė karalius turi daug rūpesčių, bet niekada savo sūnui nesako: „Eik šalin, dabar neturiu laiko!“. Teta Edla ir dėdė Sikstenas nuolat veja Bu Vilhelmą šalin.
4. Tikroviška yra apysakos įžanga, kurioje pasakojama apie Bu Vilhelmą, gyvenantį pas tetą Edlą ir dėdę Siksteną. Sąlygiškas vaizdavimas prasideda, kai teta Lundin jam duoda paleisti laišką bei obuolį, ir dvasia iš butelio Bu Vilhelmą nugabena į Tolių šalį.
5. Tolių šalyje auga nuostabus rožynas, auga tuopos sidabriniais lapais. Ten yra Apyaušrio tiltas, šulinys, kuždantis vakare ir daugelis kitų stebuklingų dalykų.
6. Tolių karalystė gali būti suprantama kaip Dievo karalystė, kurioje viešpatauja tėvas karalius, valgoma kasdieninė duona ir geriamas troškulį malšinantis vanduo.
7. Pati bendriausia prasmė – tai blogio pasaulis.
8. Tolių šalies kaip dangaus karalystės interpretacija paaiškina, kodėl Mijo negrįžta į realų pasaulį. Jis lieka Amžinybėje.
9. Būdingiausios kalbinės raiškos priemonės yra epitetai ir pakartojimai.

A.T. Lindgren. Ronja plėšiko dukterė. 1. Ronja peršoka Pragarą nasrus ir pereina į priešų stovyklą, protestuodama prieš beširdišką tėvo poelgį. 2. Būti plėšiko dukra reiškia atstovauti tėvams, kurių verslas nėra legalus, tėvams, kurių poelgiai ne visuomet teigiamai vertinami, o tam reikia drąsos, taip pat kartais ir ryžto, kai reikia pasipriešinti nusistovėjusiai tvarkai. 3. Tėvas yra griežto auklėjimo šalininkas, motina yra liberalesnių pažiūrų. 4. Jauni žmonės gali pakeisti nusistovėjusią tėvų tvarką, pasaulį padaryti taikesnį, gražesnį. 5. Tai yra principų kova. Matiso principas – Burka yra priešas ir visi būdai, naudojami kovai su juo, yra geri. Ronjos principas – dėl tėvų nesutarimų neturi kentėti vaikai. 6. Kalnai – veiksmo vieta. Šėlstanti audra – paralelė Matiso šeimoje vykstantiems įvykiams (Luvisa gimdo). Kalnus drebinanti perkūnija – tarsi išspėjimas, kad tuoj atsitiks kažkas ypatinga (gimsta Ronja, vėliau pakeitusi įprastą kalnų plėšikų gyvenimo tvarką). 7. Tais kreipiniais subtiliai pridengiama bundanti pirmoji meilė. 9. Daugiausia daiktavardžių.

L. M. Montgomery. Anė iš Žaliastogių. 3. Anė Šerli – jausmingumas. Reišelė Lind – smalsumas. Tomas Lindas – lėtas, sėdintis po žmonos padu. Matijus – nesavarankiškumas, baikštumas. Panelė Rodžerson – griežta. Gilbertas Blaitas – ambicingas, apsiskaitęs. Džosė Paj – neklusni, kandi, įžūli. Ponas Alanas – dievinantis savo žmoną. Merilė – švari, tvarkinga. Džozefina Bari – rimta. 4. Politikų prastas vardas: „Čarlis Slounas sako, kad jis bus politikas ir taps parlamento nariu, bet ponija Lind sako, kad jam tai niekad nepasiseks, nes visi Slounai yra garbingi žmonės, o šiandien į politiką eina tik nedorėliai.“, įsivaikinimo problema, kai žmonės pasiima vaikus, tikėdamiesi naudos, mokytojų neprofesionalumas. 5. Vaikų pasiėmimas iš prieglaudos dirbti tam tikriems darbams, našlaičių išnaudojimas. 7. Romantiška turėti sudužusių vilčių kapines, mokėti laiku nualpti, eiti ne paprastu vieškeliu, o Įsimylėjėlių taku, pro Ašarojančius gluosnius ir per Žibuoklių slėnį, Beržų taku, atsiveikinti pasikeičiant plaukų sruogomis, pietauti didelį įduboj ant samanų, dalyvauti koncertuose, užbaigti apsakymą mirtimi, o ne vestuvėmis, turėti vardą Kordelija, o neromantiška, pavyzdžiui, virta kiauliena su daržovėmis ar lėkščių plovimas. 8. Natūros ir kultūros

darna labiausiai įkūnyta Anės asmenyje. Mergaitė ypač jautri pasaulio didingumui ir grožiui. Ji girdi upelių kikenimą ir draugišką klevų šnabždesį, džiaugiasi gyvenanti šerkšno padengtame krašte, mojuoja žydinčiai fuksijai, lengvai įsivaizduoja save žuvėdra, bite ar vėju. Jokių filosofijos doktrinų nežinanti paauglė intuityviai suvokia pasaulį kaip vienį: „Pasakodama Anė stebėjo ir keistai jautė, kad ir vėjas, ir žvaigždės, ir jonvabaliai yra susiję vieni su kitais ir sudaro kažkokią nenusakomai malonią, žavingą vienovę” (218). Jausdama visų daiktų ryšį, ji negali nešlovinti pasaulio. Norėdama pažymėti kiekvieno, net menkausio daiktų sistemos elemento reikšmingumą ir svarbą, Anė duoda vardus pelargonijai, žydinčiai vyšniai, miško takeliams ar pievelėms.

Anė atvyksta į Evonlį ne tik su gamtai atvira siela, bet ir su tam tikru kultūros bagažu. Viena jo dalis – prigimtinė. Merilė pastebi, kad mergaitė laikosi kaip tikra dama, nepasakė nieko storžieviško ar nepadoraus. Jos mintis, kad Anė turbūt kilusi iš geros šeimos, matyt, reiškia, jog tam tikros taurumo ir kultūringumo apraiškos slypi, kaip dabar sakoma, jos genuose (55). Kita Anės kultūrinio turto dalis – išsilavinimas. Ji skaičiusi ir moka atmintinai A. Tenisono ir kitų autorių kūrybą, Dž. Tompsono „Metų laikus“ ir drąsiai ginčijasi su pačiu Šekspyru: „Vienoj knygoj skaičiau, jog rožė, jeigu ją vadinsim kitu žodžiu, vis tiek kvėpės taip pat. Bet aš niekaip negaliu tuo patikėti. Netikiu, jog rožė bus tokia pat žavi, jeigu ją vadinsi dagiu arba kopūstu” (52). Mergaitė dažnai prabyla aukštuoju literatūros stiliumi, jos kalba kupina poetizmo. Gal ir nelabai logiška, kad iki šiol guita, vien darbuose paskendusį našlaitę Katbertų namuose pasirodo jau gerokai išprususi, bet tas knygos trūkumėlis beveik nepastebimas. Antra vertus, jį galima laikyti ir veikalo privalumu: Anės išprusimas rodo, kad ir mažokai laiko lavinimuisi skyrusi mergaitė gerte sugėrė visa, ką turėjo laimės gauti, ir pabrėžia jos sielos imlumą bei atvirumą. Apsigyvenusi normalioje aplinkoje, ji pasineria į žinių gavimo, pažinimo džiaugsmą: „Dabar mes mokomės žemės ūkio pagrindų, ir aš galų gale supratau, kodėl vieškeliai raudonos spalvos. Koks malonumas tai žinoti!” (169), „Ir man atrodo, parengiamojoje klasėj bus nepaprastai įdomu mokytis” (295). Bendravimas su kultūra Anei teikia tokią pat palaimą kaip ir bendravimas su gamta: „Tačiau kai ji pradėjo dainuoti, apie nieką daugiau nebegalėjau galvoti. Ak, nemoku apsaityti, ką aš jaučiau. Bet atrodė, kad man jau niekad nebebus sunku būti gerai. Jaučiausi taip, kaip visada jaučiuosi žiūrėdama į žvaigždes” (285).

Tačiau natūros ir kultūros santykių ji labiau linkusi pabrėžti buvimo gamtoje ir su gamta būtinybę: „Mergaitės, mes manom, kad gyvenime nieko nėra svarbiau už egzaminus, bet kai pažiūriu į tuos didelius, išbrinkusius kaštonų pumpurus ir tą melsvą ūką kiekvienos gatvės gale, man jie nebeatrodo tokie reikšmingi” (345). Mat, jausdamas gamtą, gyvendamas pagal jos dėsnius ir ją šlovindamas, žmogus jaučiasi esąs arčiausiai dieviškumo. Dievo, o ne žmonių sukurtame pasaulyje Anė jaučiasi galinti tikrai pasimelsti (66). Gebėjimas pajusti gamtos didybę ir grožį – didelis žmogaus turtas: „Tik pažvelkit į jūrą, mergaitės: grynas sidabras, vieni šešėliai ir neregėti vaizdiniai... Argi mes geriau pajustume jos grožį, jeigu turėtume milijonus dolerių ir deimantų pynes?” (331).

10. „Koks nors postmoderno estetikos principais besiremiantis aiškintojas gali pareikšti, kad ši knyga yra pasenusi. Iš tiesų mūsų laikai labiau vertina ne harmoniją, o anarchiją, ne tvarką, o chaosą. Estetikos žinovai visai rimtais veidais kalba apie bjaurumo grožį. Šiuolaikinis menas skaitytoją ar žiūrovą stengiasi stebinti, šokiruoti, priblokšti. Žavimasi agresija ir dinamika, kurią jaunimas dabar apibūdina „šaudu – gaudu” terminu. Viso šito čia nerasime. Ši knyga tiems, kuriems atsibodo instaliacijomis vadinamos šiukšlių krūvos, harmonijos taisyklių atsisakiusios muzikos triukšmas, kine demonstruojamų trilerių jėgos ir prievartos kultas, po sutrikusios psichikos asmenų sąmonę ar žmogaus fiziologiją besikapstanti literatūra. Ją skaitys pasiilgusieji gėrio ir grožio. Suaugusiesiems ji tinka taip pat kaip ir vaikams. Kadangi grožio ilgesys, pasak išminčių, glūdi kiekvienoje sieloje, nepaisant visko, šios knygos skaitytojų turėtų būti gerokai daugiau, negu gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Taigi ši sena knyga jokių būdu nėra pasenusi. Sakytume priešingai – tai amžina knyga.“ (D. Dilytė)

K. Paterson. Smarkuolė Gilė Hopkins. Galimi skaitymo užduočių atsakymai. 1. Gilė Hopkins aukšta, susitaršiusiais plaukais, o kirpčiukuose kartais galima rasti ir gumos. Ji bando nuolat atrodyti stipri, nepriklausoma ir akiplėšiška, netgi storžievė, bet iš tiesų yra lengvai pažeidžiama ir nelaiminga. 2. M. Troter Gilė tiesiog mylėjo ir leido suprasti, kokia ji šioje šeimoje yra reikalinga.

3. M. Troter nekreipia dėmesio, kai paauglė Gilė stengiasi išsiskirti savo išvaizda (nieko nesako, kai Gilė nesišukuoja ar net į savo plaukus privedia kramtomosios gumos) ar užsidaro savo kambarį ir su niekuo nesikalba, bet yra griežta, kai mergaitė tyčia skaudina kitus, pavyzdžiui, Viljamą Ernestą („niekas tau neleis skriausti kitų“ - pasako M. Troter.). M. Troter turi daug kantrybės, visuomet su vaikais mandagiai bendrauja, nekelia balso ir į juos kreipiasi labai meiliai: „vaikeli“.

4. Jei Gilė būtų meili ir švelni, tuomet ir iš kitų sulauktų dėmesio ir šilumos. Atsakydama į tų žmonių meilę, gerumą, mergaitė galėtų prie jų prisirišti, net juos pamilti. O kai prie ko prisiriši, tada labai sunku ir skaudu išsiskirti. Tad Gilei, jau įpratusiai nuolat eiti iš vienu rankų į kitas, atžagarumas yra savotiški šarvai, nors šiek tiek saugantys nuodažnų išsiskyrimų. Be to, ji nuolat laukia, kad ją pasiims mama, ir visą savo meilę, gerumą saugo būtent jai.

5. Iš tikrųjų ji jos nemylėjo, tiesiog melavo. Be to, kai kurie žmonės meilę supranta skirtingai. Kai kuriems tėvams atrodo, kad meilė — tai vaiko materialinis aprūpinimas bei vienas kitas pasveikinimas švenčių proga.

6. Pagrindinę knygos idėją galima perteikti M. Troter žodžiais: „Gyvenimas ne toks, koks turi būti, gyvenimas sunkus. (...)visą gyvenimą tikėtis gero – būtų tik savęs apgaudinėjimas. Gerumo būna nedaug, jis nekrinta iš dangaus.“ (185).

7. Pasakotoja yra Gilė, tačiau pasakojama trečiuoju asmeniu. Autorei pavyko sukurti įtikinamą pasakotoją, perteikta paauglių kalba, tik kartais Gilės samprotavimai atrodo pernelyg brandūs. Pavyzdžiui: „Žmonės ne taip pažįstami. Negi nežinai? Kalbos nieko neduos, reikia pagyventi kartu, pamatyti ir blogo, ir gero. Tu mane greitai pažinsi. Tiek, kiek aš norėsiu, kad pažintum.“ (167)

9. Kūrinyje itin gausu metaforų („Jie nuėjo per tris senoviškų laiptų maršus į panelės Haris klasę (...)“ (30)), epitetų („aukšta arbatos spalvos mokytoja“ (31)), palyginimų („Gilės balsas buvo aštrus kaip nelygiai nupjautas skardinės kraštas“ (55)), frazeologizmų („Tai ir laikyk liežuvį už dantų. Ir užsičiaupk. Kad smegenys, kurių šiek tiek turi, neišbėgtų lauk.“ (62)). „Vaikeli“ apibūdina M. Troter elgesio su globojamais vaikais stilių: M. Troter stengiasi vaikams duoti kiek įmanoma daugiau gerumo, švelnumo, auklėjama krikščioniškai. Kai Gilė sužino, jog jos mama nemylė, M. Troter kreipiasi į ją „mažiule“, nes jai reikia dar daugiau gerumo ir švelnumo. Šie kreipiniai atskleidžia M. Troter kaip pačią geriausią globėją.

K. Paterson. Tiltas į Terabitiją. 1. Užumazga: į mokyklą atvyksta naujokė Leslė Berk. Veiksmo raida: Džesas nepaprastai susidraugauja su Lesle, ir jie kartu patiria daug nuotykių, išgyvenimų, sukuria Terabitijos karalystę. Kulminacija: Leslė žūsta. Atomazga: Džesas stato naują tiltą į Terabitiją.

2. Pirmiausia tai knyga apie draugystę. Ne tik apie Džeso ir Leslės, bet ir apie brolio bei seserų draugystę taip pat.

3. Problema: kaip išgyventi artimiausio draugo mirtį. Pagrindinė idėja: mirtį išgyventi padeda dalijimasis su kitais draugo perduota patirtimi, draugo pradėtų darbų tęsimas.

4. Džesas. Knygos pirmas skyrius pristato būtent Džesą Oliverį Aronsą, Leslė pasirodo vėliau, plačiau vaizduoja ir jo šeima, gana išsamiau parodoma Džeso branda, jis lieka tęsti Leslės darbus.

5. Džeso mama pavargusi nuo buitės, dažnai irzli, stengiasi neparodyti svetimiams savo vargo, viską daro, kad sekmadieniais jos šeima bažnyčioje atrodytų kuo geriau. Šeimos tėtis taip pat pavargęs, beveik neturi laiko pabūti su šeima, bet žuvus Leslei, daro viską, kad Džesis šią netektį išgyventų kuo lengviau. Džeso seserys Elė ir Brenda nemažos egoistės, jos stengiasi išvengti sunkių darbų, vengia padėti Džesui. Jos tik epizodinės veikėjos. Mei Belė jautri, jai rūpi Džesas, stengiasi visiems būti gera.

8. Autorė nurodo, kad Terabitijos pavadinimas kilęs ir amerikiečio C. S. Leviso „Narnijos kronikų“, kur minimas tokia Narnijos šalies sala Terebintija. Tačiau po K. Paterson knygos pasirodymo Terabitijos šalis tapo savarankišku įvaizdžiu. Pirmiausia ji paauglių vaizduotės, žaidimų žemė, slapta erdvė, skirta pasislėpti nuo suaugusių. Tai taip pat svajonių, dvasios pilnatvės ir asmeninės laisvės simbolis.

E. H. Porter. Poliana. 1. Kūrinyje yra apie Polianą, o autoriaus tikslas – papasakoti apie mergaitę, vardu Poliana, atskleisti, kuo ji ypatinga.

4. Nepaisant visų sunkumų, pasaulyje yra teisybė, gėris ir grožis.

5. Poliana tvirta, žvali ir nuolat spinduliuoja gyvenimo džiaugsmą.

8. Krikščioniškas požiūris į pasaulį - tai pirmiausia Dievo meilė ir gailėstinga meilė žmogui bei viskam, kas sukurta Dievo. Tai atleidimas savo priešams, kai širdis sielojasi ir trokšta, kad visi, kurie daro blogus darbus, jų atsisžadėtų. Poliana būtent tokia ir yra. Ji myli visus žmones, netgi tuos, kurie jai nėra geri ir malonūs.

9. Autorė rašo lengvu, žaismingai ironišku stiliumi.

J. Richter. Lydekos vasara. 1. Problema – berniukų mamos liga (vėžys) ir tai, kad ji greitai gali mirti. 2. Jie nustoja tikėti Dievu, bet susikuria Lydekų dievą ir viliasi, jei jiems pavyks pagauti lydeką, jų mama pasveiks. Danielis pasako: „Aš daugiau nebetikiu Dievu (...). Aš tikiu tik lydeka. Lydekų dievu. Ir kad man pavyks ją sugauti. Man vienam. Ir kai tai pasiseks, tuomet mama pasveiks!“ (45 – 46). 3. Ji netiki, kad jei bus sugauta lydeka, berniukų mama pasveiks, ji galvoja, kad žvejojimas yra žuvų kankinimas. Bet Ana stengiasi palaikyti savo draugus sunkiomis akimirkomis, tad negriauna ir jų tikėjimo. 4. Danielio numesta virvelė apraizgo povės koją, ji pajuoduoja ir povė lieka visam laikui šluba. Važiuojdami autobusu iš mokyklos pakraštyje kelio pamato negyvą juodą katę. Kankinasi berniukų sugauta lydeka. 5. Liga, mirtis nepriklauso nuo jokio dievo valios. 6. Tą vasarą vaikams teko patirti tokius išgyvenimus, kurie nebus pamiršti visą gyvenimą, t. y. ta vasara niekada nesibaigs. 7. Romano pradžioje minima plieskanti saulė ir geltonai švytintis rapsų laukas. Vėliau minima, kad jie pražysta, kaip keičiasi rapsų lauko spalva. Po langais auga saulėgražos, o kartu su jomis Anos viltis, kad Gizela pasveiks. Kaštonai žydi, po to jau rudi blizga ant žemės. Kūrinyje nuolat rodoma, kaip su laiku keičiasi gamta, o pasakotoja nori, kad „viskas būtų taip, kaip buvę.“ (69) 8. Laiko sustabdyti negalima. „Laikas tiesiog bėga toliau, ir tada ateina vakaras, ir rytas, o tada audra, ir vėl šviečia saulė. Toks jau tas laikas.“ (84) Net lydekų dievas negali sustabdyti to laiko. 9. Knygoje vaizduojama šeima, kurios mama serga vėžiu. Jos sūnūs tiki, kad, jeigu jiems pavyks sugauti lydeką, mama pasveiks. Lydeka tampa tikėjimo, vilties simboliu. Visas romano veiksmas trunka vieną vasarą, tad pavadinimu „Lydekos vasara“ įvardijamas veiksmo laikas, kurio svarbiausia žymė, ženklas — lydeka, t. y. laukimas, tikėjimas, viltis. 10. Romanas baigiamas sakiniu: „Viskas buvo kaip įprastai, atrodė, nieko ir neįvyko.“ (102)

J. Spyri. Heida. 1. a. Heida netenka tėvų ne dėl jų skyrybų, o dėl to, kad tėvas žūva, o mama miršta. b. Ganyklų dėdė Heidos čiauškesys džiugina. c. Heidos į mokyklą dėdė neleidžia. d. Mergaitė iš Franfurto nepabėga, o ją parvežama namo, daktarui rekomendavus. e. Peteris nustumia nuo kalno vežimėlį, bet ne Klarą. 5. Knyga yra apie mažą mergaitę, kuri spinduliuoja gėrį ir savo nuoširdumu ir gyvenimo džiaugsmu veikia kitus. 6. Keliamos problemos: skurdas, sudėtingi žmonių santykiai (Peteris iš pavydo sudaužo Klaros invalido vežimėlį). 7. Geram žmogui visada atlyginama, meilė ir dora visada nugali, žmogų išgydyti, taurinti gali gamta.

M. Tvenas. Tomo Sojerio nuotyčiai. 1. Knyga pradedama senelės pasirodymu. Ji ieško Tomo, sako, kad jis nedoras vaikas, kokio ji kaip gyva nemačiusi. Taip stengiamai sukurti intrigą. 2. Jau apysakos pradžia leidžia suvokti, kad pagrindinė kūrinio problema – neklaužada paauglys ir kaip ji auklėti. 8. Vaizdinga kalba: frazeologizmai (dinderį mušti („pradinderiauti“), archaizmai (rinkės), taip pat ir ironiška, rašoma linksmai, stengiamasi skaitytąją prajuokinti.

III dalis. 30 idėjų knygai pristatyti

1. Sumuštiniai išalkusiems! Iš vienos spalvos popieriaus iškerpama pamatinė duonos riekė. Ant jos užrašykite perskaitytos knygos pavadinimą ir autorių. Ant žalios spalvos „salotos lapo“ surašykite trumpą knygos anotaciją. Raudonas lapas, simbolizuojantis pomidorų padažo sluoksnį, tepriglaudžia pagrindinio knygos veikėjo charakteristiką. Baltasis sluoksnis – majonezo – tebūnie skirtas kūrinio aplinkai – vietai, laikui etc. – pristatyti. Geltonajame – sūrio riekės – lape aprašykite kūrinio kulminaciją. Kumpis – rausvas lapas – puikiai tinka siužetui atpasakoti. Suklotinį užvožkite dar viena duonos riekele, kurioje nepingėkite nupiešti labiausiai įsiminusių knygos epizodą.
2. Literatūra iš „dėžės“. Dėžės išorė apklijuojama, apipaišoma vaizdais, detalėmis, simboliais etc., vienaip ar kitaip susijusiais su perskaityta knyga. Dėžės turinį sudaro 2 komponentai. 1. Į knygos „dėžę“ mokinys įdeda 10 jo paties suformuluotų ir surašytų klausimų. Penki jų gali būti apie kūrinio siužetą, tačiau likę — provokuojantys platesnius samprotavimus (žinoma, remiantis knyga). 2. Daiktai. Penki, vienaip ar kitaip su ta konkrečia knyga susiję daiktai. Sukomplektavę savo „dėžes“, mokiniai jas pristato: paaiškina išorės dekoracijų prasmę, parodo penkis „turinio“ daiktus bei nupasakoja jų sąsajas su kūriniu, galiausiai pakalba apie perskaitytą knygą „literatūriškai“ — pristato veikėjus, veiksmo vietą, laiką, konfliktus, intrigą, kulminaciją, atomazgą ir t. t.
3. Žodynas. Dešimties mokiniui naujų, nežinomų žodžių, rastų skaitant kūrinį, išsamus paaiškinimas.
4. „Perliukai“. Pristato po vieną knygos „perliuką“, pvz.: įspūdingą gamtos ar situacijos aprašymą, sąmojingą veikėjo charakteristiką, paveikų dialogą etc. Kad pristatymas vyktų sklandžiau, mokiniai namuose pasirengia po lapą argumentacijos, kuria pagrindžia, kuo jų pasirinktas ir klasėje perskaitytas epizodas jiems atrodo stiprus.
5. Laiškas autoriui. Mokiniai rašo laišką perskaitytos knygos autoriui, kuriame dalijasi savo įspūdžiais apie jo kūrinį. Jei autorius dar gyvas, laišką galima ir išsiųsti...
6. Parduok ją! Kiekvienas mokinys per minutę turi įtikinti klasę, jog jo pristatoma knyga yra tokia, kurios neperskaičius toliau gyventi tiesiog neįmanoma!
7. Veikėjų apklausa. Surašote 10 klausimų pagrindiniam veikėjui ir atsakote į juos iš to knygos veikėjo poziciją.
8. Ką sužinojau? Mokiniai surašo po 10 dalykų, kuriuos jie sužinojo perskaitę konkrečią knygą. Tai gali būti faktinė informacija, vienos ar kitos literatūrinės raiškos priemonės galimybės, kokia nors nauja patirtis apie žmogų kaip tokį, o gal net apie save ar pan.
9. Bruožai. Užpildyti ir klasei pristatyti pagrindinio veikėjo charakterio bruožų lentelę: vienoje grafoje bruožas įvardijamas, kitoje — trumpai nusakomas epizodas, kuriame tas bruožas pasireiškia. Kad klasei jūsų būtų įdomiau klausyti, galite pasakyti, kurie klasės draugai turi vieną ar kitą to pristatomo knygos veikėjo bruožą.
10. Rašytojų popietė. Perskaitytą knygą pristatote autoriaus vardu. Svarbu, kad klasės draugai nepamirštų užduodami klausimus kreiptis „autoriau“.
11. Paminklas knygai arba koliažas perskaitytos knygos tema.
12. Perskaityti patikusių knygos ištrauką taip, kad sudomintų kitus ir paaiškinti, kodėl būtent ją pasirinkote skaityti. Arba perskaityti 4 — 5 trumpas ištraukas.
13. Suvaidinti pasirinktą veikėją.
14. Atspėkite, kokią knygą aš reklamuoju.
15. Papasakoti apie rašytoją (knygos sukūrimo istoriją, likimą, jei žinote, kad ji įspūdinga).
16. Atnešate kokį nors vieną daiktą, kuris yra minimas knygoje ir pasakojate, kada apie jį kalbama pristatomame kūrinyje.

17. Iš knygų mokomės gerumo. Papasakoti apie knygoje sutiktus teigiamus veikėjus, situacijas, kuriose išryškėjo jų geri poelgiai, darbai, gražūs santykiai su kitais veikėjais. Pasakojimą iliustruoti piešiniu „Geras darbas“.
18. Pateiktis.
19. Plakatas „Siūlyčiau perskaityti...“.
20. Atviras laiškas knygos veikėjui.
21. Inscenizacija.
22. Kiekvieno literatūros kūrinio esmė yra susijusi tik su vienu dalyku — su asmens gebėjimu įveikti save, išeiti iš savo *ego* ribų ir pamatyti kitą. Papasakokite, ką sužinojote apie kitą, perskaitę pristatomą knygą.
23. Knyga yra langas į žmogų. Įrodykite šį teiginį, remdamiesi perskaityta knyga.
24. Humoristinė knyga. Kuriamo humoristinė knygelė kaip „atsiliepimas“ į perskaitytą istoriją. Ant vienodo dydžio lapų nupiešiamos tam tikros scenos, dauginimo aparatu jos yra sumažinamos ir iš eilės suklijuojamos.
25. Žurnalistinis interviu. Rengiami interviu su skirtingais žmonėmis apie perskaitytą knygą ir pristatomi klasei.
26. Laikraštis. Laikraštyje būna žinutės apie orą, keliones, politiką, policijos veiklą, vietinę ekonomikos situaciją, humoro skyrelis ar kita. Apsisprendžia, kokios rūšies žinutės apie perskaitytą knygą, jos įvykius ar kita tiks laikraščiui, ir sukuria laikraštį.
27. Diena su knygos veikėju.
28. Kūrybinė užduotis (parašomas skaitytos istorijos tęsinys).
29. Viršelio („Ką pasirinktos knygos viršelis sako apie Tave?“) ir iliustracijų aptarimas.
30. Knygos pristatymas pagal 10 klausimų: A variantas: 1) Kodėl pasirinkai šią knygą? 2) Ar knyga pateisino tavo lūkesčius? 3) Kaip knyga prasidėjo? Ar pradžia buvo intriguojanti? 4) Kokia yra kūrinio problema, kaip ji sprendžiama? 5) Kurie knygos veikėjai tau patinka, kurie — ne? Kodėl? 6) Kaip tu elgtumeisi veikėjų vietoje? 7) Ar tau patiko knygos kalba? Ar ji vaizdinga? Pacituok, kad įtikintum klausytojus. 8) Pacituok kokią knygos vietą ir paaiškink, kodėl tai įdomu ir svarbu. 9) Kokios knygos situacijos priminė Tavo paties patirtį? Jei nė viena nepriminė, tai atsakyk į klausimą, kokių minčių tau kilo skaitant šią knygą? Ką svarbaus supratai? 10) Ar žinai daugiau knygų, kuriose būtų nagrinėjamos panašios problemos?

B variantas: 1) Glaustai atpasakokite knygos turinį, neiškreipdami jos esmės. 2) Nusakykite knygos temą, keliamą problemą ir pagrindinę mintį. 3) Nurodykite veiksmo vietą, laiką ir pagrindinį įvykį. 4) Apibūdinkite pagrindinį veikėją. 5) Parašykite, kuo tas veikėjas skiriasi nuo jūsų ir kuo į jus panašus (jei kuo nors panašus). 6) Įvertink vieno pasirinkto veikėjo poelgio motyvus. 7) Apibūdink kūrinio nuotaiką. Atsakymą nepamiršk argumentuoti. 8) Išrašyk iš teksto bent vieną kalbinės raiškos priemonę ir paaiškink jos paskirtį. 9) Kokį poveikį skaitytojui gali turėti šis tekstas? 10) Išsakyk savo nuomonę apie kūrinį ir nurodyk teksto pranašumus ir trūkumus.

IV dalis. Mokslo metų pabaigos viktorina

Pasakykite, iš kokių knygų yra žemiau pateiktos ištraukos, nurodykite knygos autorių bei trumpai pakomentuokite pateiktą situaciją.

1. „Argi nežinai, – tarė Ginklakalys. Vietoj dešinės rankos jis turi geležinį kablį“. „O ką jis veikia su tuo geležiniu nagu? – paklausiau“. „Plėšia žmonėms širdis iš krūtinės, atsakė Ginklakalys. – tik užkabina – čiakšt, ir širdies nebėr. Paskui vietoj jos duoda akmeninę širdį. Visi jo aplinkoj turi būti akmenširdžiai, taip sutvarkęs“. Šiurpas krėtė klausantis. Ir vis labiau ir labiau troškau, kada pagaliau susikausiu su ...“. **A. Lindgren „Mijo, mano Mijo“**. Aprašytas riteris Kato.

2. „Ten, iš kur aš atvykau, mes visada nusilenkiame, kai kas nors užduoda įdomų klausimą, – paaiškino jis. – Ir kuo gilesnis klausimas, tuo žemiau mes nusilenkiame. Seniai nebuvau girdėjęs nieko keistesnio. Niekaip nesupratau, kad dėl klausimo gali reikėti lankstyti. „o ką jūs darote, kai sveikinatės vieni su kitais?“ „Bandome ko nors gudriai paklausti“. „O kam?“ Iš pradžių jis linktelėjo, nes uždaviau dar vieną klausimą, tada pasakė: „Mes bandome ko nors gudriai paklausti, kad kitas turėtų nusilenkti. Kai vėl pakėliau akis, Mika buvo įsikišęs nykštį į burną. Ištraukė jį ne iš karto. „Kodėl tu nusilenkei?“ – paklausė kone įsižeidęs. „Nes tu labai gudriai atsakei į mano klausimą“, – atsakiau. Tada labai garsiai ir aiškiai jis ištarė žodžius, kurie įstrigo į atmintį visam gyvenimui: „Atsakymas niekada nėra vertas tiek, kad jam reikėtų lankstyti. Net jei atsakymas atrodo gudrus ir teisingas, vis tiek jam nereikia lenktis. **J. Gaarder „Ei! Ar čia yra kas nors?“**. Joakimo ir Mikos pokalbis.
3. „Prisiminė ji kambariuką su nešvariais apmušalais, žąsiną, Fiodorą Timofejičių, skanias pietus, mokymąsi, cirką, bet visa tai vaidenosi jai dabar kaip ilgas, surizgęs, sunkus sapnas...“. Tai paskutinis **A. Čechovo** apsakymo „**Kaštonė**“ sakinys. Leitmotyvas: „ – O tu, Kaštone, – nesusipratimas. Prieš žmogų tu vis tiek kaip dailidė prieš stalių“.
4. „Bet mirtis irgi to rato dalis, kaip ir gimimas. Negalima iš to rato išsirinkti tik tai, kas tau patinka, o visa kita palikti. Bet būti tame rate malonė. (...) Gyventi yra sunkus darbas, tačiau gyventi taip, kaip gyvename mes, nėra jokios naudos. Tai beprasmiška. Jeigu žinočiau, kaip atgal įlipti į tą ratą, tučtuojau tai padaryčiau. Nėra gyvenimo be mirties“. **N. Babbitt. Amžinieji Takiai**. Senasis Takis kalba Vinei, ją irstydamas valtele, jis bando įrodyti, kad nėra gera gyventi amžinai. Jei niekas neatspėja, galima paskaityti paskutinį apysakos epizodą: „Takis irgi ją pamatė. Jis truktelėjo vadeles ir išlipo iš vežimo. Rupūžė tupėjo pačiame kelio viduryje, nekreipdama į nieką dėmesio. Kita kelio puse pradardėjo sunkvežimis, sukeldamas vėjo gūšį, tad rupūžė kietai užsimerkė. Bet nepajudėjo iš vietos. Takis palaukė, kol sunkvežimis nuvažiuos, tada pakėlė nuo kelio rupūžę ir nunešęs paleido į kelkraščio žoles. „— Kvailas daiktas, turbūt mano, kad gyvens amžinai“, – pasakė jis Mėjai. Netrukus jie vėl dardėjo pirmyn, už nugarų palikę Laukymę, o jiems tolstant skambėjo žvangi muzikinės dėžutės melodija, kol galų gale išnyko kelio vingiuose.
5. „Puikus berniukas. Protingas berniukas. Tai bent man vyrukas. Du tūkstančiai eilučių – tai daug, labai labai daug! Ir tu niekad nesigailėsi, tiek vargęs, kol išmokai, nes mokslas svarbiau už viską pasaulyje; mokslas daro žmogų didelį ir gerą. Tu pats kada nors, Tomai, būsi didelis žmogus, geras žmogus, ir tuomet, pažvelgęs atgal, pasakysi: už visa tai aš turiu būti dėkingas neįkainojamai brangiai sekmadienio mokyklai, kurią lankiau vaikas būdamas; už visa tai aš turiu būti dėkingas savo brangiems mokytojams, kurie įpratino mane mokytis; už visa tai aš turiu būti dėkingas gerajam direktoriui, kuris mane skatino, globojo ir dovanojo man gražią Bibliją, dailią, puikią Bibliją, kad ji visur lydėtų mane; už visa tai aš turiu būti dėkingas teisingam auklėjimui! Štai ką tu pasakysi, Tomai! Ir tu, aišku, neimtum jokių pinigų už tuos du tūkstančius eilučių. Jokių, niekada! O dabar gal papasakosi man ir šitai va poniai ką nors iš to, ką mokeisi, — aš žinau, tu neatsisakysi, nes mes didžiuojamės vaikais, kurie gerai mokosi. Tu, be abejo, žinai visų dvylikos apaštalu vardus. Gal pasakysi mums, kuo vardu buvo du pirmieji? Tomas tampė švarko sagą ir žiūrėjo kaip avinukas. Jis nuraudo ir nuleido akis. Ponui Voltersui apmirė širdis. Jis tarė sau: „Juk tasai vaikas nesugeba atsakyti net į pačius paprasčiausius klausimus — kam dar čia teisėjas jį klausinėja?“ Bet jis jautė pareigą ką nors sakyti ir tarė: „Atsakyk džentelmeni, Tomai, – nebijok!“ O Tomas vis nieko neišspaudė. „Man tai jis tikrai atsakys, – įsikišo ponias. — Pirmieji du mokytiniai buvo...“ „Dovydas ir Galijotas!“ Verčiau nuleiskime pasigailėjimo uždangą nepasibaigus šiai scenai.“
M. Tvenas. Tomo Sojerio nuotykių. Jeigu mokins išmokdavo kažkiek eilučių, jis gaudavo iš mokytojo popierėlį su išmoktų eilučių skaičiumi. Tomas iš bendraklasių supirko popierėlius ir įteikė mokytojui, tikėdamasis kaip atlygio naujos Biblijos. Cituota scena – Tomo triumfo ir pralaimėjimo diena.

6. „Tėti! Mes ją pagavom! Tėti, tik pažvelk, kokia ji didelė!“ Ir aš atsigrežiau. Pėteris atsiklaupė ir apkabino savo berniukus. Visi trys suglaudė kaktas, o aš pamačiau Pėterio nugarą, ir kaip jis kūkčioja. Šalia dulkėse gulėjo lydeka. Persisvėriau per tilto turėklus ir išžiūrėjau į vandenį. Pro šalį pravinguriavo du upėtakiai, maisto po vandeniu ieškojo laukys, prie pat vandens paviršiaus saulėje šildėsi būrelis raudžių. Viskas buvo kaip įprastai, atrodė, nieko ir neįvyko.“ **J. Richter. Lydekos vasara.** Finalinė apysakos scena. Miršta berniukų mama, jie to nežinodami džiaugiasi, jog pagavo lydeką, nes tikėjosi, kad jei pagaus, jų mama pasveiks.
7. O Tesėjo laivas, iškėlęs juodas bures, sparčiai skriejo žydraja jūra. Štai jau pasirodė tolumoje Atikos krantai. Liūdėdamas Ariadnės pamiršo Tesėjas duotąjį Aigėjui pažadą – pakeisti juodas bures baltomis, jei jis, įveikęs Minotaurą, laimingai grįšias į Atėnus. Aigėjas laukė savo sūnaus. Žvelgdamas į tolį, jis rymojo ant aukštos uolos jūros pakrantėje. Štai tolumoje pasirodo juodas taškas, kuris, artėdamas prie kranto, vis didėja. Tai jo sūnaus laivas. Aigėjas atidžiai žvelgia į laivo bures. Ne, nežvilga saulėje baltos burės, jos – juodos. Vadinasi žuvo Tesėjas! Netekęs vilties Aigėjas puolė nuo uolos į jūrą ir paskendo; tik jo kūną jau be gyvybės ženklų išskalavo bangos į krantą. **Tesėjo kelionė į Krėtą.** Kulminacinis mito momentas.
8. „(...) nutapeno siauru takeliu kalno atšlaite, čia reikėjo nepaprastai saugotis, kad nenugarmėtum stačia galva žemyn. O paskui likusį galiuką pasileido tekina per mišką, m tarp beržų ir eglų, iki laukymėlės, kur buvo šaltinis. Tačiau dar nenubėgusi staiga stabtelėjo. Kažkas sėdėjo ant akmens prie pat šaltinio! Matisas, tikrai jis, niekas daugiau! Ji tuoj pažino jo juodą garbanotą galvą, ir jai suvirpėjo širdis. Ronja nejučiom pravirko, stovėjo beržynėly ir patyliukais verkė. Tada pamatė, kad Matisas taip pat verkia, iš tiesų, visiškai kaip ji kadaise sapnavo, sėdėjo vieniui vienas miške ir graudžiai verkė. Dar jis nebuvo Ronjos pajutęs, bet staiga pakėlė galvą ir išvydo ją. Tada užsidengė rankomis akis, norėdamas nuslėpti ašaras, toks apgailėtinas ir bejėgis, kad Ronja neištvėrė ilgiau. Surikusi prišoko artyn ir puolė jam į glėbį. „Vaikeli mano, sukuždėjo Matisas, – Vaikeli mano!“ Tada balsiai šūktelėjo: „Aš atgavau savo vaiką!“ Ronja verkė įsikniaupusi į jo barzdą ir šniurpsėdama paklausė: „Ar aš tavo vaikas, Matisai? Ar aš tikrai tavo vaikas?“ O Matisas verkdamas atsakė: „Taip, tu visada buvai mano, Ronja, vaikeli! Mano vaikas, kurio aš raudojau per dienas ir naktis. Dieve brangus, kaip aš kentėjau!“ **A. Lindgren. Ronja plėšiko duktė.** Ronjos ir Matiso susitaikymo scena.
9. „Junatanas vadino mane Skrebučiu. Visą laiką, dar nuo tada, kai buvau mažučiuukas, o kai vieną sykį paklausiau kodėl, atsakė, girdi, todėl, kad labai mėgstas skrebučius, ypač tokius kaip aš. Junatanas iš tiesų mane mylėjo, netgi keista. Juk aš buvau visai negražus, paikas berniokas, didžiausias bailyš klišomis kojomis ir taip toliau. Paklausiau, kaip jis gali mylėti tokį negražų ir kvailą berniuką kaip aš, kreivomis kojomis ir visa kita, – ir jis tada atsakė: „Jei tu nebūtum toks snarglinas bjaurus mažylis klišomis kojomis, tada tu nebūtum mano Skrebutis, kurį aš taip myliu.“ Bet tą vakarą, kai taip nusigandau mirties, jis pasakė, kad, patekęs į Nangijalą, tučtuojau pasveiksiu, būsiu stiprus ir netgi gražus.“ **A. Lindgren. Broliai Liūtaširdžiai.** Brolių pokalbio scena.
10. „(...) tuojau mes išskrisime iš Krėtos. Būk atsargus! Nesileisk pernelyg žemai prie jūros, kad sūrūs bangų purslai nesuvilgytų tavo sparnų. Nekilk ir arti saulės, nes karštis gali ištirpdyti vašką, ir plunksnos pabirs. Skrisk paskui mane ir neatsilik. Tėvas ir sūnus užsimovė sparnus ant rankų ir lengvai pakilo į orą. Tie, kurie regėjo juos skrendančius aukštai virš žemės, manė, kad tai du dievai skrieja dangaus žydryne. Dažnai atsigreždavo Daidalas pasižiūrėti, kaip skrenda jo sūnus. Jie jau praskriejo Delo ir Paro salas ir skrenda vis toliau ir toliau. **Daidalas ir Ikaras.** Kulminacinis epo momentas.
11. „Taigi paklausykite! Kai bus pasaka baigta, žinosime daugiau, negu žinome dabar. Buvo toks baisus žynys. Vienas pikčiausių – tikras kipšas! Kartą jis labai įsismagino ir padirbo tokį veidrodi, kur kiekvienas geras ir gražus daiktas atsimušęs jame dingdavo, o piktas ir bjaurus buvo matomas aiškiai ir rodėsi dar bjauresnis. Gražiausi reginiai, atsimušę tam

veidrody, turėjo panašumą į virtus špinatus, o geriausi žmonės regėjosi šlykštūs arba stovėjo aukštyn kojomis, be liemens. Veidai būdavo taip iškreipti, net negalėjai pažinti.“ „Kajus ir Gerda pažvelgė viens kitam į akis ir dabar suprato senos giesmės prasmę: „Žydi lelijos ir rožės daržely, / Jėzų atrasime mes ten vaikeli!“ Taip jie ten sėdėjo greta — jau užaugę, bet kaip vaikai, jų širdys tebebuvo vaikų, o iš dangaus švietį skaisti saulė ir aplink kvėpėjo pavasario oras.“ **H. K. Andersen**. **Sniego karalienė**. Pasakos įžanga ir pabaiga.

12. „Ėjo laurų gyvatvore apsodintu taku, kuris vingiavo aplink paslaptinį sodą ir baigėsi ties vartais į parką. Pamanė, kad galėtų apšokuoti aplink tuo taku ir apžiūrėti miškelį — ar ten kartais nelaksto triušiai. Jai labai patiko šokinėti su šokykle. Atsidūrusi prie vartelių, atidarė juos ir išėjo, nes išgirdo nestiprų, savotišką švilpavimą, tad norėjo sužinoti, kas ten yra. O ten iš tiesų dėjosi keisti dalykai. Jai tiesiog kvapą užgniauzė pamačius. Po medžių sėdėjo berniukas, nugara atsirėmęs į jį, ir grojo medine dūdele. Kokių dvylikos metų, mielas berniukas. Jis buvo labai švarus, riestanosis, skruostai raudoni kaip aguonos žiedai, o tokių apvalių ir žydrų akių Merė išvis niekad nebuvo mačiusi. Ant medžio kamieno, į kurį jis rėmėsi, kybojo ir stebėjo jį ruda voveraitė. O iš gretimo krūmo, dailiai išrietęs kaklą, ruošėsi užgiedoti fazanas. O dar arčiau tupėjo du triušiai ir baugiai virpčiojo nosimis. Tikrai atrodė, kad visi jie susirinko aplink pasižiūrėti į berniuką ir pasiklausti to keisto, negarsaus jo dūdelės šauksmo. Pamatęs Merę, jis kilstelėjo ranką ir prabilo beveik tokiu pat negarsiu kaip dūdelės melodija balsu.“ **Burnett F. H. Paslaptingas sodas**. Pirmas Merės ir Dikeno susitikimas.
13. Jis palydėjo automobilį akimis, paskui apsisuko ir tekinas pasileido namo, springdamas iš džiaugsmo ir beveik neliesdamas kojomis žemės – rodos, dar kiek, pakils į orą, kaip būdavo sapne, ir nusklės virš stogo. Tik virtuvėje jis suvokė, jog kažkas ne taip. Tėčio pikapas stovėjo lauke prie durų, bet jis neatkreipė į tai dėmesio, kol nepamatė jų visų, sėdinčių čia: tėvai su mažylėmis prie virtuvės stalo, o Brenda su Ele ant sofos. Niekas nevalgė. Ant stalo nebuvo jokio maisto. Niekas nežiūrėjo televizoriaus. Jis net nebuvo įjungtas. Akimirka jis nejudėdamas spoksojo į juos, o jie žiūrėjo į jį. Staiga motina garsiai ir kraupiai sudejavo: „O Dieve! O Dieve!“ Ji vis kartojo ir kartojo tą patį, pasidėjusi galvą ant rankų. Tėvas negrabiai uždėjo ranką jai ant pečių, nenuleisdamas akių nuo Džeso. „Sakiau, kad jis kažkur išvažiavo,“ – tyliai ir bukai tarė Mei Belė, lyg tuos žodžius būtų kartojusį daugybę sykių ir niekas nebūtų ja tikėjęs. Jis prisimerkė, lyg būtų norėjęs pro drenažo vamzdį kažką išvelgti tamsoje. Net nežinojo, ko jų klausti. „Kas?...“ – pamėgino jis, tačiau jį nutraukė niūrus Brendos balsas: „Tavo draugė užsimušė, mama manė, kad ir tu negyvas.“ **Kulminacinė scena. Paterson K. Tiltas į Terabitiją. V., 2000.**
14. „Mano pageidavimas tikriausiai daug sunkesnis, – tarė freken Snork. – Ar galiu pašnibždėti?“ Kai ji pabaigė šnibždėti, Burtininkas truputį nustebęs pasižiūrėjo į ją ir paklausė: „Ar freken tikra, kad jai tiks?“ „Taip! Tikra! – atsiduso freken Snork. „Na, tada gerai, – pasakė Burtininkas. – Tebūnie!“ Ir po akimirkos nuostabos šauksmas persirito minią. Freken Snork stovėjo priešais, o jos išvaizda buvo visai pasikeitusi. „Ką tu pasidarei! – sušuko Muminukas pasipiktinęs.“ „Aš paprašiau medinės karalienės akių, – pasakė freken Snork. — Tau ji juk atrodė graži!“ „Taip, tačiau... – sumurmėjo Muminukas nelaimingas.“ „Argi jos tau neatrodė gražios, – pasakė freken Snork ir pravirko.“ **T. Janson. Burtininko skrybėlė**. Freken Snork paprašo burtininko plastinės operacijos.
15. Mergaitė buvo maždaug vienuolikos metų, aprenpta labai trumpa, labai ankšta, labai negražia suknele iš gelsvai pilkšvos pusvilnonės flanelės. Ant galvos užsidėjusi nublukusią rudą šiaudinę skrybėlaitę, o iš po skrybėlaitės per visą nugarą tįsojo storos, rusvos kasos. Veidelis smulkus, išbalęs, liesas ir be galo strazdanotas. Burna didelė, akys irgi didžiulės, tai žalsvos, tai pilkos — nelygu šviesa ir nuotaika. Pagrindinės veikėjos Anės išvaizdos aprašymas. Dar galima paskaityti ir kitą epizodą: „Bet mes ir esame turtingos, – tvirtai pasakė Anė. – Jum mūsų sąskaitoj šešiolika metų, esame laimingos kaip karalienės, turime

šiokią ar tokią vaizduotę. Tik pažvelkit į jūrą mergaitės: grynas sidabras, vieni šešėliai ir neregėti vaizdiniai... Argi mes geriau pajustume jos grožį, jeigu turėtume milijonus dolerių ir deimantų pynes? Ir jūs nesikeistumėt vietomis nė su viena iš tų moterų, net jeigu ir galėtumėt. Argi norėtumėt būti kaip ta balta nériniuota mergina ir visą gyvenimą vaikščioti sugižusios, lyg tam ir gimusios, kad riestumėt nosį ir niekintumėt visą pasaulį?“ Anė atsako į klausimą, iškilusį apsilankius prabangiame baliuje, ar jos nenorėtų būti turtingos. **L. M. Momtgomery. Anė iš Žaliastogių.** Anės išvaizdos aprašymas.

15. „Septynioms dienoms praslinkus, žemė aptvino tvano vandenimis. Šešišimtaisiais Noės amžiaus metais, antrame mėnesyje, septynioliktą mėnesio dieną pratrūko visi didžios gelmės šaltiniai ir atsisklendė dangaus užtvankos; ir lietus lijo ant žemės keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis naktų. Tą pačią dieną įėjo į arką Noė ir Semas, ir Khamas, ir Japhetas, jo žmona ir trys jo sūnų žmonos kartu su jais. Jie ir visokie gyvuliai, pagal savo rūšį, ir visokie galvijai, pagal savo rūšį, ir visa, kas kruta žemėje, pagal savo rūšį, ir visokie kurie skraido, pagal savo rūšį, visokie paukščiai ir visokie sparnuoti įėjo pas Noę į arką po du iš kiekvieno sutvėrimo, kaip jam Dievas buvo įsakęs; ir Viešpats jį užrakino iš oro. Tvano aprašymas. **Biblija (ištraukos iš Senojo Testamento Pradžios knygos apie pasaulinį tvaną arba Nojaus arką) .**
16. „Aš, Muminuko tėtis, sėdžiu šįvakar prie lango ir matau jonvabalius, braižančius paslaptinius ženklus lauke, aksominėje sodo tamsoje. Efemerinius mano trumpo, bet laimingo gyvenimo vingius! Būdamas šeimos tėvas ir namų šeimininkas, žvelgiu aš su liūdesiu atgal į savo audringą jaunystę, ketindamas ją aprašyti, ir plunksnakotis nedrąsiai virpa mano letenoje. Bet man teikia jėgų verti dėmesio, išmintingi žodžiai, kuriuos perskaičiau dar vienos garsios asmenybės memuaruose, cituoju juos: „Visi, nesvarbu kokiam luomui jie priklausytų ir ką gera būtų nuveikę pasauliui arba bent manytų nuveikę, jeigu jie myli tiesą ir gerį, turi savo ranka pavaizduoti nugyventą gyvenimą, ir vis dėlto imtis šio puikaus bandymo reikia tik sulaukus keturiasdešimties metų“. Muminuko tėčio memuarų pratarmė. **T. Janson. Muminuko tėčio memuarai.**
17. „Žaiskim suaugusius, – pasiūlė Cesė, – ir pasipasakokim, ką ketiname daryti.“ „Gerai, – sutiko Klavera, – tu pradėk. Ką tu ketini daryti?“ „Aš noriu turėti juodą šilkinę suknelę, skrybėlaitę su rožėmis ir baltą muslino šalį, – kalbėjo Cesė, ir noriu atrodyti visai kaip Minerva Klark! Ir būsiu labai gera, tokia gera kaip ponija Bedel, tik daug gražesnė už ją. Jauni džentelmenai kvies mane pasivažinėti, bet aš jų nė nepastebėsiu, nes visą laiką dirbsiu mokytoja sekmadieninėje mokykloje ir lankysiu neturtinguosius. Ir vieną dieną, kai aš būsiu palinkusi prie senutės ir šaukšteliu maitinsiu ją serbentų drebučiais, pro duris įžengs poetas, mane pamatys, pareis namo ir parašys apie mane eilėraštį, – iškilmingai užbaigė Cesė.“ „Fui! – pasakė Klavera. – Man tas visai neatrodo gražu. Aš būsiu puiki ledi visame pasaulyje! Ir gyvensiu geltonoje pilyje su geltonomis kolonomis ir portiku, su kvadratine aikštele ant stogo, kaip pono Sojerio. Ten bus mano vaikų žaidimų namas. Languose bus įtaisyti žiūronai. Kasdien aš vilkėsiu aukso ir sidabro spalvos suknelės ir mūvėsiu deimanto žiedus, ir turėsiu baltą atlasinę prijuostę, ją pasirišiu valydama dulkes ar šiaip ką tvarkydama. Vidinio kiemo vidury bus tvenkinys, pilnas odekolono, ir kada tik panorėsiu, tiesiog nueisiu ir prisisėmsiu buteliuką. Aš nemokytojausiu kaip Cesė sekmadieninėje mokykloje, nes aš taip nenoriu. Tačiau kiekvieną sekmadienį atsistosis prie vartelių ir, kai jos mokiniai eis pro šalį namo, pašlakstysiu odekolonu jiems nosinaites.“ (...) Joana neturėjo aiškių ateities planų. Ji tik juokėsi ir stipriai spaudė Dorio ranką. Doris savo norus išdėstė daug aiškiau. „Aš noriu kas dieną valgyti kalakutieną, – pareiškė jis, – ir plakto pudingo, na, žinote, ne virto, bet truputį apkepto, su šviesiai parudavusiu viršum ir su daug daug sirupo. Tada aš būsiu toks didelis, jog niekas nesakys, kad trijų porcijų visiškai pakanka mažam berniukui.“ (...) „Nesu tikra, kas aš būsiu, – atsakė Keitė iš aukštai. – Žinoma, būsiu graži ir, jeigu tik sugebėsiu, gera, bet, aišku, ne tokia gera kaip tu, Cese, nes kartais man labai patiks pasivažinėti su jaunais džentelmenais. Ir dar norėčiau turėti didžiulį namą ir nuostabingą sodą. Tada jūs visi galėtumėt atvykti pas mane

pagyventi, ir mes žaistumėm sode, o Doris, jei tik norėtų, penkis kartus per dieną valgytų kalakutieną. Ir mes turėtume tokią mašiną kojineis adyti, o kitą mašiną, kuri tvarkytų komodos stalčius, ir mes niekada nesiūtume ir nemegztume keliaraiščių ir darytume tik tai, ką norim. Štai kaip aš norėčiau gyventi. Bet dabar papasakosiu, ką aš noriu nuveikti.“ „Ar tai nėra tas pats? – paklausė Cesė.“ „O ne, – atsakė Keitė, – tai visai kas kita. Kadangi, matot, aš noriu nuveikti ką nors didinga. Dar nežinau ką, bet kai užaugsiu, paaiškės. (...) Galbūt, – kalbėjo ji, – aš irkluosiu valtį ir gelbėsiu skęstančius žmones, kaip toji mergaitė iš knygos. Ar galbūt eisiu slaugyti ligonių, kaip panelė Naitingeil.“ Vaikai žaidžia ir dalijasi savo svajonėmis. **S. Coolidge. Ką nuveikė Keitė.**

18. „Mielas Michi, – garsiai perskaitau aš. – Tikiuosi, kad tu labai neverkei ir neliūdi. Žinok, nėra jokio reikalo! Aš žinau, kad tu labai panašus į mane. Todėl norėčiau, kad mano „lobiai“ tektų kaip tik tau. Tu jau žinai kokie. Žiūronai ir rašalinės, mikroskopai ir akinių dėžutės. Stebukludėžę irgi pasiimk, bet geriausia išsaugok savo vaikams ir kartais papildyk naujais stebuklais. Knygos taip pat lieka tau, jas turi išsaugoti tavo tėvai. Kai paaugsi, galėsi nuspręsti, kurių tau reikia, o kurių ne. Neužmiršk istorijų apie Michį Nideckį. Aš mielai būčiau tau dar jų papasakojęs. Linkiu tau štai ko: kad gyvenime būtum toks pat laimingas, koks buvau aš. Bučiuoju. Tavo senelis” Senelio laiškas Michiui. Laišką jis gavo jau po senelio mirties. **Donnelly E. Sudie, seneli, ištariau aš tyliai. V. , 2003.**
19. Klausimas apgavikas. „Žibintininkai išnyko, juos visus pakeitė mažučiai jungikliai. Ne ką geresnis likimas ištiko ir karalius, šios padermės atstovų paojingai sumažėjo, iš esmės teliko tik saujelė – netvardomam prezidentų ir diktatorių džiaugsmui. O štai verslininkų priviso tiek, kad mažasis princas ėmė svarstyti, ar dangaus skliaute jiems visiems pakaks žvaigždžių. Galėjai netgi pamanyti, kad tuščiagarbiai išsiugdė nuovoką apie verslą! Girtuokliai pradėjo gerti dar daugiau, o kadangi visi daiktai jiems atrodo dvigubi, tai jie įsivaizdavo, kad taurelių padaugėjo. Šitas taurelių dauginimasis buvo tiesiog stebuklingas. Tvirtai laikėsi tik geografsu su savo septyniais tūkstančiais atstovų. Ir ar galėjo būti kitaip – juk šis mokslas nesensta.“ **J. P. Davidts. Mažasis princas sugrižo.**
20. „Aš tave jau seniai stebiu, – kalbėjo pilkasis ponas, – ir man atrodo, kad tu nežinai, kaip reikia žaisti su tokia nuostabia lėle. Gal tau parodyti?“ Momo pažiūrėjo į vyriškį suglumusi ir linktelėjo. „Aš noriu turėti daugiau daiktų, – staiga sukvakėjo lėlė.“ „Na, matai, mažyte, – tarė pilkasis ponas, – ji netgi pati tau tai sako. Su tokia nuostabia lėle negalima žaisti kaip su bet kuria kita, juk tai aišku. Ir ne tam ji čia yra. Jai reikia ką nors pasiūlyti, jeigu nenori su ja nuobodžiauti. Žiūrėk, mažyte!“ Jis nuėjo prie savo automobilio ir atidarė bagažinę. „Pirmiausia, – tarė jis, – jai reikia daug drabužių. Štai čia, pavyzdžiui, nuostabi vakarinė suknelė.“ Jis ištraukė suknelę iš bagažinės ir numetė ją Momo. „O štai kailiniai iš tikro audinės kailio. O čia šilkinis rytinis chalatas. O čia teniso apranga. Čia slidinėjimo. Maudymosi kostiumas. Jojimo kostiumas. Pižama. Naktiniai marškiniai. Kita suknelė. Dar kita. Ir dar kita...“ Visus tuos daiktus vyriškis mėtė tarp Momo ir lėlės, ir iš jų susidarė nemaža krūva. „Taip, – tarė jis – ir vėl gaižiai šyptelėjo, – dabar tu galėsi kurį laiką žaisti, tiesa, mažyte? Bet turbūt manai, kad po kelių dienų ir vėl pasidarys nuobodu? Ką gi, tuomet tau reikės tai lėlei dar daugiau daiktų įtaisyti.“ Jis vėl pasilenkė prie bagažinės ir vėl ėmė mėtyti visokius daiktus. „Štai čia, pavyzdžiui, tikras rankinukas iš gyvatės odos su tikrais lūpų dažais ir pudrine. Štai mažiukas fotoaparatas. Štai teniso raketė. Štai lėlių televizorius, kuris rodo kaip tikras. Štai apyrankė, karoliai, auskarai, lėlių revolveris, šilkinės kojinitės, skrybėlė su plunksna, šiaudinė skrybėlaitė, pavasarinė skrybėlaitė, golfo lazda, čekių knygelė, kvėpalų buteliukas, druska voniai, dezodorantas...“ Jis padarė pertrauką ir tiriama pažvelgė į Momo, kuri lyg paralyžiuota sėdėjo ant žemės tarp visų tų daiktų. „Matai, – kalbėjo toliau pilkasis ponas, – tai visai paprasta. Reikia tik vis daugiau ir daugiau turėti, tada niekada nenuobodžiausi. Bet, galimas daiktas, tu vėl pagalvosi, kad tobuloji lėlė vieną gražią dieną bus visko pertekusi ir vis tiek ims nuobodžiauti. Ne, mažyte, nesirūpink! Štai mes turime jai tinkamą draugą!“

Tai sakydamas jis ištraukė iš bagažinės kitą lėlę. Tokio pat dydžio, kaip ir pirmoji, tokią pat tobulą, tiktai ji buvo berniukas. Pilkasis ponas pasodino jį šalia tobulosios lėlės ir paaiškino: „Tai lėliukas! Jam taip pat yra devynios galybės daiktų. O jeigu ir visa tai ilgai atsibos, tai dar yra lėlytės draugė, kuri turi savo kraitį, drabužius, tinkančius tiktai jai vienai. O lėliukai irgi yra draugas, šis vėl turi draugų ir draugių. Taigi matai, nereikės niekada nuobodžiauti, nes visa tai galima tęsti be galo, ir vis dar liks koks dalykas, kurį tu norėsi turėti.“ Taip kalbėdamas jis traukė ir traukė lėlę po lėlės iš neišsenkamos automobilio bagažinės ir dėjo jas aplink Momo, kuri vis dar sėdėjo nejudėdama ir išsigandusi spoksojo į atvykėlį. (...) „Tau visai nebereikės senųjų bičiulių, supranti? Dabar tu turėsi kuo užsiimti, kai visi tie gražūs daiktai bus tavo ir tu jų vis daugiau ir daugiau gausi, tiesa? Juk tu jų nori? Juk tu nori tos nuostabios lėlės? Juk tikrai nori jos, a?“ Momo neaiškiai jautė, kad jos laukia kova, kad ji jau tos kovos sukury. Tik nežinojo, dėl ko ta kova ir prieš ką. Mat kuo ilgiau klausėsi to atvykėlio, tuo labiau atrodė jai kaip ta pirma lėlė, — ji girdėjo balsą, ji girdėjo žodžius, bet negirdėjo, kas kalba. Ji papurtė galvą. „Na čia dabar kas? — subruzdavo pilkasis ponas ir pakėlė antakius. — Tu vis dar nepatenkinta? Jūs, šiandieniniai vaikai, tikrai be galo reiklūs! Gal teiktumeis pasakyti, ko dar trūksta tai tobulai lėlei?“ Momo sėdėjo nuleidusi akis ir galvojo. „Manau, — tarė ji tyliai, — kad jos negalima pamilti. (...) O savo bičiulius aš myliu“. Laiko vagis bando pajungti savo valiai Momo. **M. Ende. Momo, arba Nuostabus pasakojimas apie laiko vagis ir mergaitę, kuri žmonėms gražino iš jų pavogtą laiką.**

21. Tačiau Gilė nebesiklausė, kas tam ponui Randolfui malonu. Ji užbėgo laiptais į savo kambarį. Uždarius duris, išsiėmė iš kišenės abu banknotus ir pasidėjusi ant lovos išlygino. Paslėps juos po baltiniais, kol sugalvos geresnę vietą, o rytoj paskambins į autobusų stotį ir paklaus, kiek kainuoja bilietas į San Franciską. „Atvažiuosiu pas tave, Kortne, — sušnibždėjo ji. — „Su atšvaitu šlovės ateisiu.“ **K. Paterson. Smarkuolė Gilė Hopkins.**

Gilė pavagia iš pono Randolpho pinigus.

22. „Žaidimas reikalauja tuoj pat susirasti ką nors, dėl ko galėtum džiaugtis — nesvarbu, kas tai būtų, — nuoširdžiai aiškino Poliana. — Ir mes pradėjom kaip tik tada — nuo tų ramentų“. „O Viešpatie! Nesuprantu, dėl ko džiaugtis — gavus ramentų porą, jeigu norėjai lėlės!“ Poliana suplojo delnais. „Taigi... taigi, — krykštavo ji. — Aš iš pradžių irgi nesupratau, Nense, — pasididžiudama pridūrė ji. — Tėvelis man turėjo paaiškinti“. „Na, tada, manau, tu paaiškinsi man, — beveik piktai atkirto Nensė“. „Kvailele! Taigi džiaukis, kad — tau — jų — nereikia! — triumfuodama išdrožė Poliana. — Matai, visai lengva — kai žinai, kas tai yra!“ **E. H. Porter. Poliana.** Poliana paaiškina Džiaugsmo žaidimo taisykles.

23. Visą vasarą ji dar nė karto neišėjo į ganyklas, šiandien žadėjo, bet kartu su krėslu ir ta nepažįstama mergaite, vadinasi, visą laiką bus tik su ja. Tą Pėteris žinojo iš anksto, ir tas dar labiau kurstė jo įniršį. Ir štai dabar jis pamatė tą krėslą, taip išdidžiai stovintį ant savo ratukų; žiūrėjo į jį kaip į priešą, kuris pridarė jam tiek pikta, o šiandien pridarys dar daugiau. Peteris apsidairė — visur tylu, aplinkui nė gyvos dvasios. Ir staiga kaip koks paklaikėlis puolė jis prie krėslu, stvėrė ir iš visų jėgų taip pastūmė nuo skardžio, kad krėslas skriste nuskrido į pakalnę ir bemat pradingo iš akių. Tada Peteris pasileido tekinas į kalną ir lėkė kurį laiką tarytum sparnus įgavęs. Sustojo tik pasiekęs didelį gervuogių krūmą, už kurio galėjo pasislėpti, nes bijojo, kad jo nepastebėtų Dėdė, ir kartu labai norėjo pažiūrėti, kas atsitiks krėslui. Krūmas ant kalno kyšulio buvo gera stebėjimo vieta. Pusiau pasislėpęs Peteris galėjo žiūrėti nuo kalno žemyn ir, jeigu pasirodytų Dėdė, greitai užsiglausti už krūmo. Tad pažvelgė jis į pakalnę ir ką pamatė! Jau toli apačioj vis smarkiau ir smarkiau į bedugnę ritosi jo priešas. Štai apsvirtė ore, paskui dar ir dar kartą, skiūktelėjo aukštyn, vėl trenkėsi į žemę ir kūliais nusirito į prapultį. Dar buvo matyti, kaip išlakstė į šalis kojos, atkaltė, sėdynės draiskalai. Peterį pagavo begalinis džiaugsmas. Jis juokėsi, kvatojo, trypė kojomis, šokinėjo, lakstė ratu, dar kartą sugrižo į tą pačią vietą ir pažvelgė nuo kalno žemyn. Paskui vėl kvatojo ir strykčiojo nesitverdama džiaugsmu, kad pagaliau atsikratė savo priešo ir dabar vėl viskas bus gerai: nepažįstamoji turės išvažiuoti, nes be krėslu negalės niekur pajudėti, Heida vėl liks viena ir vaikščios su juo į ganyklas, kas rytą ir vakarą jis matysis su

ja, ir viskas bus kaip seniau. Bet Peteris nepagalvojo, kas atsitinka žmogui, kai jis padaro blogą darbą, ir kuo visa tai paskui baigiasi. Peteris, pavydėdamas, kad Heida vis daugiau praleidžia laiko su neigalia Klara, nustumia jos invalido vežimėlį nuo kalno. **J. Spyri. Heida.** Peteris pratrūksta, nesuvaldo savo pavydo.

Literatūra

1. Knygų alkis: smagiai malšinti = žadinti // Dialogas. 2002. rugsėjo 20 d. Nr. 34 (534)
Parengė Vilniaus Barbaros Radvilaitės pagrindinės mokyklos mokytoja Irma Videikaitė

